

DIREKTIVA (EU) 2023/959 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 10. svibnja 2023.****o izmjeni Direktive 2003/87/EZ o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije i Odluke (EU) 2015/1814 o uspostavi i funkcioniranju rezerve za stabilnost tržišta za sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova Unije****(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 192. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,nakon savjetovanja s Odborom regija ⁽²⁾,u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽³⁾,

budući da:

- (1) Pariški sporazum ⁽⁴⁾, donesen 12. prosinca 2015. u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) („Pariški sporazum”), stupio je na snagu 4. studenoga 2016. Stranke Pariškog sporazuma dogovorile su se da će zadržati povišenje globalne prosječne temperature na razini koja je znatno niža od 2 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju te da će ulagati napore u ograničavanje povišenja temperature na 1,5 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju. Ta obveza ojačana je donošenjem, u sklopu UNFCCC-a, Klimatskog pakta iz Glasgowa od 13. studenoga 2021., u kojem je Konferencija stranaka UNFCCC-a, koja služi kao sastanak stranaka Pariškog sporazuma, prepoznala da će učinci klimatskih promjena biti znatno manji pri povišenju temperature od 1,5 °C u odnosu na povišenje od 2 °C i odlučila uložiti napore u ograničavanje povišenja temperature na 1,5 °C.
- (2) Hitnost potrebe za održavanjem cilja Pariškog sporazuma od 1,5 °C postala je značajnija nakon što je Međuvladin panel o klimatskim promjenama u svojem Šestom izvješću o procjeni zaključio da se globalno zatopljenje može ograničiti na 1,5 °C samo ako se odmah poduzmu snažna i održiva smanjenja globalnih emisija stakleničkih plinova u ovom desetljeću.
- (3) Suočavanje s izazovima u području klime i okoliša te ispunjavanje ciljeva Pariškog sporazuma u središtu su Komunikacije Komisije od 11. prosinca 2019. o europskom zelenom planu („europski zeleni plan”).
- (4) U europskom zelenom planu povezuju se sveobuhvatan skup mjera i inicijativa koje se uzajamno podupiru i koje su usmjerene na postizanje klimatske neutralnosti u Uniji do 2050. te se u njemu utvrđuje nova strategija rasta kojom se Unija nastoji preobraziti u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom u kojem gospodarski rast nije povezan s upotrebom resursa. Europskim zelenim planom također se nastoji zaštititi, očuvati i povećati prirodni kapital Unije te zaštititi zdravlje i dobrobit građana od rizika povezanih s okolišem i utjecaja okoliša na njih. Ova tranzicija različito utječe na radnike iz različitih sektora. Istodobno, ta tranzicija pritom ima aspekte rodne ravnopravnosti i posebno utječe na pojedine skupine u nepovoljnom položaju i

⁽¹⁾ SL C 152, 6.4.2022., str. 175.⁽²⁾ SL C 301, 5.8.2022., str. 116.⁽³⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 18. travnja 2023. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 25. travnja 2023.⁽⁴⁾ SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

ranjive skupine, kao što su starije osobe, osobe s invaliditetom, osobe manjinskog rasnog ili etničkog podrijetla te osobe i kućanstva s nižim i nižim srednjim dohotkom. Ta tranzicija također predstavlja veće izazove za određene regije, osobito za regije sa strukturnim nedostacima i rubne regije te otoke. Stoga se mora osigurati pravednu i uključivu tranziciju u kojoj nitko nije zapostavljen.

- (5) Unija je 17. prosinca 2020. UNFCCC-u podnijela svoj nacionalno utvrđeni doprinos, koji je prethodno odobrilo Vijeće. Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, kako je izmijenjena među ostalim Direktivom (EU) 2018/410 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾, jedan je od instrumenata koji se navodi u općem opisu ciljne vrijednosti u Prilogu tom podnesku i koji podliježe reviziji u kontekstu ambicioznijeg cilja do 2030. Vijeće je u svojim zaključcima od 24. listopada 2022. navelo da je spremno, što je prije moguće nakon zaključenja pregovora o ključnim elementima paketa „Spremni za 55 %”, prema potrebi ažurirati nacionalno utvrđeni doprinos Unije i njezinih država članica, u skladu sa stavkom 29. Klimatskog pakta iz Glasgowa, kako bi se uzeo u obzir način na koji se konačnim ishodom ključnih elemenata paketa „Spremni za 55 %” provodi glavni cilj Unije dogovoren na sastanku Europskog vijeća u prosincu 2020. S obzirom na to da je EU sustav trgovanja emisijama, uspostavljen Direktivom 2003/87/EZ, okosnica klimatske politike Unije i njezin ključni alat za smanjenje emisija stakleničkih plinova na troškovno učinkovit način, izmjene Direktive 2003/87/EZ, među ostalim u pogledu njezina područja primjene, donesene ovom Direktivom dio su ključnih elemenata paketa „Spremni za 55 %”.
- (6) Nužnost i vrijednost ostvarenja europskog zelenog plana dodatno su se povećali s obzirom na vrlo ozbiljne učinke pandemije bolesti COVID-19 za zdravlje, životne i radne uvjete te dobrobit građana Unije. Ti su učinci pokazali da naše društvo i naše gospodarstvo moraju postati otporniji na vanjske poremećaje i rano djelovati kako bi spriječili ili ublažili učinke vanjskih poremećaja na pravedan način kojim se postiže da nitko ne bude zapostavljen, uključujući one kojima prijete energetska siromaštvo. Europski građani i dalje su duboko uvjereni da se to posebno odnosi na klimatske promjene.
- (7) U ažuriranom nacionalno utvrđenom doprinosu dostavljenom tajništvu UNFCCC-a 17. prosinca 2020. Unija se obvezala smanjiti neto emisije stakleničkih plinova u cijelom gospodarstvu Unije do 2030. za najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990.
- (8) Donošenjem Uredbe (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾ Unija je u zakonodavstvo unijela cilj klimatske neutralnosti u cijelom gospodarstvu najkasnije do 2050. i cilj ostvarivanja negativnih emisija nakon toga. U toj se uredbi utvrđuje i obvezujući cilj Unije u pogledu domaćeg smanjenja neto emisija stakleničkih plinova do 2030. (emisije nakon što se odbiju uklanjanja) za najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990. te se predviđa da Komisija treba nastojati uskladiti sve buduće nacрте mjera ili zakonodavne prijedloge, uključujući proračunske prijedloge, s ciljevima te uredbe i, u svakom slučaju neusklađenosti, navesti razloge za takvu neusklađenost u okviru procjene učinka priložene tim prijedlozima.
- (9) Svi gospodarski sektori trebaju doprinijeti postizanju smanjenja emisija utvrđenih Uredbom (EU) 2021/1119. Stoga bi cilj EU sustava trgovanja emisijama trebalo prilagoditi kako bi bio u skladu s ciljem smanjenja neto emisija stakleničkih plinova u cijelom gospodarstvu za 2030., s ciljem postizanja klimatske neutralnosti Unije najkasnije do 2050. i s ciljem ostvarivanja negativnih emisija nakon toga, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2021/1119.

⁽⁵⁾ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32.).

⁽⁶⁾ Direktiva (EU) 2018/410 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2018. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi poboljšanja troškovno učinkovitih smanjenja emisija i ulaganja za niske emisije ugljika te Odluke (EU) 2015/1814 (SL L 76, 19.3.2018., str. 3.).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

- (10) EU sustavom trgovanja emisijama trebala bi se poticati proizvodnja u postrojenjima koja djelomično smanjuju ili u potpunosti uklanjaju emisije stakleničkih plinova. Stoga bi opis nekih kategorija djelatnosti u Prilogu I. Direktivi 2003/87/EZ trebalo izmijeniti kako bi se osiguralo da su postrojenja koja obavljaju djelatnost navedenu u tom prilogu i dosežu prag kapaciteta povezan s tom istom djelatnošću, ali ne ispuštaju stakleničke plinove, uključena u područje primjene EU sustava trgovanja emisijama i time se osiguralo jednako postupanje prema postrojenjima u dotičnim sektorima. Osim toga, pri besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica za proizvodnju proizvoda trebalo bi uzeti u obzir kao vodeća načela potencijal materijalâ za kružnu uporabu te činjenicu da bi referentna vrijednost trebala biti neovisna o sirovini ili vrsti proizvodnog procesa ako proizvodni procesi imaju istu svrhu. Stoga je potrebno izmijeniti definiciju proizvoda te, za određene referentne vrijednosti, obuhvaćenih procesa i emisija, kako bi se osigurali jednaki uvjeti za postrojenja koja upotrebljavaju nove tehnologije kojima se djelomično smanjuju ili u potpunosti uklanjaju emisije stakleničkih plinova i postrojenja koja upotrebljavaju postojeće tehnologije. Neovisno o tim vodećim načelima, u revidiranim referentnim vrijednostima za razdoblje od 2026. do 2030. trebalo bi i dalje razlikovati primarnu i sekundarnu proizvodnju čelika i aluminija. Također je potrebno odvojiti ažuriranje referentnih vrijednosti za rafinerije od onih za vodik kako bi se uzela u obzir sve veća važnost proizvodnje vodika, uključujući zelenog vodika, izvan sektora rafinerija.
- (11) Nakon izmjene definicije proizvoda te, za određene referentne vrijednosti, obuhvaćenih procesa i emisija potrebno je osigurati da proizvođači ne primaju dvostruku naknadu za iste emisije na temelju besplatne dodjele emisijskih jedinica i nadoknade neizravnih troškova te je stoga na odgovarajući način potrebno prilagoditi financijske mjere kako bi se nadoknadili neizravni troškovi preneseni u cijene električne energije.
- (12) Direktiva Vijeća 96/61/EZ⁽⁸⁾ stavljena je izvan snage Direktivom 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁹⁾. Upućivanja na Direktivu 96/61/EZ u članku 2. Direktive 2003/87/EZ i njezinu Prilogu IV. trebalo bi na odgovarajući način ažurirati. S obzirom na potrebu za hitnim smanjenjem emisija u cijelom gospodarstvu, države članice trebale bi moći i drugim politikama, osim graničnim vrijednostima emisija donesenima u skladu s Direktivom 2010/75/EU, djelovati radi smanjenja emisija stakleničkih plinova obuhvaćenih područjem primjene EU sustava trgovanja emisijama.
- (13) Komisija u svojoj Komunikaciji od 12. svibnja 2021. naslovljenoj „Put prema zdravom planetu za sve – Akcijski plan EU-a: Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla” poziva na usmjeravanje EU-a prema nultoj stopi onečišćenja do 2050. smanjenjem onečišćenja zraka, slatkih voda, mora i tla na razine za koje se više ne očekuje da će biti štetne za zdravlje i prirodne ekosustave. Mjere na temelju Direktive 2010/75/EU, kao glavnog instrumenta kojim se reguliraju emisije onečišćujućih tvari u zrak, vodu i tlo, često će omogućiti i smanjenje emisija stakleničkih plinova. U skladu s člankom 8. Direktive 2003/87/EZ države članice trebale bi osigurati koordinaciju između zahtjeva u pogledu dozvola iz Direktive 2003/87/EZ i onih iz Direktive 2010/75/EU.
- (14) S obzirom na to da će nove inovativne tehnologije često omogućiti smanjenje emisija stakleničkih plinova i onečišćujućih tvari, važno je osigurati sinergije između mjera kojima se postiže smanjenje emisija stakleničkih plinova i onečišćujućih tvari, posebno kad je riječ o Direktivi 2010/75/EU, i ocijeniti njihovu djelotvornost u tom pogledu.
- (15) Definicija generatora električne energije upotrebljavala se od 2013. do 2020. za određivanje maksimalne količine besplatno dodijeljenih emisijskih jedinica za industriju, no dovela je do različitog postupanja prema kogeneracijskim elektranama u odnosu na industrijska postrojenja. Kako bi se potaknula upotreba visokoučinkovite kogeneracije i osigurali jednaki uvjeti svim postrojenjima kojima se besplatno dodjeljuju emisijske jedinice za proizvodnju topline i centralizirano grijanje, trebalo bi izbrisati sva upućivanja na generatore električne energije u Direktivi 2003/87/EZ. Osim toga, u Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2019/331⁽¹⁰⁾ utvrđuju se pojedinosti u pogledu prihvatljivosti svih industrijskih procesa za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica. Stoga su odredbe o hvatanju i skladištenju ugljika iz članka 10.a stavka 3. Direktive 2003/87/EZ zastarjele i trebalo bi ih izbrisati.

⁽⁸⁾ Direktiva Vijeća 96/61/EZ od 24. rujna 1996. o integriranom sprečavanju i kontroli onečišćenja (SL L 257, 10.10.1996., str. 26.).

⁽⁹⁾ Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja), (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.).

⁽¹⁰⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/331 od 19. prosinca 2018. o utvrđivanju prijelaznih pravila na razini Unije za usklađenu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica na temelju članka 10.a Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 59, 27.2.2019., str. 8.).

- (16) Staklenički plinovi koji se ne ispuštaju izravno u atmosferu trebali bi se smatrati emisijama u okviru EU sustava trgovanja emisijama te bi za te emisije trebalo predati emisijske jedinice, osim ako se skladište u skladišnom geoprostoru u skladu s Direktivom 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ ili su trajno kemijski vezane u proizvodnju tako da ne ulaze u atmosferu uobičajenom upotrebom i ne ulaze u atmosferu svakom uobičajenom aktivnošću koja se odvija nakon kraja životnog vijeka proizvoda. Komisija bi trebala biti ovlaštena za donošenje delegiranih akata u kojima se utvrđuju uvjeti pod kojima treba smatrati da su staklenički plinovi trajno kemijski vezani u proizvodnju tako da ne ulaze u atmosferu uobičajenom upotrebom i ne ulaze u atmosferu svakom uobičajenom aktivnošću nakon kraja životnog vijeka proizvoda, uključujući prema potrebi uvjet dobivanja certifikata o uklanjanju ugljika ovisno o regulatornim promjenama povezanim s certifikacijom uklanjanja ugljika. Uobičajenu aktivnost nakon kraja životnog vijeka proizvoda trebalo bi tumačiti u širem smislu koji obuhvaća sve aktivnosti koje se odvijaju nakon kraja životnog vijeka proizvoda, uključujući ponovnu uporabu, ponovnu proizvodnju, recikliranje i zbrinjavanje, kao što je spaljivanje i odlaganje na odlagališta otpada.
- (17) Djelatnost međunarodnog pomorskog prometa, koja se sastoji od putovanja između luka u nadležnosti dviju različitih država članica ili između luke u nadležnosti države članice i luke izvan nadležnosti bilo koje države članice, jedina je vrsta prijevoza koja nije uključena u Unijine prethodne obveze smanjenja emisija stakleničkih plinova. Emisije iz goriva prodanog u Uniji za putovanja koja započinju u jednoj državi članici i završavaju u drugoj državi članici ili trećoj zemlji povećale su se za oko 36 % od 1990. Te emisije čine gotovo 90 % svih Unijinih emisija iz plovidbe jer su se emisije iz goriva prodanog u Uniji za putovanja koja započinju i završavaju u istoj državi članici smanjile za 26 % od 1990. U scenariju „bez mjera” predviđa se da će emisije iz djelatnosti međunarodnog pomorskog prometa porasti za oko 14 % od 2015. do 2030. i za 34 % od 2015. do 2050. Ako se utjecaj djelatnosti pomorskog prometa na klimatske promjene poveća u skladu s predviđanjima, to bi značajno ugrozilo smanjenja koja su drugi sektori postigli u borbi protiv klimatskih promjena, a time i u nastojanjima da se ostvari cilj smanjenja neto emisija stakleničkih plinova u cijelom gospodarstvu do 2030., cilj klimatske neutralnosti Unije najkasnije do 2050. i cilj ostvarivanja negativnih emisija nakon toga kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2021/1119 te ciljevi Pariškog sporazuma.
- (18) Komisija je 2013. donijela strategiju za postupno uključivanje emisija iz pomorskog prometa u politiku Unije za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Kao prvi korak u tom pristupu Unija je u Uredbi (EU) 2015/757 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ uspostavila sustav za praćenje emisija iz pomorskog prometa, izvješćivanje o njima i njihovu verifikaciju, nakon čega slijedi utvrđivanje ciljeva smanjenja za pomorski promet i primjena tržišno utemeljene mjere. U skladu s obvezom koju su suzakonodavci izrazili u Direktivi (EU) 2018/410 djelovanje Međunarodne pomorske organizacije (IMO) ili Unije trebalo bi početi 2023., uključujući pripremni rad na donošenju i provedbi mjere kojom se osigurava da sektor na odgovarajući način doprinese nastojanjima potrebnima za postizanje ciljeva dogovorenih u okviru Pariškog sporazuma i koju će svi dionici razmotriti na odgovarajući način.
- (19) U skladu s Direktivom (EU) 2018/410 Komisija bi trebala izvješćivati Europski parlament i Vijeće o napretku postignutom u okviru IMO-a u postizanju ambicioznog cilja smanjenja emisija i o popratnim mjerama kako bi se osigurao odgovarajući doprinos pomorskog prometa nastojanjima potrebnima za postizanje ciljeva dogovorenih u okviru Pariškog sporazuma. U tijeku su nastojanja u okviru IMO-a da se ograniče globalne emisije iz pomorskog prometa i trebalo bi ih poticati, uključujući brzu provedbu početne strategije IMO-a za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz brodova koja je donesena 2018. i koja se također odnosi na moguće tržišno utemeljene mjere za poticanje smanjenja emisija stakleničkih plinova iz međunarodnog pomorskog prijevoza. Međutim, iako je nedavno ostvaren napredak u okviru IMO-a, to dosad nije bilo dovoljno za postizanje ciljeva Pariškog sporazuma. Uzimajući u obzir međunarodni karakter pomorskog prijevoza, važno je da države članice i Unija u okviru svojih nadležnosti surađuju s trećim zemljama radi pojačavanja diplomatskih napora za jačanje globalnih mjera i ostvarenje napretka u pogledu razvoja globalne tržišno utemeljene mjere na razini IMO-a.

⁽¹⁾ Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o geološkom skladištenju ugljikova dioksida i o izmjeni Direktive Vijeća 85/337/EEZ, Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ) br. 1013/2006 (SL L 140, 5.6.2009., str. 114.).

⁽²⁾ Uredba (EU) 2015/757 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o praćenju emisija ugljikova dioksida iz pomorskog prometa, izvješćivanju o njima i njihovoj verifikaciji te o izmjeni Direktive 2009/16/EZ (SL L 123, 19.5.2015., str. 55.).

- (20) Emisije ugljikova dioksida (CO₂) iz pomorskog prometa čine oko 3 do 4 % emisija u Uniji. Komisija je u europskom zelenom planu navela da namjerava poduzeti dodatne mjere radi smanjenja emisija stakleničkih plinova iz pomorskog prometa i skupom mjera omogućiti Uniji da ostvari svoje ciljeve smanjenja emisija. U tom bi kontekstu Direktivu 2003/87/EZ trebalo izmijeniti kako bi se pomorski promet uključio u EU sustav trgovanja emisijama i kako bi se osiguralo da taj sektor razmjerno i pravedno doprinosi povećanim klimatskim ciljevima Unije i ciljevima Pariškog sporazuma, u kojem se u članku 4. stavku 4. navodi da bi razvijene zemlje trebale nastaviti predvoditi provedbu ciljeva smanjenja emisija u cijelom gospodarstvu, a zemlje u razvoju potiče se da s vremenom prijeđu na ciljeve smanjenja ili ograničavanja emisija u cijelom gospodarstvu. Iako su emisije iz međunarodnog zrakoplovstva izvan Europe trebale biti ograničene od siječnja 2021. globalnim tržišno utemeljenim djelovanjem, još nema djelovanja kojim se ograničavaju emisije iz pomorskog prometa ili određuje cijena emisija iz pomorskog prometa. Stoga je primjereno da EU sustav trgovanja emisijama obuhvati dio emisija iz putovanja između luke u nadležnosti države članice i luke u nadležnosti treće zemlje, pri čemu treća zemlja može odlučiti o odgovarajućem djelovanju u odnosu na drugi dio emisija.

Proširenje EU sustava trgovanja emisijama na pomorski promet stoga bi trebalo uključivati polovinu emisija iz brodova koji obavljaju putovanja u luku u nadležnosti države članice iz luke izvan nadležnosti države članice, polovinu emisija iz brodova koji obavljaju putovanja iz luke u nadležnosti države članice u luku izvan nadležnosti države članice, sve emisije iz brodova koji obavljaju putovanja u luku u nadležnosti države članice iz luke u nadležnosti države članice i sve emisije u okviru luke u nadležnosti države članice. Taj se pristup smatra praktičnim načinom rješavanja pitanja zajedničkih ali diferenciranih odgovornosti i sposobnosti, što je već dugotrajan izazov u kontekstu UNFCCC-a. Obuhvaćanjem dijela emisija iz dolaznih i odlaznih putovanja između Unije i trećih zemalja osigurava se djelotvornost EU sustava trgovanja emisijama, posebno jer se povećava utjecaj te mjere na okoliš u usporedbi s ograničavanjem geografskog područja primjene na putovanja unutar Unije te jer se pritom ograničavaju rizik od pristajanja u luku radi izbjegavanja i rizik od premještanja djelatnosti prekrcaja izvan Unije. Radi osiguravanja neometanog uključivanja sektora u EU sustav trgovanja emisijama predaju emisijskih jedinica brodarskih društava trebalo bi postupno povećavati u odnosu na verificirane emisije prijavljene za godine 2024. i 2025.

Kako bi se zaštitio okolišni integritet sustava, ako se u tim godinama preda manja količina emisijskih jedinica u odnosu na verificirane emisije za pomorski promet, nakon što se svake godine utvrdi razlika između verificiranih emisija i predanih emisijskih jedinica trebalo bi poništiti iznos emisijskih jedinica koji odgovara toj razlici. Brodarska društva trebala bi od 2026. predati broj emisijskih jedinica koji odgovara svim njihovim verificiranim emisijama. Iako je utjecaj pomorskog prometa na klimu uglavnom posljedica njegovih emisija CO₂, emisije koje nisu CO₂ čine znatan udio emisija iz brodova. Prema četvrtoj studiji IMO-a o stakleničkim plinovima iz 2020. u razdoblju od 2012. do 2018. znatno su se povećale emisije metana. Emisije metana i didušikova oksida vjerojatno će se s vremenom rasti, posebno zbog razvoja plovila s pogonom na ukapljeni prirodni plin ili druge izvore energije. Uključivanje emisija metana i didušikova oksida bilo bi korisno za okolišni integritet i poticanje dobre prakse. Te bi emisije trebalo prvo uključiti od 2024. u Uredbu (EU) 2015/757 te bi ih trebalo od 2026. uključiti u EU sustav trgovanja emisijama.

- (21) Proširenje područja primjene Direktive 2003/87/EZ na pomorski promet dovest će do promjena u troškovima takvog prometa. To proširenje područja primjene utjecat će na sve dijelove Unije jer roba koja se pomorskim prometom prevozi u luke unutar Unije i iz njih ima podrijetlo ili odredište u različitim državama članicama, među ostalim u državama članicama bez izlaza na more. Dodjela emisijskih jedinica koje države članice prodaju na dražbi stoga se u načelu ne bi trebala mijenjati zbog uključivanja djelatnosti pomorskog prometa te bi trebala uključivati sve države članice. Međutim, to će u različitoj mjeri utjecati na države članice. Posebice će države članice koje se u velikoj mjeri oslanjaju na pomorski prijevoz biti najizloženije učinku proširenja. Proširenje EU sustava trgovanja emisijama na pomorski promet više će utjecati na države članice s velikim pomorskim sektorom u odnosu na njihovu relativnu veličinu. Stoga je primjereno tim državama članicama pružiti vremenski ograničenu dodatnu pomoć u obliku dodatnih emisijskih jedinica za potporu dekarbonizaciji pomorskih djelatnosti i za nastale administrativne troškove. Pomoć bi se trebala uvoditi postupno, usporedno s uvođenjem obveza predaje emisijskih jedinica i stoga s povećanim učinkom na te države članice. U kontekstu preispitivanja Direktive 2003/87/EZ Komisija bi trebala razmotriti relevantnost te dodatne pomoći, posebno s obzirom kretanje broja brodarskih društava za koja su odgovorne različite države članice.

- (22) EU sustav trgovanja emisijama trebao bi znatno doprinijeti smanjenju emisija stakleničkih plinova iz pomorskih djelatnosti i povećanju učinkovitosti u odnosu na te djelatnosti. Upotreba prihoda od EU sustava trgovanja emisijama u skladu s člankom 10. stavkom 3. Direktive 2003/87/EZ trebala bi, među ostalim, obuhvaćati promicanje klimatski prihvatljivog prijevoza i javnog prijevoza u svim sektorima.
- (23) Za obnovu flota brodova kategoriziranih za plovidbu područjima s ledom i razvoj inovativne tehnologije kojom se smanjuju emisije iz takvih brodova potrebni su vrijeme i financijska potpora. Zbog konstrukcije koja omogućuje takvim brodovima da plove područjima s ledom oni trenutačno troše više goriva i ispuštaju više emisija nego brodovi slične veličine koji su namijenjeni samo za plovidbu na otvorenim vodama. Stoga bi na temelju ove Direktive trebalo uvesti metodu za koju nije bitna zastava pod kojom brod plovi i kojom bi se dopustilo smanjenje emisijskih jedinica koje brodarska društva trebaju predati do 31. prosinca 2030. na temelju kategorizacije njihovih brodova za plovidbu područjima s ledom.
- (24) Otoci koji nemaju cestovne ili željezničke veze s kopnom ovisniji su o pomorskom prometu od drugih regija i njihova povezanost ovisi o pomorskim vezama. Kako bi se otocima s malim brojem stanovnika pomoglo da ostanu povezani nakon uključivanja djelatnosti pomorskog prometa u područje primjene Direktive 2003/87/EZ, primjereno je predvidjeti mogućnost da država članica zatraži privremeno odstupanje od obveza predaje emisijskih jedinica na temelju te direktive za određene djelatnosti pomorskog prometa prema otocima koji imaju broj stanovnika manji od 200 000 osoba sa stalnim boravištem.
- (25) Države članice trebale bi moći zatražiti da transnacionalni ugovor o javnim uslugama ili transnacionalna obveza pružanja javne usluge između dviju država članica budu privremeno izuzeti od određenih obveza iz Direktive 2003/87/EZ. Ta bi mogućnost trebala biti ograničena na veze između države članice koja nema kopnenu granicu s drugom državom članicom i geografski najbliže države članice, kao što je pomorska veza između Cipra i Grčke, koje nema već više od dvadeset godina. To privremeno odstupanje doprinijelo bi rješavanju uvjerljive potrebe za pružanjem usluge od općeg interesa i osiguravanjem povezanosti, kao i gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji.
- (26) Uzimajući u obzir posebne značajke i trajna ograničenja najudaljenijih regija Unije kako je prepoznato u članku 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) te s obzirom na njihovu iznimnu ovisnost o pomorskom prometu, posebnu pozornost trebalo bi posvetiti očuvanju pristupačnosti takvih regija i njihove učinkovite povezanosti pomorskim prometom. Stoga bi trebalo predvidjeti privremeno odstupanje od određenih obveza iz Direktive 2003/87/EZ za emisije iz djelatnosti pomorskog prometa između luke smještene u najudaljenijoj regiji države članice i luke smještene u istoj državi članici, uključujući luke smještene u istoj najudaljenijoj regiji i u drugoj najudaljenijoj regiji iste države članice.
- (27) Odredbe Direktive 2003/87/EZ u pogledu djelatnosti pomorskog prometa trebalo bi redovito preispitivati s obzirom na buduća međunarodna kretanja i napore na postizanju ciljeva Pariškog sporazuma, što obuhvaća drugi globalni pregled stanja 2028. te globalne preglede stanja koji će se provoditi svakih pet godina nakon toga radi prikupljanja informacija za određivanje kasnijih nacionalno utvrđenih doprinosa. Te bi odredbe trebalo preispitivati i u slučaju da IMO donese globalnu tržišno utemeljenu mjeru za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz pomorskog prometa. U tu svrhu Komisija bi trebala podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u roku od 18 mjeseci od donošenja takve mjere te prije nego što ona postane operativna. Komisija bi u tom izvješću trebala ispitati tu globalnu tržišno utemeljenu mjeru u pogledu njezine ambicioznosti s obzirom na ciljeve Pariškog sporazuma, njezina općeg integriteta u području okoliša, među ostalim u usporedbi s odredbama Direktive 2003/87/EZ koje obuhvaćaju pomorski promet, te svih pitanja povezanih s koherentnošću EU sustava trgovanja emisijama i te mjere. Komisija bi u svom izvješću posebno trebala uzeti u obzir razinu sudjelovanja u toj globalnoj tržišno utemeljenoj mjeri, njezinu izvršivost, transparentnost, sankcije za neusklađenost, postupke za sudjelovanje javnosti, praćenje, prijavljivanje i verifikaciju emisija, registre i odgovornost. Prema potrebi izvješću bi trebalo priložiti zakonodavni prijedlog za izmjenu Direktive 2003/87/EZ na način koji je u skladu s klimatskim ciljem Unije za 2030. i ciljem klimatske neutralnosti utvrđenim u Uredbi (EU) 2021/1119 te s ciljem očuvanja okolišnog integriteta i djelotvornosti djelovanja Unije u području klime kako bi se osigurala koherentnost između provedbe globalne tržišno utemeljene mjere i EU sustava trgovanja emisijama, izbjegavajući pritom svako znatno dvostruko opterećenje i podsjećajući na nadležnost Unije u pogledu regulacije svojeg udjela emisija iz međunarodnih pomorskih putovanja u skladu s obvezama iz Pariškog sporazuma.

- (28) S obzirom na povećane troškove djelatnosti pomorskog prometa koje podrazumijeva proširenje Direktive 2003/87/EZ na djelatnosti pomorskog prometa, zbog nepostojanja globalne tržišno utemeljene mjere postoji rizik od izbjegavanja. Pristajanja u luke izvan Unije radi izbjegavanja i premještanje djelatnosti prekrcaja u luke izvan Unije neće samo umanjiti okolišne koristi internalizacije troškova emisija iz djelatnosti pomorskog prometa već može također dovesti do dodatnih emisija zbog dodatne udaljenosti plovidbe radi izbjegavanja zahtjeva Direktive 2003/87/EZ. Stoga je primjereno da se iz definicije „luke pristajanja” isključe određena zaustavljanja u lukama izvan Unije. To bi isključivanje trebalo biti usmjereno na luke u blizini Unije koje predstavljaju najveći rizik za izbjegavanje obveza. Ograničenje od 300 nautičkih milja od luke u nadležnosti države članice razmjerni je odgovor na prakse izbjegavanja jer se njime uravnotežuje dodatno opterećenje i rizik od izbjegavanja. Osim toga, isključivanje iz definicije „luke pristajanja” trebalo bi se primjenjivati samo na zaustavljanja kontejnerskih brodova u određenim lukama izvan Unije u kojima većinu kontejnerskog prometa čini prekrcaj kontejnera. Za takve se pošiljke rizik od izbjegavanja obveza zbog nepostojanja mjera ublažavanja sastoji i od premještanja lučkih čvorišta u luke izvan Unije, čime se pogoršavaju učinci izbjegavanja obveza. Kako bi se osigurala proporcionalnost mjere i da ona rezultira jednakim postupanjem, u obzir bi trebalo uzeti mjere u trećim zemljama koje imaju učinak istovrijedan Direktivi 2003/87/EZ.
- (29) Komisija bi trebala preispitati funkcioniranje Direktive 2003/87/EZ u odnosu na djelatnosti pomorskog prometa na temelju iskustva u primjeni te direktive, uključujući otkrivanje praksi izbjegavanja kako bi se spriječile takve prakse u ranoj fazi, i zatim bi trebala predložiti mjere za osiguranje djelotvornosti te direktive. Takve bi mjere mogle obuhvaćati povećane zahtjeve za predaju emisijskih jedinica za putovanja u kojima je rizik od izbjegavanja veći, primjerice prema luci i iz luke koja je smještena u blizini Unije u trećoj zemlji koja nije donijela mjere slične Direktivi 2003/87/EZ.
- (30) Emisije iz brodova s bruto tonažom manjom od 5 000 tona čine manje od 15 % emisija iz brodova, uzimajući u obzir područje primjene ove Direktive, ali ih ispušta velik broj brodova. Zbog praktičnih administrativnih razloga prerano je za uključivanje brodova s bruto tonažom manjom od 5 000 tona u EU sustav trgovanja emisijama od samog početka uključivanja pomorskog prometa, ali bi se njihovim uključivanjem u budućnosti poboljšala djelotvornost EU sustava trgovanja emisijama i potencijalno smanjile prakse izbjegavanja upotrebom brodova bruto tonaže ispod praga od 5 000 tona. Stoga bi Komisija najkasnije 31. prosinca 2026. trebala podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u kojem bi trebala razmotriti izvedivost te gospodarske, okolišne i socijalne učinke uključivanja u Direktivu 2003/87/EZ emisija iz brodova bruto tonaže manje od 5 000 tona, uključujući odobalne brodove.
- (31) Osoba ili organizacija odgovorna za usklađenost s EU sustavom trgovanja emisijama trebalo bi biti brodersko društvo, definirano kao brodovlasnik ili bilo koja druga organizacija ili osoba, kao što su upravitelj ili zakupnik broda bez posade, koja je od brodovlasnika preuzela odgovornost za upravljanje brodom i koja je preuzimanjem te odgovornosti pristala preuzeti sve dužnosti i odgovornosti utvrđene Međunarodnim pravilnikom o sigurnom upravljanju brodovima i sprečavanju onečišćenja. Ta se definicija temelji na definiciji „društva” iz članka 3. točke (d) Uredbe (EU) 2015/757 i u skladu je s globalnim sustavom prikupljanja podataka koji je IMO uspostavio 2016.
- (32) Emisije iz broda ovise, među ostalim, o mjerama energetske učinkovitosti plovila koje poduzima brodovlasnik i o gorivu, vrsti tereta te ruti i brzini broda, što može biti pod kontrolom subjekta koji nije brodovlasnik. Odgovornost za kupnju goriva ili donošenje operativnih odluka koje utječu na emisije stakleničkih plinova iz broda može na temelju ugovora preuzeti i subjekt koji nije brodersko društvo. U trenutku pregovora o ugovoru navedeni aspekti osobito ne bi bili poznati te stoga ne bi bilo izvjesno kolike su konačne emisije iz broda u smislu Direktive 2003/87/EZ. Međutim, osim ako se troškovi ugljika prenesu na subjekt koji upravlja brodom poticaji za provedbu operativnih mjera za učinkovitost potrošnje goriva bili bi ograničeni. U skladu s načelom „onečišćivač plaća” i kako bi se potaknulo donošenje mjera učinkovitosti i uvođenje čistih goriva, brodersko društvo trebalo bi imati pravo da u skladu s nacionalnim pravom od subjekta koji je izravno odgovoran za odluke koje utječu na emisije stakleničkih plinova iz broda zatraži nadoknadu troškova koji nastanu zbog predaje emisijskih jedinica.

Iako bi takav mehanizam nadoknade mogao biti predmet ugovora, radi smanjenja administrativnih troškova države članice ne bi trebale imati obvezu da osiguraju ili provjere postojanje takvih ugovora, već bi u nacionalnom pravu trebale predvidjeti zakonsko pravo brodarskog društva na nadoknadu i odgovarajući pristup pravosuđu radi ostvarivanja tog prava. Iz istih razloga to pravo, uključujući svaki mogući sukob u vezi s nadoknadom između brodarskog društva i subjekta koji upravlja brodom, ne bi trebalo utjecati na obveze brodarskog društva prema upravljačkom tijelu nadležnom za brodarsko društvo ni na izvršne mjere koje bi moglo biti potrebne protiv takvog društva kako bi se osigurala potpuna usklađenost tog društva s Direktivom 2003/87/EZ. Istodobno, budući da je svrha odredbe o pravu na nadoknadu usko povezana s Unijom, posebice u pogledu usklađenosti brodarskog društva s obvezama iz ove Direktive u odnosu na određenu državu članicu, važno je da se to pravo poštuje u cijeloj Uniji, u svim ugovornim odnosima koji omogućuju subjektu koji nije brodovlasnik da odredi vrstu tereta ili rutu i brzinu broda, na način kojim se štiti neometano natjecanje na unutarnjem tržištu, što može uključivati odredbe kojima se strankama u takvim ugovorima onemogućava da zaobiđu pravo na nadoknadu uključivanjem klauzule o izboru mjerodavnog prava.

- (33) Kako bi se smanjilo administrativno opterećenje brodarskih društava, jedna država članica trebala bi biti odgovorna za svako brodarsko društvo. Komisija bi trebala objaviti početni popis brodarskih društava koja su obavljala djelatnost pomorskog prometa obuhvaćenu područjem primjene EU sustava trgovanja emisijama i u njemu navesti upravljačko tijelo nadležno za brodarsko društvo. Popis bi trebalo ažurirati redovito i barem svake dvije godine kako bi se brodarska društva prema potrebi preraspodijelila na drugo takvo upravljačko tijelo. Upravljačko tijelo nadležno za brodarska društva registrirana u određenoj državi članici trebala bi biti ta država članica. Upravljačko tijelo nadležno za brodarska društva registrirana u trećoj zemlji trebala bi biti država članica u čije je luke brodarsko društvo, prema procjenama, u prethodne četiri godine praćenja najviše pristajalo u okviru putovanja obuhvaćenih područjem primjene Direktive 2003/87/EZ. Upravljačko tijelo nadležno za brodarska društva registrirana u trećoj zemlji koja u prethodne četiri godine praćenja nisu obavila putovanje obuhvaćeno područjem primjene Direktive 2003/87/EZ trebala bi biti država članica u kojoj je brod brodarskog društva započeo ili završio svoje prvo putovanje obuhvaćeno područjem primjene te direktive. Komisija bi trebala objaviti i prema potrebi svake dvije godine ažurirati popis brodarskih društava obuhvaćenih područjem primjene Direktive 2003/87/EZ i u njemu navesti upravljačko tijelo nadležno za brodarsko društvo. Da bi se osiguralo jednako postupanje prema brodarskim društvima, države članice trebale bi slijediti usklađena pravila za upravljanje brodarskim društvima za koja su nadležne, u skladu s detaljnim pravilima koja treba utvrditi Komisija.
- (34) Države članice trebale bi osigurati da su brodarska društva za koja su nadležne usklađena sa zahtjevima iz Direktive 2003/87/EZ. Ako brodarsko društvo ne nije usklađeno s tim zahtjevima i usklađenost se ne postigne ni izvršnim mjerama upravljačkog tijela nadležnog za brodarsko društvo, države članice trebale bi djelovati solidarno. Kao krajnja mjera trebala bi postojati mogućnost da države članice, osim države članice zastave broda, odbiju ulazak brodovima za koje je odgovorno dotično brodarsko društvo, a država članica zastave broda trebala bi moći zadržati taj brod.
- (35) Brodarska društva trebala bi pratiti svoje objedinjene podatke o emisijama iz djelatnosti pomorskog prometa na razini društva i izvješćivati o njima u skladu s pravilima utvrđenima u Uredbi (EU) 2015/757. Izvješća o objedinjenim podacima o emisijama na razini društva trebalo bi verificirati u skladu s pravilima utvrđenima u toj uredbi. Pri verifikacijama na razini društva verifikator ne bi trebao verificirati izvješća o emisijama na razini broda ni izvješća koja se podnose na razini broda u slučaju promjene društva jer bi ta izvješća na razini broda već bila verificirana.
- (36) Na temelju iskustva sa sličnim zadacima povezanim sa zaštitom okoliša Europska agencija za pomorsku sigurnost (EMSA) ili druga relevantna organizacija trebale bi prema potrebi i u okviru svojeg mandata pomoći Komisiji i upravljačkim tijelima nadležnima za brodarsko društvo u pogledu provedbe Direktive 2003/87/EZ. Zahvaljujući iskustvu u provedbi Uredbe (EU) 2015/757 i svojim informatičkim alatima, EMSA bi trebala pomoći upravljačkim tijelima nadležnima za brodarsko društvo, posebno u pogledu praćenja emisija koje generiraju djelatnosti pomorskog prometa obuhvaćene područjem primjene Direktive 2003/87/EZ, izvješćivanja o njima i njihove verifikacije, olakšavanjem razmjene informacija ili izradom smjernica i kriterija. Komisija bi, uz pomoć EMSA-e, trebala nastojati razviti odgovarajuće alate za praćenje, kao i smjernice za olakšavanje i koordinaciju aktivnosti

verifikacije i aktivnosti izvršenja u vezi s primjenom Direktive 2003/87/EZ na pomorski promet. U mjeri u kojoj je izvedivo, takvi bi se alati trebali staviti na raspolaganje državama članicama i verifikatorima u svrhu boljeg osiguranja strogog izvršenja nacionalnih mjera kojima se prenosi Direktiva 2003/87/EC.

- (37) Usporedno s donošenjem ove Direktive mijenja se i Uredba (EU) 2015/757 kako bi se predvidjela pravila o praćenju, izvješćivanju i verifikaciji koja su potrebna za proširenje EU sustava trgovanja emisijama na djelatnosti pomorskog prometa te kako bi se predvidjelo praćenje, prijavljivanje i verifikacija emisija dodatnih stakleničkih plinova i emisija iz dodatnih vrsta brodova.
- (38) Uredbom (EU) 2017/2392 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹³⁾ izmijenjen je članak 12. stavak 3. Direktive 2003/87/EZ kako bi se svim operaterima omogućilo da upotrebljavaju sve izdane emisijske jedinice. Stoga bi s time trebalo uskladiti zahtjev iz članka 6. stavka 2. točke (e) te direktive da dozvola za emisije stakleničkih plinova mora sadržavati obvezu predaje emisijskih jedinica.
- (39) Postizanje Unijina cilja smanjenja emisija do 2030. zahtijevat će smanjenje emisija iz sektora obuhvaćenih EU sustavom trgovanja emisijama za 62 % u odnosu na 2005. Količinu emisijskih jedinica EU sustava trgovanja emisijama na razini Unije potrebno je smanjiti kako bi se stvorio potrebni dugoročni signal u pogledu cijene ugljika i poticaj za taj stupanj dekarbonizacije. U 2024. i 2026. trebalo bi smanjiti ukupnu količinu emisijskih jedinica kako bi se ona više uskladila sa stvarnim emisijama. Osim toga, u 2024. i 2028. trebalo bi povećati linearni faktor smanjenja uzimajući pritom u obzir i uključivanje emisija iz pomorskog prometa. Sve veće smanjenje gornjih granica zbog tih promjena dovest će do znatno većih razina kumulativnih smanjenja emisija do 2030. nego što bi to bio slučaj u skladu s Direktivom (EU) 2018/410. Brojčane podatke koji se odnose na uključivanje pomorskog prometa trebalo bi izvesti iz emisija iz djelatnosti pomorskog prometa koje su obuhvaćene člankom 3.ga Direktive 2003/87/EZ i o kojima je izviješteno u skladu s Uredbom (EU) 2015/757 za 2018. i 2019. u Uniji i državama Europskoga gospodarskoga prostora te Europskog udruženja slobodne trgovine koje se od 2021. do 2024. prilagođavaju na temelju linearnog faktora smanjenja za 2024. Linearni faktor smanjenja trebalo bi primjenjivati 2024. na povećanje količine emisijskih jedinica na razini Unije u toj godini.
- (40) Ostvarivanje povećanih klimatskih ambicija zahtijevat će da se znatni javni i privatni resursi u Uniji i u državama članicama namijene klimatskoj tranziciji. Da bi se dopunili i povećali znatni rashodi u proračunu Unije povezani s klimom, svi prihodi od dražbi koji se ne pripisuju proračunu Unije u obliku vlastitih sredstava ili ekvivalentna financijska vrijednost takvih prihoda od dražbi trebali bi se upotrijebiti za svrhe povezane s klimom, osim prihoda koji se upotrebljavaju za nadoknadu neizravnih troškova ugljika. Popis svrha povezanih s klimom iz članka 10. stavka 3. Direktive 2003/87/EZ trebalo bi proširiti kako bi se obuhvatile dodatne svrhe koje povoljno utječu na okoliš. To bi trebalo uključivati upotrebu financijske potpore za rješavanje socijalnih aspekata u kućanstvima s nižim i srednjim dohotkom smanjenjem narušavajućih poreza te ciljana smanjenja carina i naknada za električnu energiju iz obnovljivih izvora. Države članice trebale bi svake godine izvješćivati o upotrebi prihoda od prodaje na dražbi u skladu s člankom 19. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾, navodeći ako je relevantno i prema potrebi, koji su prihodi upotrijebljeni i koje su mjere poduzete za provedbu integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova i njihovih teritorijalnih planova za pravednu tranziciju.

⁽¹³⁾ Uredba (EU) 2017/2392 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2017. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ kako bi se nastavila postojeća ograničenja područja primjene za zrakoplovne djelatnosti i pripremila provedba globalne tržišno utemeljene mjere od 2021. (SL L 350, 29.12.2017., str. 7.).

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

- (41) Zbog uključivanja pomorskog prometa u EU sustav trgovanja emisijama povećat će se prihodi država članica od prodaje na dražbi. Stoga se države članice potiče da povećaju upotrebu prihoda od EU sustava trgovanja emisijama u skladu s člankom 10. stavkom 3. Direktive 2003/87/EZ kako bi doprinijele zaštiti, obnovi i boljem upravljanju morskim ekosustavima, posebno zaštićenim morskim područjima.
- (42) Za provedbu ciljeva Pariškog sporazuma u zemljama u razvoju potrebna su znatna financijska sredstva, a u Klimatskom paktu iz Glasgova poziva se zemlje stranke koje se ubrajaju u razvijene zemlje da hitno i znatno povećaju financiranje borbe protiv klimatskih promjena. Vijeće je u svojim zaključcima o pripremama za 27. konferenciju stranaka UNFCCC-a (COP 27) podsjetilo da Unija i njezine države članice najviše doprinose međunarodnom javnom financiranju borbe protiv klimatskih promjena te da su od 2013. više nego udvostručile doprinos financiranju borbe protiv klimatskih promjena za potporu zemljama u razvoju. U tim zaključcima Vijeće je također potvrdilo čvrstu obvezu koju su Unije i njezine države članice preuzele da nastave povećavati međunarodno financiranje borbe protiv klimatskih promjena radi ispunjenja cilja razvijenih zemalja da iz različitih izvora mobiliziraju najmanje 100 milijardi USD godišnje što je prije moguće i sve do 2025. i očekuje ostvarenje tog cilja tijekom 2023.
- (43) Da bi se ublažilo distribucijske i socijalne učinke tranzicije u državama članicama s niskim dohotkom, dodatnih 2,5 % količine emisijskih jedinica na razini Unije od 2024. do 2030. trebalo bi upotrijebiti da bi se, u okviru Modernizacijskog fonda iz članka 10.d Direktive 2003/87/EZ, financirala energetska tranzicija država članica čiji je bruto domaći proizvod (BDP) po stanovniku manji od 75 % Unijina prosjeka u godinama od 2016. do 2018.
- (44) Države članice korisnice trebale bi imati mogućnost upotrebe sredstava dodijeljenih Modernizacijskom fondu za financiranje ulaganja koja uključuju susjedne pogranične regije Unije ako je to relevantno za energetska tranzicija država članica korisnica.
- (45) Trebalo bi pružiti dodatne poticaje za smanjenje emisija stakleničkih plinova primjenom troškovno učinkovitih tehnika. U tom bi kontekstu besplatna dodjela emisijskih jedinica stacionarnim postrojenjima od 2026. nadalje trebala biti uvjetovana ulaganjima u tehnike za povećanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisija, osobito za velike potrošače energije. Komisija bi trebala osigurati da se primjenom te uvjetovanosti ne ugrožavaju jednaki uvjeti, okolišni integritet ili jednako postupanje prema postrojenjima diljem Unije. Komisija bi stoga, ne dovodeći u pitanje pravila koja se primjenjuju na temelju Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁵⁾, trebala donijeti delegirane akte radi dopune ove Direktive kako bi se riješila sva otvorena pitanja posebno u vezi s gore navedenim načelima i kako bi se propisala administrativno jednostavna pravila za uvjetovanost. Ta bi pravila trebala biti sastavni dio općih pravila za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica, uz primjenu utvrđenog postupka za nacionalne provedbene mjere, te bi trebala propisivati rokove, kriterije za priznavanje provedenih mjera energetske učinkovitosti i alternativne mjere za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Osim toga, trebalo bi dodatno povećati poticaje za smanjenje emisija stakleničkih plinova za postrojenja s visokim intenzitetom emisija stakleničkih plinova. U tu bi svrhu od 2026. nadalje besplatna dodjela emisijskih jedinica za 20 % stacionarnih postrojenja s najvećim intenzitetom emisija u okviru referentne vrijednosti za određeni proizvod trebala među ostalim biti uvjetovana donošenjem i provedbom planova za klimatsku neutralnost.
- (46) Mehanizam za ugljičnu prilagodbu na granicama (CBAM), uspostavljen Uredbom (EU) 2023/956 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁶⁾, zamijenit će mehanizme uspostavljene na temelju Direktive 2003/87/EZ radi sprečavanja rizika od izmještanja emisija ugljika. Ako su sektori i podsektori obuhvaćeni tom mjerom, ne bi trebali primati besplatno dodijeljene emisijske jedinice. No besplatne emisijske jedinice trebalo bi postupno ukidati kako bi se proizvođači, uvoznici i gospodarski subjekti mogli prilagoditi novom sustavu. Tijekom postupnog uvođenja CBAM-a besplatnu dodjelu emisijskih jedinica trebalo bi smanjivati primjenom faktora na besplatnu dodjelu emisijskih jedinica u sektorima obuhvaćenima CBAM-om. Faktor CBAM-a trebao bi iznositi 100 % za razdoblje od stupanja na snagu te uredbe do kraja 2025. i, podložno primjeni odredaba iz članka 36. stavka 2. točke (b) te uredbe, trebao bi iznositi 97,5 % u 2026., 95 % u 2027., 90 % u 2028., 77,5 % u 2029., 51,5 % u 2030., 39 % u 2031., 26,5 % u 2032. i 14 % u 2033. Od 2034. faktor CBAM-a ne bi se trebao primjenjivati.

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) 2023/956 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o uspostavi mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama (vidjeti stranicu 52. ovoga Službenog lista).

Relevantne delegirane akte o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica trebalo bi na odgovarajući način prilagoditi za sektore i podsektore obuhvaćene CBAM-om. Besplatne emisijske jedinice koje se na temelju tog izračuna više ne dodjeljuju sektorima obuhvaćenima CBAM-om (potražnja iz CBAM-a) trebaju se dodjeljivati Inovacijskom fondu kako bi se inovacijama u području niskougljičnih tehnologija, hvatanja i upotrebe ugljika te hvatanja, prijevoza i geološkog skladištenja ugljika, obnovljive energije i skladištenja energije pružila potpora na način kojim se doprinosi ublažavanju klimatskih promjena. U tom kontekstu posebnu pozornost trebalo bi posvetiti projektima u sektorima obuhvaćenima CBAM-om. Da bi se poštovao udio emisijskih jedinica dostupnih za besplatnu dodjelu sektorima koji nisu obuhvaćeni CBAM-om, konačan iznos koji treba oduzeti od emisijskih jedinica za besplatnu dodjelu i staviti na raspolaganje u okviru Inovacijskog fonda trebalo bi izračunati na temelju udjela potražnje iz CBAM-a u potrebama za besplatnom dodjelom emisijskih jedinica svih sektora kojima se emisijske jedinice besplatno dodjeljuju.

- (47) Kako bi se ublažili potencijalni rizici od izmještanja emisija ugljika povezani s robom koja podliježe CBAM-u i koja je proizvedena u Uniji radi izvoza u treće zemlje koje ne primjenjuju EU sustav trgovanja emisijama ili sličan mehanizam za određivanje cijena ugljika, prije isteka prijelaznog razdoblja na temelju Uredbe (EU) 2023/956 trebalo bi provesti procjenu. Ako se u toj procjeni zaključi da postoji rizik od izmještanja emisija ugljika, Komisija bi prema potrebi trebala podnijeti zakonodavni prijedlog za uklanjanje tog rizika od izmještanja emisija ugljika na način koji je u skladu s pravilima Svjetske trgovinske organizacije. Osim toga, državama članicama trebalo bi dopustiti da prihode od prodaje na dražbi upotrijebe za uklanjanje svih preostalih rizika od izmještanja emisija ugljika u sektorima obuhvaćenima CBAM-om i u skladu s pravilima o državnim potporama. Ako se emisijske jedinice koje proizlaze iz smanjenja besplatnih emisijskih jedinica na temelju pravila uvjetovanosti ne upotrijebe u potpunosti da se postrojenja s najnižim intenzitetom emisija stakleničkih plinova izuzmu iz međusektorske korekcije, 50 % tih preostalih emisijskih jedinica trebalo bi dodijeliti Inovacijskom fondu. Preostalih 50 % trebalo bi prodati na dražbi u ime država članica te bi one trebale upotrijebiti prihod od te prodaje za uklanjanje preostalog rizika od izmještanja emisija ugljika u sektorima obuhvaćenima CBAM-om.
- (48) Da bi se bolje odrazio tehnološki napredak uz osiguranje poticaja za smanjenje emisija i odgovarajuće nagrađivanje inovacija, najmanju moguću prilagodbu referentnih vrijednosti trebalo bi povećati s 0,2 % na 0,3 % godišnje, a najvišu moguću prilagodbu s 1,6 % na 2,5 % godišnje. Za razdoblje od 2026. do 2030. te bi referentne vrijednosti stoga trebalo prilagoditi u rasponu od 6 % do 50 % u odnosu na vrijednost primjenjivu u razdoblju od 2013. do 2020. Kako bi se postrojenjima osigurala predvidljivost, Komisija bi trebala što prije početka razdoblja od 2026. do 2030. donijeti provedbene akte radi utvrđivanja revidiranih referentnih vrijednosti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica.
- (49) Kako bi se potaknule nove revolucionarne tehnologije u industriji čelika i izbjeglo znatno nerazmjerno smanjenje referentne vrijednosti te s obzirom na posebne okolnosti u industriji čelika, kao što su visoki intenzitet emisija te struktura međunarodnog tržišta i tržišta Unije, iz izračuna referentne vrijednosti za topli metal za razdoblje od 2026. do 2030. potrebno je isključiti postrojenja koja su bila u pogonu tijekom referentnog razdoblja od 2021. do 2022., a koja bi inače bila uključena u taj izračun zbog izmjene definicije referentne vrijednosti za proizvod za topli metal.
- (50) Kako bi se nagradili najuspješniji subjekti i najbolje inovacije, iz primjene međusektorskog faktora korekcije trebalo bi isključiti postrojenja čije su razine emisija stakleničkih plinova ispod prosjeka emisija 10 % najučinkovitijih postrojenja u okviru određene referentne vrijednosti. Emisijske jedinice koje se ne dodijele zbog smanjenja besplatne dodjele emisijskih jedinica na temelju primjene pravila uvjetovanosti trebale bi se upotrijebiti za pokrivanje manjka u smanjenju besplatnih emisijskih jedinica koje je posljedica isključivanja najuspješnijih subjekata iz primjene međusektorskog faktora korekcije.
- (51) Kako bi se ubrzala dekarbonizacija gospodarstva uz istodobno jačanje industrijske konkurentnosti Unije, Inovacijskom fondu trebalo bi staviti na raspolaganje dodatnih 20 milijuna emisijskih jedinica iz količine koja bi se inače mogla dodijeliti besplatno i dodatnih 5 milijuna emisijskih jedinica iz količine koja bi se inače mogla prodati na dražbi. Pri preispitivanju vremenskog rasporeda i redoslijeda prodaje na dražbi u okviru Inovacijskog fonda uspostavljenih Uredbom Komisije (EU) br. 1031/2010⁽¹⁷⁾ s obzirom na promjene uvedene ovom Direktivom, Komisija bi trebala razmotriti stavljanje na raspolaganje većih resursa u prvim godinama provedbe revidirane Direktive 2003/87/EZ kako bi se potaknula dekarbonizacija relevantnih sektora.

⁽¹⁷⁾ Uredba Komisije (EU) br. 1031/2010 od 12. studenoga 2010. o rasporedu, upravljanju i drugim aspektima dražbi emisijskih jedinica stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije (SL L 302, 18.11.2010., str. 1.).

- (52) Za postizanje ciljeva Uredbe (EU) 2021/1119 ključan je sveobuhvatan pristup inovacijama. Potrebne istraživačke i inovacijske aktivnosti podupiru se na razini Unije, među ostalim, u okviru programa Obzor Europa, koji uključuje znatna financijska sredstva i nove instrumente za sektore obuhvaćene EU sustavom trgovanja emisijama. Stoga bi Komisija trebala nastojati ostvariti sinergije s programom Obzor Europa i prema potrebi s drugim Unijim programima za financiranje.
- (53) Inovacijski fond trebao bi podupirati inovativne tehnike, procese i tehnologije, kao i njihovo proširivanje, s ciljem njihova širokog uvođenja u cijeloj Uniji. Pri odabiru projekata koji se podupiru bespovratnim sredstvima trebalo bi dati prednost revolucionarnim inovacijama.
- (54) Područje primjene Inovacijskog fonda iz članka 10.a stavka 8. Direktive 2003/87/EZ trebalo bi se proširiti radi potpore inovacijama u području niskougljičnih tehnologija te tehnologija i procesa s nultim emisijama ugljika koji se odnose na potrošnju goriva u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima, uključujući kolektivne oblike prijevoza kao što su javni i autobusni prijevoz. Osim toga, Inovacijski fond trebao bi služiti za pružanje potpore ulaganjima u dekarbonizaciju pomorskog prometa, uključujući ulaganja u energetske učinkovitost brodova, luka i kratke obalne plovidbe, elektrifikaciju sektora, održiva alternativna goriva kao što su vodik i amonijak koji se proizvode iz obnovljivih izvora energije, u pogonske tehnologije s nultom stopom emisija kao što su tehnologije za iskorištavanje energije vjetra te u inovacije u vezi s brodovima kategoriziranim za plovidbu područjima s ledom. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti inovativnim projektima kojima se doprinosi dekarbonizaciji pomorskog sektora i smanjenju svih njegovih učinaka na klimu, uključujući emisije crnog ugljika. U tom bi pogledu Komisija u pozivima na podnošenje prijedloga u okviru Inovacijskog fonda trebala predvidjeti posebne teme. U tim bi pozivima trebalo uzeti u obzir pitanja zaštite biološke raznolikosti, buke i onečišćenja voda. Kad je riječ o pomorskom prometu, trebali bi biti prihvatljivi projekti s jasnom dodanom vrijednošću za Uniju.
- (55) U skladu s člankom 9. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2019/1122 ⁽¹⁸⁾, ako operatori zrakoplova više ne upravljaju letovima obuhvaćenima EU sustavom trgovanja emisijama, status njihovih računa mijenja se u „isključen” te s tih računa više nije dopušteno pokretati procese. Da bi se očuvao okolišni integritet EU sustava trgovanja emisijama, emisijske jedinice koje nisu izdane operatorima zrakoplova zbog prestanka njihova rada trebale bi se upotrijebiti za pokrivanje svih manjkova u predajama tih operatora, a sve preostale emisijske jedinice trebale bi se preusmjeriti u Inovacijski fond i upotrijebiti za ubrzavanje djelovanja u borbi protiv klimatskih promjena.
- (56) Tehnička pomoć Komisije usmjerena na države članice iz kojih je dosad podnesen mali broj prijava za projekte ili iz kojih dosad nije podnesena nijedna prijava za projekt doprinijela bi postizanju velikog broja prijava za financiranje projekata iz Inovacijskog fonda u svim državama članicama. Tom bi se pomoći, među ostalim, trebale podupirati aktivnosti usmjerene na poboljšanje kvalitete prijedloga u odnosu na projekte smještene u državama članicama iz kojih je podnesen mali broj prijava za projekte ili iz kojih nije podnesena nijedna prijava za projekt, primjerice dijeljenjem informacija, stečenih iskustava i najbolje prakse, te na jačanje aktivnosti nacionalnih kontaktnih točaka. Druge mjere s istim ciljem uključuju mjere za podizanje svijesti o mogućnostima financiranja i povećanje kapaciteta tih država članica za utvrđivanje i podupiranje potencijalnih podnositelja prijava za projekte. Također bi trebalo promicati projektne partnerstva u državama članicama i povezivanje potencijalnih podnositelja zahtjeva, posebno za velike projekte.
- (57) Kako bi se poboljšala uloga država članica u upravljanju Inovacijskim fondom i povećala transparentnost, Komisija bi trebala izvjestiti Odbor za klimatske promjene o provedbi Inovacijskog fonda te pružiti analizu očekivanog učinka projekata kojima je potpora dodijeljena, po sektorima i po državama članicama. Komisija bi također trebala dostaviti to izvješće Europskom parlamentu i Vijeću te ga objaviti. Podložno suglasnosti podnositelja, nakon zatvaranja poziva na podnošenje prijedloga, Komisija bi trebala obavijestiti države članice o prijavama za financiranje projekata na njihovim državnim područjima i pružiti im detaljne informacije o tim prijavama kako bi se državama članicama olakšala koordinacija potpore projektima. Osim toga, Komisija bi prije dodjele potpore trebala obavijestiti države članice o popisu odabranih projekata. Države članice trebale bi osigurati da odredbe o prenošenju u nacionalno zakonodavstvo ne otežavaju inovacije i da su tehnološki neutralne, dok bi Komisija trebala pružiti tehničku pomoć, osobito državama članicama s niskom razinom stvarnog sudjelovanja, kako bi se poboljšalo

⁽¹⁸⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/1122 od 12. ožujka 2019. o dopuni Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu funkcioniranja Registra Unije (SL L 177, 2.7.2019., str. 3.).

sudjelovanje u Inovacijskom fondu na temelju stvarne zemljopisne pokrivenosti i povećala ukupna kvaliteta podnesenih projekata. Komisija bi također trebala osigurati sveobuhvatno praćenje i izvješćivanje, uključujući informacije o napretku prema stvarnoj, kvalitetnoj zemljopisnoj pokrivenosti u cijeloj Uniji te odgovarajuće daljnje postupanje.

- (58) Kako bi se postigla usklađenost sa sveobuhvatnom prirodom europskog zelenog plana, u postupku odabira projekata koji se podupiru bespovratnim sredstvima prednost bi trebalo dati projektima kojima se rješavaju višestruki učinci na okoliš. Kako bi se poduprlo širenje podržanih tehnologija ili rješenja i ubrzao njihov prodor na tržište, projekti koji se financiraju iz Inovacijskog fonda trebali bi razmjenjivati znanje s drugim relevantnim projektima, kao i s istraživačima iz Unije koji imaju legitiman interes.
- (59) Ugovori za kompenzaciju razlike, ugovori za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik i ugovori s fiksnom premijom važni su elementi za pokretanje smanjenja emisija u industriji širenjem novih tehnologija jer omogućuju da se ulagateljima u inovativne klimatski prihvatljive tehnologije jamči cijena kojom se nagrađuju smanjenja emisija CO₂ koja prelaze smanjenja potaknuta prevladavajućom razinom cijena ugljika u EU sustavu trgovanja emisijama. Raspon mjera koje inovacijski fond može poduprijeti trebao bi se proširiti kako bi pružao potporu projektima u okviru natječajnog postupka za dodjelu ugovora za kompenzaciju razlike, ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik ili ugovora s fiksnom premijom. Natječajni postupak bio bi važan mehanizam za pružanje potpore razvoju tehnologija za dekarbonizaciju i optimizaciju upotrebe dostupnih resursa. Nadalje, njima bi se pružila sigurnost ulagateljima u te tehnologije. U cilju svođenja nepredviđenih obveza za proračun Unije na najmanju moguću mjeru, pri osmišljavanju ugovora za kompenzaciju razlike i ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik trebalo bi osigurati smanjenje rizika i odgovarajuće pokrivanje proračunskom obvezom, pri čemu bi za barem prva dva kruga ugovora za kompenzaciju razlike i ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik trebalo osigurati potpunu pokrivenost odobrenim sredstvima koja proizlaze iz primitaka od prodaje na dražbi emisijskih jedinica dodijeljenih u skladu s člankom 10.a stavkom 8. Direktive 2003/87/EZ.

Takvi rizici ne postoje za ugovore s fiksnom premijom jer će pravna obveza biti pokrivena odgovarajućom proračunskom obvezom. Osim toga, Komisija bi nakon završetka prvih dvaju krugova ugovora za kompenzaciju razlike i ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik i svaki put kad je to potrebno nakon toga trebala provesti kvalitativnu i kvantitativnu procjenu financijskih rizika koji proizlaze iz njihove provedbe. Komisiju bi trebalo ovlastiti za donošenje delegiranog akta radi predviđanja, na temelju rezultata takve procjene, odgovarajuće stope rezervacija umjesto pune pokrivenosti za daljnje krugove ugovora za kompenzaciju razlike i ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik. U okviru takvog pristupa trebalo bi uzeti u obzir sve elemente koji bi uz emisijske jedinice dostupne u Inovacijskom fondu mogli smanjiti financijske rizike za proračun Unije, kao što je eventualna podjela odgovornosti s državama članicama, na dobrovoljnoj osnovi, ili eventualni mehanizam za reosiguranje iz privatnog sektora. Stoga je potrebno omogućiti odstupanja od dijelova glave X. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁹⁾. Stopa rezervacija za prva dva kruga ugovora za kompenzaciju razlike i ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik trebala bi iznositi 100 %.

Međutim, odstupajući od članka 210. stavka 1., članka 211. stavaka 1. i 2. i članka 218. stavka 1. te uredbe, u ovoj bi Direktivi trebalo odrediti minimalnu stopu rezervacija od 50 % te maksimalni udio prihoda iz Inovacijskog fonda koji se smije koristiti za rezervacije od 30 % za daljnje krugove ugovora za kompenzaciju razlike i ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik, a Komisija bi na temelju iskustva iz prva dva poziva na podnošenje prijedloga trebala moći odrediti potrebnu stopu rezervacija i iznos prihoda koji će se upotrijebiti za rezervacije. Ukupna financijska obveza koja se snosi iz proračuna Unije stoga ne bi trebala premašiti 60 % prihoda od prodaja na dražbi za Inovacijski fond. Nadalje, budući da će se rezervacije općenito izdvajati iz Inovacijskog fonda, trebalo bi predvidjeti odstupanja od pravila iz članaka 212., 213. i 214. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 koja se odnose na zajednički fond za rezervacije uspostavljen člankom 212. te uredbe. Zbog nove prirode ugovora za kompenzaciju razlike i ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik mogla bi biti potrebna i odstupanja od članka 209. stavka 2. točaka (d) i (h) te uredbe, s obzirom na to da se oni ne oslanjaju na učinak poluge/multiplikacijski učinak niti u potpunosti ovise o *ex ante* procjeni, od članka 219. stavka 3., zbog povezanosti s člankom 209. stavkom 2. točkom (d), te od članka 219. stavka 6. te uredbe jer partneri u provedbi u okviru jamstva neće biti izloženi kreditno ni vlasnički. Svaka primjena odstupanja od Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 trebala bi biti ograničena na ono što je nužno. Komisija bi trebala biti ovlaštena za izmjenu maksimalnog udjela prihoda iz Inovacijskog fonda koji će se koristiti za izdvajanje rezervacija za najviše 20 postotnih bodova iznad onoga što je predviđeno ovom direktivom.

⁽¹⁹⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1).

- (60) Inovacijski fond podliježe općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije uspostavljenom Uredbom (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁰⁾.
- (61) Ako je djelatnost postrojenja privremeno obustavljena, besplatna dodjela emisijskih jedinica prilagođava se razinama djelatnosti o kojima se obavezno izvješćuje jednom godišnje. Nadalje, nadležna tijela mogu obustaviti izdavanje emisijskih jedinica postrojenjima koja su obustavila rad sve dok ne postoji dokaz da će postrojenje nastaviti s radom. Stoga operateri više ne bi trebali imati obvezu dokazivanja nadležnom tijelu da će njihovo postrojenje nastaviti s proizvodnjom u utvrđenoj i razumnoj roku u slučaju privremene obustave djelatnosti.
- (62) Da bi se ispravile besplatne dodjele emisijskih jedinica odobrene za stacionarna postrojenja u skladu s člankom 11. stavkom 2. Direktive 2003/87/EZ, moglo bi biti potrebno odobravanje dodatnih besplatnih emisijskih jedinica ili povrat viška emisijskih jedinica. U te bi se svrhe trebale upotrebljavati emisijske jedinice koje su u skladu s člankom 10.a stavkom 7. Direktive 2003/87/EZ izdvojene za nove sudionike.
- (63) Proizvođači električne energije od 2013. obvezni su kupovati sve emisijske jedinice koje su im potrebne za proizvodnju električne energije. Međutim, u skladu s člankom 10.c Direktive 2003/87/EZ neke države članice imaju mogućnost pružanja prijelazne besplatne dodjele emisijskih jedinica za modernizaciju energetskega sektora za razdoblje od 2021. do 2030. Tri države članice odlučile su iskoristiti tu mogućnost. S obzirom na potrebu za brzom dekarbonizacijom, posebno u energetskega sektoru, predmetne države članice trebale bi moći pružiti tu prijelaznu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica samo za ulaganja izvršena do 31. prosinca 2024. Predmetne države članice trebale bi sve preostale emisijske jedinice za razdoblje od 2021. do 2030. koje se ne upotrijebe za takva ulaganja moći dodati, u omjeru koji same utvrde, ukupnoj količini emisijskih jedinica koje predmetna država članica prima za prodaju na dražbi ili ih upotrijebiti za potporu ulaganjima u okviru Modernizacijskog fonda. Uz iznimku roka za obavješćivanje o tome, na emisijske jedinice prenesene u Modernizacijski fond trebala bi se primjenjivati ista pravila o ulaganjima koja se primjenjuju na emisijske jedinice koje su već prenesene u skladu s člankom 10.d stavkom 4. Direktive 2003/87/EZ. Kako bi se osigurala predvidljivost i transparentnost u pogledu iznosa emisijskih jedinica koje su raspoložive za prodaju na dražbi ili za prijelaznu besplatnu dodjelu te u pogledu imovine kojom upravlja Modernizacijski fond, države članice trebale bi obavijestiti Komisiju o količinama preostalih emisijskih jedinica koji će se upotrijebiti za svaku od navedenih svrha do 15. svibnja 2024.
- (64) Područje primjene Modernizacijskog fonda trebalo bi uskladiti s najnovijim klimatskim ciljevima Unije tako da se zahtijeva da ulaganja budu usklađena s ciljevima europskog zelenog plana i Uredbe (EU) 2021/1119 i tako da se ukida potpora ulaganjima povezanim s proizvodnjom energije iz fosilnih goriva, uz iznimku potpore za takva ulaganja prihodima od emisijskih jedinica dobrovoljno prenesenih u Modernizacijski fond u skladu s člankom 10.d stavkom 4. Direktive 2003/87/EZ. Osim toga, ograničena potpora takvim ulaganjima trebala bi i dalje biti moguća prihodima od dodijeljenih emisijskih jedinica iz članka 10. stavka 1. trećeg podstavka te direktive, pod određenim uvjetima, posebno ako se djelatnost smatra ekološki održivom na temelju Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²¹⁾ i u pogledu emisijskih jedinica koje se prodaju na dražbi do 2027. Osim toga, za potonju kategoriju emisijskih jedinica uporaba nekrutih fosilnih goriva niže u lancu ne bi se trebala podupirati prihodima od emisijskih jedinica prodanih na dražbi nakon 2028. Nadalje, postotak Modernizacijskog fonda koji treba namijeniti prioritetnim ulaganjima trebalo bi povećati na 80 % za emisijske jedinice iz Modernizacijskog fonda prenesene u skladu s člankom 10.d stavkom 4. Direktive 2003/87/EZ i navedene u članku 10. stavku 1. trećem podstavku te direktive te na 90 % za dodatni iznos od 2,5 % količine emisijskih jedinica na razini cijele Unije.

Energetsku učinkovitost, među ostalim u industriji, prijevozu, zgradama, poljoprivredi i otpadu; grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora energije; kao i potporu kućanstvima za rješavanje problema energetskega siromaštva, među ostalim u ruralnim i udaljenim područjima, trebalo bi uključiti u opseg prioritetnih ulaganja. Kako bi se povećala transparentnost i bolje procijenio učinak Modernizacijskog fonda, Odbor za ulaganja trebao bi svake godine izvješćivati Odbor za klimatske promjene o iskustvu u pogledu ocjenjivanja ulaganja, posebno u pogledu smanjenja emisija i troškova smanjenja emisija.

⁽²⁰⁾ Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.).

⁽²¹⁾ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

- (65) Direktivom (EU) 2018/410 uvedene su odredbe koje se odnose na poništavanje emisijskih jedinica iz količina država članica za prodaju na dražbi u slučaju zatvaranja kapaciteta za proizvodnju električne energije na njihovu državnom području. S obzirom na povećane klimatske ambicije Unije i posljedičnu ubranu dekarbonizaciju sektora električne energije, takvo poništavanje postaje sve relevantnije. Stoga bi Komisija trebala procijeniti može li se državama članicama olakšati primjena poništenja izmjenom relevantnih delegiranih akata donesenih na temelju članka 10. stavka 4. Direktive 2003/87/EZ.
- (66) Prilagodbe besplatne dodjele emisijskih jedinica, uvedene Direktivom (EU) 2018/410 i stavljene u primjenu Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/1842 ⁽²²⁾, poboljšale su učinkovitost i poticaje koji se pružaju besplatnom dodjelom emisijskih jedinica, no povećale su administrativno opterećenje i učinile neoperativnim povijesni datum, određen kao 28. veljače, za izdavanje besplatne dodjele emisijskih jedinica. Kako bi se bolje povelu računa o prilagodba besplatne dodjele emisijskih jedinica, primjereno je prilagoditi ciklus ispunjenja obveza. Rok za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica nadležnim tijelima stoga bi trebalo odgoditi s 28. veljače na 30. lipnja, a rok do kojeg operateri moraju predati emisijske jedinice trebalo bi odgoditi s 30. travnja na 30. rujna.
- (67) Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2018/2066 ⁽²³⁾ utvrđuju se pravila o praćenju emisija iz biomase koja su usklađena s pravilima o upotrebi biomase utvrđenima u zakonodavstvu Unije o obnovljivoj energiji. Budući da je najnovijim pravilima utvrđenima Direktivom (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁴⁾ detaljnije razrađeno zakonodavstvo u pogledu kriterija održivosti za biomasu, prijenos provedbenih ovlasti iz članka 14. stavka 1. Direktive 2003/87/EZ trebalo bi izričito proširiti na donošenje potrebnih prilagodbi za primjenu kriterija održivosti za biomasu, uključujući biogoriva, biotekućine i goriva od biomase, u EU sustavu trgovanja emisijama. Osim toga, Komisija bi trebala biti ovlaštena za donošenje provedbenih akata radi utvrđivanja načina uzimanja u obzir uskladištenih emisija iz mješavina biomase s nultom stopom i biomase koja ne potječe iz izvora s nultom stopom.
- (68) Obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla i reciklirana ugljična goriva mogu biti važna za smanjenje emisija stakleničkih plinova u sektorima koji se teško mogu dekarbonizirati. Ako se goriva iz recikliranog ugljika i obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla proizvode iz CO₂ uhvaćenog u okviru djelatnosti obuhvaćene ovom Direktivom, emisije bi se trebale uzeti u obzir u toj djelatnosti. Da bi se osiguralo da obnovljiva goriva nebiološkog podrijetla i goriva iz recikliranog ugljika doprinose smanjenju emisija stakleničkih plinova te da bi se izbjeglo dvostruko računanje za goriva koja to čine, primjereno je izričito proširiti ovlast Komisije iz članka 14. stavka 1. Direktive 2003/87/EZ na donošenje provedbenih akata o utvrđivanju prilagodbi potrebnih za uzimanje u obzir konačnog ispuštanja CO₂ na način kojim se osigurava da se sve emisije uzimaju u obzir, uključujući slučajeve kad se takva goriva proizvode iz CO₂ uhvaćenog izvan Unije, uz izbjegavanje dvostrukog računanja i osiguravanje postojanja primjerenih poticaja za hvatanje emisija, uzimajući pritom u obzir i odredbe o tim gorivima u okviru Direktive (EU) 2018/2001.
- (69) Budući da se očekuje da će se CO₂ prenositi i drugim sredstvima osim cjevovodima, primjerice, brodom i kamionom, radi jednakog postupanja dio Priloga I. Direktivi 2003/87/EZ koji se odnosi na transport stakleničkih plinova u svrhu skladištenja trebao bi se proširiti na sva prijevozna sredstva neovisno o tome jesu li ona obuhvaćena EU sustavom trgovanja emisijama. Ako su emisije iz prometa obuhvaćene i drugom djelatnosti iz Direktive 2003/87/EZ, emisije bi trebalo obračunati u toj drugoj djelatnosti kako bi se izbjeglo dvostruko računanje.

⁽²²⁾ Provedbena uredba Komisije (EU) 2019/1842 od 31. listopada 2019. o utvrđivanju pravila za primjenu Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu dodatnih aranžmana za prilagodbe dodjele besplatnih emisijskih jedinica zbog promjena razine aktivnosti (SL L 282, 4.11.2019., str. 20.).

⁽²³⁾ Provedbena uredba Komisije (EU) 2018/2066 od 19. prosinca 2018. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o izmjeni Uredbe Komisije (EU) br. 601/2012 (SL L 334, 31.12.2018., str. 1.).

⁽²⁴⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

- (70) Zbog isključivanja iz EU sustava trgovanja emisijama postrojenja koja upotrebljavaju isključivo biomasu postrojenja za izgaranje velikog udjela biomase ostvarila su neočekivanu dobit jer su im besplatno dodijeljene emisijske jedinice koje u velikoj mjeri nadmašuju stvarne emisije. Stoga je potrebno uvesti graničnu vrijednost za izgaranje biomase s nultom stopom iznad koje se postrojenja isključuju iz EU sustava trgovanja emisijama. Uvođenjem praga pružila bi se veća sigurnost u pogledu toga koja su postrojenja obuhvaćena područjem primjene EU sustava trgovanja emisijama te bi se omogućila ravnomjernija raspodjela besplatnih emisijskih jedinica posebno sektorima koji su izloženiji riziku od izmještanja emisija ugljika. Prag bi trebao utvrditi na razini od 95 % kako bi se uravnotežili prednosti i nedostaci toga da postrojenja ostanu u području primjene EU sustava trgovanja emisijama. Stoga postrojenja koja su zadržala fizički kapacitet za izgaranje fosilnih goriva ne bi trebalo poticati na povratak upotrebi takvih goriva. Pragom od 95 % osiguralo bi se da, ako postrojenje upotrebljava fosilna goriva kako bi ostalo unutar područja primjene EU sustava trgovanja emisijama i imalo koristi od besplatne dodjele emisijskih jedinica, troškovi ugljika povezani s upotrebom tih fosilnih goriva budu dovoljno visoki da imaju destimulirajući učinak.

Tim bi se pragom također osiguralo da postrojenja koja upotrebljavaju znatnu količinu fosilnih goriva ostanu u okviru obveza praćenja iz EU sustava trgovanja emisijama, čime će se izbjeći moguće zaobilaznje postojećih obveza praćenja, izvješćivanja i verifikacije. Istodobno bi postrojenja koja izgaraju manji udio biomase s nultom stopom trebalo i dalje poticati, s pomoću fleksibilnog mehanizma, kako bi dodatno smanjila izgaranje fosilnih goriva i istodobno ostala u području primjene EU sustava trgovanja emisijama sve dok njihova upotreba održive biomase ne bude toliko znatna da njihovo uključivanje u EU sustav trgovanja emisijama prestane biti opravdano. Osim toga, iskustvo je pokazalo da je za isključivanje postrojenja koja upotrebljavaju isključivo biomasu, pri čemu se zapravo radi o pragu od 100 %, uz iznimku izgaranja fosilnih goriva tijekom faza pokretanja i isključivanja, potrebna ponovna procjena i preciznija definicija. Prag od 95 % dopušta izgaranje fosilnih goriva tijekom faza pokretanja i isključivanja.

- (71) Kako bi se potaknula primjena niskougljičnih tehnologija i tehnologija s nultim emisijama ugljika, države članice trebale bi operaterima pružiti mogućnost ostajanja u području primjene EU sustava trgovanja emisijama do isteka tekućeg i sljedećeg petogodišnjeg razdoblja iz članka 11. stavka 1. Direktive 2003/87/EZ ako postrojenje promijeni svoj proizvodni proces kako bi smanjilo svoje emisije stakleničkih plinova i više ne doseže prag od 20 MW ukupne nazivne ulazne toplinske snage.
- (72) Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) objavilo je 28. ožujka 2022. završno izvješće o emisijskim jedinicama i povezanim izvedenicama. Izvješće daje sveobuhvatnu analizu integriteta europskog tržišta ugljika i pruža stručno znanje i preporuke u vezi s održavanjem pravilnog funkcioniranja tržišta ugljika. Kako bi se kontinuirano pratili integritet i transparentnost tržišta, ESMA bi trebala redovito pružati takva izvješća. ESMA već procjenjuje tržišna kretanja i, prema potrebi, u svojem izvješću o trendovima, rizicima i ranjivostima daje preporuke za područja u njezinoj nadležnosti, u skladu s člankom 32. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁵⁾. Analiza europskog tržišta ugljika, koja obuhvaća dražbe emisijskih jedinica te trgovanje emisijskim jedinicama i njihovim izvedenicama na mjestu trgovanja i izvan uređenog tržišta, trebala bi biti dio tog godišnjeg izvješća. Tom bi se obvezom pojednostavnilo izvješćivanje ESMA-e i omogućile usporedbe među tržištima, posebno zbog snažnih veza između EU sustava trgovanja emisijama i tržišta robnih izvedenica.

Takvim redovnim analizama ESMA-e posebice bi trebalo pratiti sve nestabilnosti tržišta i kretanje cijena, funkcioniranje dražbi i trgovinskih operacija na tržištima, likvidnost i količine kojima se trgovalo te kategorije i trgovinsko ponašanje sudionika na tržištu, među ostalim i špekulativne aktivnosti sa znatnim učinkom na cijene. Njezine bi procjene, prema potrebi, trebale uključivati preporuke za poboljšanje integriteta i transparentnosti tržišta, kao i obveza u pogledu izvješćivanja, te preporuke za bolje sprečavanje i otkrivanje zlouporabe tržišta i pomoć u održavanju urednih tržišta emisijskih jedinica i njihovih izvedenica. Komisija bi te procjene i preporuke trebala uzimati u obzir u kontekstu godišnjeg izvješća o tržištu ugljika i, prema potrebi, u izvješćima kako bi se osiguralo bolje funkcioniranje tržišta ugljika.

⁽²⁵⁾ Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ (SL L 331, 15.12.2010., str. 84.).

- (73) Kako bi se dodatno potaknula ulaganja potrebna za dekarbonizaciju centraliziranoga grijanja i riješili socijalni aspekti povezani s visokim cijenama energije i visokim intenzitetom emisija stakleničkih plinova iz postrojenja centraliziranoga grijanja u državama članicama s vrlo visokim udjelom emisija iz centraliziranoga grijanja u usporedbi s veličinom gospodarstva, operateri bi trebali moći prijaviti se za dodatnu prijelaznu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica za postrojenja za centralizirano grijanje te bi trebalo uložiti dodatnu vrijednost besplatne dodjele emisijskih jedinica kako bi se do 2030. znatno smanjile emisije. Kako bi se osiguralo da se ta smanjenja doista ostvare, dodatna prijelazna besplatna dodjela emisijskih jedinica trebala bi biti uvjetovana ostvarenim ulaganjima i postignutim smanjenjima emisija kako su utvrđeni u planovima klimatske neutralnosti koje operateri izrađuju za svoja predmetna postrojenja.
- (74) Neočekivana ili iznenadna prekomjerna povećanja cijena na tržištu ugljika mogu negativno utjecati na predvidljivost tržišta, što je ključno pitanje za planiranje ulaganja u dekarbonizaciju. Stoga bi mjeru koja se primjenjuje u slučaju prekomjernih fluktuacija cijena na tržištu za trgovanje emisijskim jedinicama obuhvaćenom poglavljima II. i III. Direktive 2003/87/EZ trebalo pažljivo ojačati kako bi se poboljšala njezina reaktivnost na neopravdane fluktuacije cijena. Ako je ispunjen uvjet pokretanja utemeljen na porastu prosječne cijene emisijskih jedinica, tu bi se zaštitna mjeru utemeljena na pravilima trebala primjenjivati automatski, čime bi došlo do oslobađanja unaprijed utvrđenog broja emisijskih jedinica iz rezerve za stabilnost tržišta uspostavljene Odlukom (EU) 2015/1814 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁶⁾. Komisija bi trebala pomno pratiti uvjet pokretanja i svaki mjesec ga objavljivati kako bi se poboljšala transparentnost. Kako bi se osigurala uredna dražba emisijskih jedinica koje su oslobođene iz rezerve za stabilnost tržišta u skladu s ovom zaštitnom mjerom i poboljšala predvidljivost tržišta, ta se mjera ne bi trebala ponovno primjenjivati najmanje dvanaest mjeseci nakon završetka prethodnog oslobađanja emisijskih jedinica na tržištu na temelju te mjere.
- (75) U Komunikaciji Komisije od 17. rujna 2020. naslovljenoj „Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030. Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana” istaknut je poseban izazov smanjenja emisija u sektorima zgrada i cestovnog prometa. Stoga je Komisija objavila da bi daljnje proširenje trgovanja emisijama moglo uključivati emisije iz zgrada i cestovnog prometa i navela da bi se obuhvaćanjem svih emisija iz izgaranja fosilnih goriva ostvario važan doprinos. Trgovanje emisijama trebalo bi se primjenjivati na goriva koja se upotrebljavaju za izgaranje u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima koji odgovaraju industrijskim djelatnostima koje nisu obuhvaćene Prilogom I. Direktivi 2003/87/EZ, kao što je grijanje industrijskih postrojenja („sektori zgrada i cestovnog prometa te dodatni sektori”). Za te sektore trebalo bi uspostaviti zaseban, ali usporedan sustav trgovanja emisijama kako bi se izbjeglo bilo kakvo narušavanje dobrog funkcioniranja sustava trgovanja emisijama u sektorima stacionarnih postrojenja i zrakoplovstva. Uz novi sustav dolaze komplementarne politike i mjere koje oblikuju očekivanja sudionika na tržištu i usmjerene su na stvaranje cjenovnog signala za ugljik za cijelo gospodarstvo i istodobno omogućuju mjere za izbjegavanje neopravdanih učinaka na cijene. Prethodno iskustvo pokazalo je da razvoj novog sustava zahtijeva uspostavljanje učinkovitog sustava za praćenje, izvješćivanje i verifikaciju. U cilju osiguranja sinergija i dosljednosti s postojećom infrastrukturom Unije za EU sustav trgovanja emisijama, primjereno je uspostaviti sustav trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore izmjenom Direktive 2003/87/EZ.
- (76) Da bi se uspostavio potreban provedbeni okvir i pružio razuman vremenski okvir za postizanje cilja za 2030., trgovanje emisijama u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima trebalo bi započeti 2025. U prvim bi godinama regulirani subjekti trebali imati dozvolu za emisije stakleničkih plinova te izvijestiti o svojim emisijama za godine od 2024. do 2026. Izdavanje emisijskih jedinica i obveze usklađivanja za te subjekte trebali bi se primjenjivati od 2027. Takav redoslijed omogućio bi organiziran i učinkovit početak trgovanja emisijama u tim sektorima. Usto bi omogućio i uspostavu mjera kako bi se osiguralo socijalno pošteno uvođenje trgovanja emisijama u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima, a sve da bi se ublažio utjecaj cijene ugljika na ranjiva kućanstva i korisnike prijevoza.
- (77) Zbog vrlo velikog broja malih emitera u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima točku regulacije nije moguće uspostaviti na razini subjekata koji izravno emitiraju stakleničke plinove, kao u slučaju stacionarnih postrojenja i zrakoplovstva. Stoga je zbog tehničke izvedivosti i administrativne učinkovitosti primjerenije točku regulacije uspostaviti na nešto višoj razini u lancu opskrbe. Obveza usklađenosti u okviru novog sustava trgovanja emisijama trebala bi postojati čim se puštaju u potrošnju goriva koja se upotrebljavaju za izgaranje u sektorima zgrada i cestovnog prometa, među ostalim za cestovni prijevoz stakleničkih plinova u svrhu

⁽²⁶⁾ Odluka (EU) 2015/1814 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. listopada 2015. o uspostavi i funkcioniranju rezerve za stabilnost tržišta za sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova Unije i o izmjeni Direktive 2003/87/EZ (SL L 264, 9.10.2015., str. 1.).

njihova geološkog skladištenja, kao i u dodatnim sektorima koji odgovaraju industrijskim djelatnostima koje nisu obuhvaćene Prilogom I. Direktivi 2003/87/EZ. Kako bi se izbjegla dvostruka pokrivenost, ne bi trebalo obuhvatiti puštanje u potrošnju goriva koja se upotrebljavaju u djelatnostima iz Priloga I. toj direktivi.

- (78) Regulirane subjekte u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima i točku regulacije trebalo bi utvrditi u skladu sa sustavom trošarina uspostavljenim Direktivom Vijeća (EU) 2020/262⁽²⁷⁾, uz potrebne prilagodbe, jer se tom direktivom u svrhe plaćanja trošarina već uspostavljen pouzdan kontrolni sustav za sve količine goriva puštene u potrošnju. Krajnji potrošači goriva u tim sektorima ne bi trebali podlijevati obvezama iz Direktive 2003/87/EZ.
- (79) Regulirani subjekti obuhvaćeni područjem primjene sustava trgovanja emisijama u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima trebali bi podlijevati sličnim zahtjevima za dozvole za emisije stakleničkih plinova kao i operateri stacionarnih postrojenja. Potrebno je uspostaviti pravila o zahtjevima za izdavanje dozvola, uvjetima za izdavanje dozvola, sadržaju i preispitivanju te o svim promjenama povezanim s reguliranim subjektom. Da bi početak rada novog sustava bio organiziran, države članice trebale bi osigurati da regulirani subjekti obuhvaćeni područjem primjene novog sustava trgovanja emisijama imaju valjanu dozvolu od početka rada sustava 2025.
- (80) Ukupna količina emisijskih jedinica za novi sustav trgovanja emisijama trebala bi pratiti linearnu putanju kako bi se ostvario cilj smanjenja emisija do 2030. uzimajući pritom u obzir troškovno učinkovit doprinos sektora zgrada i cestovnog prometa u obliku smanjenja emisija od 43 % do 2030. u odnosu na 2005. i, za dodatne sektore, kombinirani troškovno učinkovit doprinos u obliku smanjenja emisija od 42 % do 2030. u odnosu na 2005. Ukupnu količinu emisijskih jedinica prvi bi put trebalo utvrditi 2027. kako bi se pratila putanja koja počinje 2024. s graničnim vrijednostima emisija za tu godinu, koje se računaju u skladu s člankom 4. stavkom 2. Uredbe (EU) 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća⁽²⁸⁾ na temelju referentnih emisija za sektore obuhvaćene za 2005. i za razdoblje od 2016. do 2018., kako je utvrđeno u članku 4. stavku 3. te uredbe. U skladu s tim linearni faktor smanjenja trebalo bi utvrditi na 5,10 %. Od 2028. ukupna količina emisijskih jedinica trebala bi se utvrđivati na temelju prosječnih emisija o kojima je izvješteno za 2024., 2025. i 2026. te bi se trebala smanjivati za jednaku apsolutnu godišnju stopu smanjenja koje je utvrđeno od 2024., a koje odgovara linearnom faktoru smanjenja od 5,38 % u odnosu na usporedivu vrijednost za 2025. za prethodno utvrđenu putanju. Ako su te emisije znatno više od te vrijednosti putanje i ako takvo odstupanje nije rezultat malih razlika u metodologijama mjerenja emisija, linearni faktor smanjenja trebalo bi prilagoditi kako bi se 2030. postigla zahtijevana razina smanjenja emisija.
- (81) Prodaja emisijskih jedinica na dražbi najjednostavnija je i u gospodarskom smislu najučinkovitija metoda dodjele emisijskih jedinica te se njome također izbjegava i neočekivana dobit. Konkurentski pritisak izvan Unije u sektorima zgrada i cestovnog prometa relativno je malen ili ne postoji pa ti sektori nisu izloženi riziku od izmještanja emisija ugljika. Stoga bi se emisijske jedinice za zgrade i cestovni promet umjesto besplatno trebale dodjeljivati samo prodajom na dražbi.
- (82) Da bi se osigurao neometan početak novog sustava trgovanja emisijama te uzimajući u obzir potrebu reguliranih subjekata da zaštite ili unaprijed kupe emisijske jedinice kako bi ublažili cjenovni i likvidnosni rizik, veću količinu emisijskih jedinica trebalo bi prodati na dražbi prilično rano. Stoga bi količine emisijskih jedinica za prodaju na dražbi 2027. trebale biti 30 % više od ukupne količine emisijskih jedinica za 2027. Ta bi količina bila dovoljna da omogući likvidnost i ako se emisije smanje u skladu s potrebnim smanjenjima i ako do smanjivanja emisija dođe samo progresivno. Detaljna pravila o takvoj prodaji veće količine emisijskih jedinica na dražbi na početku razdoblja trebaju se utvrditi u delegiranom aktu u vezi s prodajom na dražbi donesenim na temelju članka 10. stavka 4. Direktive 2003/87/EZ.

⁽²⁷⁾ Direktiva Vijeća (EU) 2020/262 od 19. prosinca 2019. o općim aranžmanima za trošarine (SL L 58, 27.2.2020., str. 4.).

⁽²⁸⁾ Uredba (EU) 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma i izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 (SL L 156, 19.6.2018., str. 26.).

- (83) Pravila o raspodjeli udjela za prodaju na dražbi iznimno su važna za prihode od dražbi koje bi ostvarile države članice, osobito s obzirom na potrebu za jačanjem sposobnosti država članica da ublaže socijalne učinke cjenovnog signala za ugljik u sektoru zgrada i sektoru cestovnog prometa. Neovisno o činjenici da ti sektori zgrada i cestovnog prometa te dodatni sektori imaju iznimno različite značajke, primjereno je utvrditi zajedničko pravilo o raspodjeli slično pravilu primjenjivom na stacionarna postrojenja. Većina emisijskih jedinica trebala bi se raspodijeliti među svim državama članicama na temelju prosječne raspodjele emisija u cestovnom prometu, poslovnim i institucionalnim zgradama te u stambenim zgradama u razdoblju od 2016. do 2018.
- (84) Uvođenje cijene ugljika u sektore zgrada i cestovnog prometa trebala bi pratiti djelotvorna socijalna nadoknada, osobito s obzirom na razine energetske siromaštva. U anketi koja je 2021. provedena u Uniji otprilike 34 milijuna Europljana, gotovo 6,9 % stanovništva Unije navelo je da si ne može priuštiti primjereno zagrijavanje svojih domova. Da bi se postigla djelotvorna socijalna i distribucijska nadoknada, od država članica trebalo bi zahtijevati da prihode od dražbi iz trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore troše na svrhe povezane s klimom i energijom koje su već određene za postojeći sustav trgovanja emisijama, dajući pritom prednost djelovanjima koja mogu doprinijeti rješavanju socijalnih aspekata trgovanja emisijama u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima, ili za mjere koje se posebno dodaju radi rješavanja povezanih spornih pitanja u tim sektorima, uključujući povezane mjere politike u skladu iz Direktive 2012/27/EU.

Novi Socijalni fond za klimatsku politiku uspostavljen Uredbom (EU) 2023/955 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁹⁾ osigurat će namjenska financijska sredstva za države članice radi pružanja potpore ranjivim skupinama koje su najviše zahvaćene, posebno kućanstvima koja žive u energetske siromaštva ili siromaštva u pogledu prijevoza. Socijalni fond za klimatsku politiku promicat će poštenje i solidarnost među državama članicama i u njima, istodobno ublažavajući rizik od energetske siromaštva ili siromaštva u pogledu prijevoza tijekom tranzicije. Temeljiti će se na postojećem mehanizmu solidarnosti, koji će i nadopunjavati, u sinergiji s drugim programima potrošnje i fondovima Unije. 50 milijuna emisijskih jedinica iz EU sustava trgovanja emisijama u skladu s člankom 10.a stavkom 8.b Direktive 2003/87/EZ i 150 milijuna emisijskih jedinica iz trgovanja emisijama u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima i prihodi ostvareni od prodaje na dražbi emisijskih jedinica koje se odnose na sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore, u iznosu do najviše 65 000 000 000 EUR, trebali bi se upotrijebiti za privremeno i iznimno financiranje Socijalnog fonda za klimatsku politiku u obliku vanjskih namjenskih prihoda, u očekivanju ishoda rasprava o prijedlogu Komisije od 22. prosinca 2021. o Odluci Vijeća o izmjeni Odluke (EU, Euratom) 2020/2053 o sustavu vlastitih sredstava Europske unije u pogledu uspostave novih vlastitih sredstava koja se temelje na EU sustavu trgovanja emisijama u skladu s člankom 311. trećim stavkom UFEU-a.

Potrebno je predvidjeti da, ako se u skladu s člankom 311. trećim stavkom UFEU-a donese odluka kojom se uspostavljaju ta nova vlastita sredstva, da ti isti prihodi prestaju biti vanjski namjenski prihodi kada ta odluka stupi na snagu. Kad je riječ o Socijalnom fondu za klimatsku politiku, Komisija će u slučaju donošenja takve odluke predstaviti, prema potrebi, potrebne prijedloge u skladu s člankom 27 stavkom 4. Uredbe (EU) 2023/955. Time se ne dovodi u pitanje ishod pregovora o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje nakon 2027.

- (85) Izvješćivanje o upotrebi prihoda od prodaje na dražbi trebalo bi biti usklađeno s izvješćivanjem utvrđenim Uredbom (EU) 2018/1999.
- (86) Regulirani subjekti obuhvaćeni novim sustavom trgovanja emisijama trebali bi predati emisijske jedinice za svoje verificirane emisije koje odgovaraju količinama goriva koje su pustili u potrošnju. Oni bi 2027. prvi put trebali predati emisijske jedinice za svoje verificirane emisije. Da bi se administrativno opterećenje svelo na najmanju moguću mjeru, treba omogućiti da se brojna pravila primjenjiva na postojeći sustav trgovanja emisijama za stacionarna postrojenja i zrakoplovstvo uz potrebne prilagodbe mogu primjenjivati na novi sustav trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore. To osobito uključuje pravila o prijenosu, predaji i poništavanju emisijskih jedinica te pravila o valjanosti emisijskih jedinica, kaznama, nadležnim tijelima i obvezama izvješćivanja država članica.

⁽²⁹⁾ Uredba (EU) 2023/955 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o uspostavi Socijalnog fonda za klimatsku politiku i o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1060 (vidjeti stranicu 1. ovoga Službenog lista).

- (87) Određene države članice već imaju nacionalne poreze na ugljik koji se primjenjuju na sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore obuhvaćene Prilogom III. Direktivi 2003/87/EZ. Stoga bi trebalo uvesti privremeno odstupanje do kraja 2030. Kako bi se osiguralo postizanje ciljeva Direktive 2003/87/EZ i koherentnost novog sustava trgovanja emisijama, mogućnost primjene tog odstupanja trebala bi biti dostupna samo ako je nacionalna porezna stopa viša od prosječne dražbovne cijene za relevantnu godinu, a odstupanje bi se trebalo primjenjivati samo na obvezu predaje reguliranih subjekata koji plaćaju takav porez. Kako bi se osigurala stabilnost i transparentnost sustava, o nacionalnom porezu, što uključuje i relevantne porezne stope, trebalo bi obavijestiti Komisiju do kraja razdoblja prenošenja ove Direktive. Odstupanje ne bi trebalo imati utjecaja na vanjske namjenske prihode za Socijalni fond za klimatsku politiku ni, ako je tako utvrđeno u skladu s člankom 311. trećim stavkom UFEU-a, na vlastita sredstva koja se temelje na prihodima od prodaje na dražbi u okviru trgovanja emisijama -u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima.
- (88) Da bi trgovanje emisijama u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima bilo djelotvorno, trebalo bi biti moguće pratiti emisije uz visoku sigurnost i razumni trošak. Emisije bi se trebale pripisivati reguliranim subjektima na temelju količina goriva puštenih u potrošnju i kombiniranih s emisijskim faktorom. Regulirani subjekti trebali bi moći pouzdano i točno prepoznati i razlikovati sektore u kojima se goriva puštaju u potrošnju, kao i krajnje korisnike goriva, da bi izbjegli neželjene učinke kao što je dvostruko opterećenje. U malom broju slučajeva u kojima se ne može izbjeći dvostruko računanje emisija u postojećem EU sustavu trgovanja emisijama i novom sustavu trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore ili u kojima nastaju troškovi zbog predaje emisijskih jedinica za emisije iz djelatnosti koje nisu obuhvaćene Direktivom 2003/87/EZ, države članice trebale bi upotrijebiti takve prihode kako bi u skladu s pravom Unije nadoknadile neizbježno dvostruko računanje ili druge takve troškove izvan sektora zgrada i cestovnog prometa te dodatnih sektora. Provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za izbjegavanje dvostrukog računanja i predaju emisijskih jedinica za emisije koje nisu obuhvaćene sustavom trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore i radi pružanja financijske naknade. Kako bi se dodatno ublažili svi problemi povezani s dvostrukim računanjem, rokove za praćenje i predaju u novom sustavu za trgovanje emisijama trebalo bi biti mjesec dana nakon rokova u postojećem sustavu za stacionarna postrojenja i zrakoplovstvo. Da bi se prikupilo dovoljno podataka za utvrđivanje ukupne količine emisijskih jedinica za razdoblje od 2028. do 2030., regulirani subjekti koji imaju dozvolu trebaju na početku rada sustava 2025. izvijestiti o svojim povezanim povijesnim emisijama za 2024.
- (89) Transparentnost u pogledu troškova ugljika i mjera u kojoj se troškovi prebacuju na potrošače od ključne je važnosti za brzo i troškovno učinkovito smanjenje emisija u svim sektorima gospodarstva. To je posebno važno u sustavu trgovanja emisijama koji se temelji na obvezama na početku lanca vrijednosti. Novim sustavom trgovanja emisijama želi se potaknuti regulirane subjekte da smanje udio ugljika u gorivima te takvi subjekti ne bi trebali ostvarivati neopravdanu dobit prenošenjem više troškova ugljika na potrošače nego što ih sami imaju. Iako se prodajom svih emisijskih jedinica na dražbi u okviru sustava trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore već ograničava pojava takvog neopravdanog profita, Komisija bi trebala pratiti u kojoj mjeri regulirani subjekti prenose troškove ugljika kako bi se izbjegla neočekivana dobit. U vezi s poglavljem IV.a, Komisija bi trebala jednom godišnje izvješćivati, po mogućnosti po vrsti goriva, o prosječnoj razini troškova ugljika koji su preneseni na potrošače u Uniji.
- (90) Primjereno je uvesti mjere za ublažavanje mogućeg rizika od prekomjernog porasta cijena koji, ako je osobito visok na početku novog sustava trgovanja emisijama, može smanjiti spremnost kućanstava i pojedinaca da ulože u smanjenje svojih emisija stakleničkih plinova. Te bi mjere trebale dopuniti zaštitne mjere osigurane rezervom za stabilnost tržišta koja je počela funkcionirati 2019. Dok će tržište i dalje određivati cijenu ugljika, zaštitne mjere pokrenut će se automatskim mehanizmom utemeljenim na pravilima slijedom čega će se emisijske jedinice oslobađati iz rezerve za stabilnost tržišta samo ako je ispunjen konkretan uvjet ili uvjeti pokretanja utemeljeni na porastu prosječne cijene emisijskih jedinica. Dodatan bi mehanizam trebao biti i iznimno reaktivan kako bi riješio problem prekomjerne volatilnosti zbog čimbenika koji ne uključuju promijenjene tržišne osnove. Mjere bi trebale biti prilagođene različitim razinama prekomjernog porasta cijena, što će rezultirati različitim stupnjevima intervencije. Komisija bi trebala pomno pratiti uvjete pokretanja te bi, u slučaju ispunjenja tih uvjeta, trebala hitno donositi mjere. Navedeno ne bi trebalo dovoditi u pitanje nijednu popratnu mjeru koju bi države članice mogle donijeti radi rješavanja problema negativnih socijalnih učinaka.

- (91) Kako bi se povećala sigurnost građana da cijena ugljika u početnim godinama novog sustava trgovanja emisijama neće prijeći 45 EUR, primjereno je uključiti dodatni mehanizam za stabilnost cijena kako bi se emisijske jedinice oslobodile iz rezerve za stabilnost tržišta u slučaju da cijena ugljika premaši tu razinu. U načelu, ta bi se mjera trebala primjenjivati jednom tijekom razdoblja od 12 mjeseci. Međutim, trebalo bi je moći ponovno primijeniti tijekom istog razdoblja od 12 mjeseci ako Komisija, uz pomoć Odbora za klimatske promjene, zaključi da kretanje cijene opravdava još jedno oslobađanje emisijskih jedinica. S obzirom na to da je cilj tog mehanizma osigurati stabilnost u početnim godinama novog sustava trgovanja emisijama, Komisija bi trebala procijeniti kako on funkcionira i treba li ga nastaviti i nakon 2029.
- (92) Kao dodatni zaštitni mehanizam prije početka trgovanja emisijama u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima, trebalo bi biti moguće odgoditi primjenu gornje granice i obveza predaje ako su veleprodajne cijene plina ili nafte iznimno visoke u usporedbi s povijesnim trendovima. Taj bi mehanizam trebao biti automatski, što znači da primjenu gornje granice i obveze predaje treba odgoditi za godinu dana ako nastanu određeni pokretači u pogledu cijene energije. Referentne cijene trebalo bi odrediti na temelju referentnih ugovora na veleprodajnim tržištima plina i nafte koji su odmah dostupni i najrelevantniji za krajnje potrošače. Trebalo bi predvidjeti zasebne uvjete za cijene plina i cijene nafte jer kretanja cijena nafte i plina slijede različite povijesne trendove. Kako bi se osigurala sigurnost na tržištima, Komisija bi primjenu odgode trebala dovoljno unaprijed pojasniti putem obavijesti u *Službenom listu Europske unije*.
- (93) Komisija bi trebala pratiti primjenu trgovanja emisijama u sektoru zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima, uključujući stupanj konvergencije cijena u postojećem EU sustavu trgovanja emisijama te bi, prema potrebi, Europskom parlamentu i Vijeću trebala predložiti preispitivanje kako bi se na temelju stečenog znanja i povećane konvergencije cijena unaprijedile djelotvornost i praktična primjena trgovanja emisijama za te sektore te upravljanje njime. Od Komisije bi trebalo zahtijevati da prvo izvješće o tim pitanjima podnese do 1. siječnja 2028.
- (94) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu članka 3.ga stavka 2., članka 3.gf stavaka 2. i 4., članka 10.b stavka 4., članka 12. stavaka 3.-d i 3.-c, članka 14. stavka 1., članka 30.f stavaka 3. i 5. te članka 30.h stavka 7. Direktive 2003/87/EZ Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti. Da bi se osigurala sinergije s postojećim regulatornim okvirom, dodjelu provedbenih ovlasti iz članaka 14. i 15. te direktive trebalo bi proširiti tako da obuhvaća sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore. Te bi provedbene ovlasti, uz iznimku provedbenih ovlasti u odnosu na članak 3.gf stavak 2. i članak 12. stavke 3.-d i 3.-c Direktive 2003/87/EZ, trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁰⁾.
- (95) Kako bi se ostvarili ciljevi iz ove Uredbe i drugog zakonodavstva Unije, posebno oni iz Uredbe (EU) 2021/1119, Unija i njezine države članice trebale bi pri provedbi politika koristiti najnovije znanstvene dokaze. Stoga, kada Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene pruži znanstvene savjete i izda izvješća o EU sustavu trgovanja emisijama, Komisija bi te znanstvene savjete i izvješća trebala uzeti u obzir, posebno u pogledu potrebe za dodatnim politikama i mjerama Unije kako bi se osigurala usklađenost s ciljevima iz Uredbe (EU) 2021/1119 te dodatnim politikama i mjerama Unije s obzirom na ambicije i okolišni integritet globalnih tržišno utemeljenih mjera za zrakoplovstvo i pomorski promet.
- (96) Kako bi se priznao doprinos prihoda iz EU sustava trgovanja emisijama, trebalo bi uvesti oznaku EU sustava trgovanja emisijama. Među ostalim mjerama za osiguravanje vidljivosti financiranja iz EU sustava trgovanja emisijama, države članice i Komisija trebale bi osigurati da se isticanjem odgovarajuće oznake jasno navede da projekti i aktivnosti koji se podupiru iz Modernizacijskog fonda i Inovacijskog fonda potječu od prihoda iz EU sustava trgovanja emisijama.

⁽³⁰⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (97) Kako bi se postigao cilj klimatske neutralnosti utvrđen u članku 2. stavku 1. Uredbe (EU) 2021/1119, na temelju zakonodavnog prijedloga Komisije radi izmjene te uredbe trebalo bi na razini Unije utvrditi klimatski cilj do 2040. EU sustav trgovanja emisijama trebalo bi preispitati kako bi ga se uskladilo s klimatskim ciljem Unije do 2040. Stoga bi Komisija do srpnja 2026. trebala izvjestiti Europski parlament i Vijeće o više aspekata EU sustava za trgovanje emisijama i, prema potrebi, izvješće popratiti zakonodavnim prijedlogom i procjenom učinka. U skladu s Uredbom (EU) 2021/1119 prioritet bi trebalo dati izravnim smanjenjima emisija, koja će se morati dopuniti povećanim uklanjanjem ugljika kako bi se postigla klimatska neutralnost. Stoga bi Komisija do srpnja 2026., među ostalim, Europski parlament i Vijeće trebala izvjestiti o tome kako bi emisije uklonjene iz atmosfere te sigurno i trajno uskladištene, primjerice izravnim hvatanjem iz zraka, potencijalno mogle biti obuhvaćene trgovanjem emisijama, bez neutralizacije nužnih smanjenja emisija. Dok sve faze životnog vijeka proizvoda u kojima se iskorištava uhvaćeni ugljik ne podliježu određivanju cijena ugljika, posebno u fazi spaljivanja otpada, oslanjanje na uzimanje u obzir emisija u trenutku njihova ispuštanja iz proizvoda u atmosferu dovelo bi do podcjenjivanja emisija.

Kako bi se reguliralo hvatanje ugljika tako da se smanje neto emisije te osigura da se sve emisije uzmu u obzir i da se izbjegava dvostruko računanje i istodobno uspostave gospodarski poticaji, Komisija bi do srpnja 2026. trebala procijeniti jesu li sve emisije stakleničkih plinova obuhvaćene Direktivom 2003/87/EZ djelotvorno uzete u obzir i je li djelotvorno izbjegnuto dvostruko računanje. Posebno bi trebala procijeniti uzimanje u obzir emisija stakleničkih plinova za koje se smatra da su uhvaćene i iskorištene u proizvodu na način različit od onog iz članka 12. stavka 3. b i povesti računa o fazama niže u lancu, uključujući odlaganje i spaljivanje otpada. Naposljedku, Komisija bi također trebala izvjestiti Europski parlament i Vijeće o izvedivosti snižavanja praga ukupne nazivne ulazne toplinske snage od 20 MW za djelatnosti iz Priloga I. Direktivi 2003/87/EZ, uzimajući u obzir korist za okoliš i administrativno opterećenje.

- (98) Komisija bi do srpnja 2026. također trebala ocijeniti izvedivost uključivanja postrojenja spalionica komunalnog otpada u EU sustav trgovanja emisijama, među ostalim radi njihova uključivanja od 2028. i dostaviti procjenu moguće potrebe za mogućnošću da se država članica izuzme od sudjelovanja do kraja 2030. te o tome izvjestiti Europski parlament i Vijeće, uzimajući u obzir važnost toga da svi sektori doprinose smanjenju emisija. Uključivanjem postrojenja spalionica komunalnog otpada u EU sustav trgovanja emisijama doprinijelo bi se kružnom gospodarstvu jer bi se poticali recikliranje, ponovna upotreba i popravlanje proizvoda, a istovremeno bi se doprinosilo dekarbonizaciji na razini cijelog gospodarstva. Uključivanjem postrojenja spalionica komunalnog otpada ojačali bi se poticaji za održivo gospodarenje otpadom u skladu s hijerarhijom otpada te bi se stvorili jednaki uvjeti među regijama koje su spaljivanje komunalnog otpada uključile u područje primjene EU sustava trgovanja emisijama.

Kako bi se izbjeglo preusmjeravanje otpada iz postrojenja spalionica komunalnog otpada prema odlagalištima u Uniji, koja su izvor emisija metana, i kako bi se izbjegao izvoz otpada u treće zemlje, s mogućim negativnim učinkom na okoliš, Komisija bi u svojem izvješću trebala uzeti u obzir moguće preusmjeravanje otpada na odlagališta u Uniji i izvoz otpada u treće zemlje. Osim toga, Komisija bi trebala uzeti u obzir učinke na unutarnje tržište, moguće narušavanje tržišnog natjecanja, okolišni integritet, usklađenost s ciljevima Direktive 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³¹⁾ te pouzdanost i točnost u pogledu praćenja i izračuna emisija. S obzirom na emisije metana koje nastaju odlaganjem na odlagališta i kako bi se izbjeglo stvaranje nejednakih uvjeta, Komisija bi pri procjeni izvedivosti uključivanja postrojenja spalionica komunalnog otpada trebala procijeniti i mogućnost uključivanja drugih postupaka gospodarenja otpadom, kao što su odlaganje na odlagališta, fermentacija, kompostiranje i mehaničko-biološka obrada, u EU sustav trgovanja emisijama.

- (99) Kako bi se donijelo nezakonodavne akte opće primjene radi dopune ili izmjene određenih elemenata zakonodavnog akta koji nisu ključni, ovlasti za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a trebalo bi delegirati Komisiji u vezi s vremenskim rasporedom, upravljanjem i drugim aspektima prodaje na dražbi, pravilima o primjeni uvjetovanosti, pravilima o funkcioniranju Inovacijskog fonda, pravilima o funkcioniranju mehanizma natječajnog postupka u pogledu ugovora za kompenzaciju razlike i ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik, zahtjevima da bi se smatralo da su staklenički plinovi postali trajno kemijski vezani u proizvodu i proširenjem djelatnosti iz Priloga III. Direktivi 2003/87/EZ na druge sektore. Nadalje, da bi se osigurale sinergije s postojećim regulatornim okvirom, delegiranje iz članka 10. stavka 4. Direktive 2003/87/EZ u pogledu vremenskog rasporeda, upravljanja i drugih

⁽³¹⁾ Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (SL L 312, 22.11.2008., str. 3.).

aspekata prodaje na dražbi trebalo bi proširiti tako da obuhvaća sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu od 13. travnja 2016. o boljoj izradi zakonodavstva⁽³²⁾. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

- (100) Odredbe koje se odnose na postojeći EU sustav trgovanja emisijama i njegovo proširenje na pomorski promet trebale bi se primjenjivati od 2024., u skladu s potrebom da se hitno djeluje u području klime i da svi sektori doprinesu smanjenju emisija na troškovno učinkovit način. Stoga bi države članice trebale prenijeti odredbe koje se odnose na te sektore do 31. prosinca 2023. Međutim, rok za prenošenje odredaba koje se odnose na sustav trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore trebao bi biti 30. lipnja 2024. jer se pravila o praćenju, izvješćivanju, verifikaciji i izdavanju dozvola za te sektore primjenjuju od 1. siječnja 2025. i zahtijevaju dovoljno vremena za urednu provedbu. Iznimno, kako bi se zajamčila transparentnost i pouzdano izvješćivanje, države članice trebale bi obvezu izvješćivanja o povijesnim emisijama za te sektore prenijeti do 31. prosinca 2023., s obzirom na to da se ta obveza odnosi na emisije u 2024. U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima⁽³³⁾, države članice obvezale su se da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama za prenošenje priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se objašnjava veza između sastavnih dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive, zakonodavac smatra opravdanim dostavljanje takvih dokumenata.
- (101) Reformiran EU sustav trgovanja emisijama koji dobro funkcionira i obuhvaća instrument za stabilizaciju tržišta glavno je sredstvo Unije za postizanje cilja smanjenja neto emisija stakleničkih plinova na razini cijelog gospodarstva do 2030., Unijina cilja klimatske neutralnosti najkasnije do 2050. i cilja ostvarivanja negativnih emisija u razdoblju nakon toga, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2021/1119, te ciljeva Pariškog sporazuma. Rezervom za stabilnost tržišta nastoji se riješiti pitanje neravnoteže između ponude i potražnje emisijskih jedinica na tržištu. U članku 3. Odluke (EU) 2015/1814 navodi se da je rezervu potrebno preispitati tri godine od datuma početka funkcioniranja, pri čemu se posebna pozornost posvećuje postotku za utvrđivanje broja emisijskih jedinica za stavljanje u rezervu za stabilnost tržišta, pragu za ukupni broj emisijskih jedinica u optjecaju koji određuje unos emisijskih jedinica te broju emisijskih jedinica za oslobađanje iz rezerve. Trenutačni prag za stavljanje emisijskih jedinica u rezervu za stabilnost tržišta utvrđen je 2018., u okviru posljednjeg preispitivanja EU sustava trgovanja emisijama, dok se linearni faktor smanjenja povećava ovom direktivom. Stoga bi Komisija u okviru redovitog preispitivanja funkcioniranja rezerve za stabilnost tržišta trebala procijeniti i potrebu za eventualnom prilagodbom tog praga, u skladu s linearnim faktorom iz članka 9. Direktive 2003/87/EZ.
- (102) S obzirom na potrebu da se pošalje jači signal za ulaganja radi troškovno učinkovitog smanjenja emisija i jačanja EU sustava trgovanja emisijama Odluku (EU) 2015/1814 trebalo bi izmijeniti kako bi se povećale postotne stope za utvrđivanje broja emisijskih jedinica koje se svake godine trebaju stavljati u rezervu za stabilnost tržišta. Osim toga, za niže razine ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju unos bi trebao biti jednak razlici između ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju i praga koji određuje unos emisijskih jedinica. Time bi se spriječila znatna nesigurnost u pogledu količina za prodaju na dražbi do koje dolazi kad je ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju blizu pragu te bi se istodobno osiguralo da višak dosegne količinski raspon unutar kojeg se smatra da tržište ugljika uravnoteženo funkcionira.
- (103) Nadalje, da bi se osigurala predvidljivost razine emisijskih jedinica koje ostaju u rezervi za stabilnost tržišta nakon proglašenja nevaljanima emisijskih jedinica u rezervi, proglašenje emisijskih jedinica u rezervi nevaljanima ne bi više trebalo ovisiti o količinama za prodaju na dražbi iz prethodne godine. Stoga bi broj emisijskih jedinica u rezervi trebao biti fiksno na razini od 400 milijuna emisijskih jedinica, što odgovara nižem pragu vrijednosti ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju.

⁽³²⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

⁽³³⁾ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

- (104) Analiza procjene učinka koja je priložena prijedlogu ove Direktive pokazala je i da bi u ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju trebalo uključiti neto potražnju iz zrakoplovstva. Nadalje, budući da se emisijske jedinice za zrakoplovstvo mogu upotrebljavati jednako kao i opće emisijske jedinice, uključivanje zrakoplovstva u rezervu učinilo bi je preciznijom, a time i boljim alatom za osiguranje stabilnosti tržišta. Izračun ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju trebao bi uključivati emisije iz zrakoplovstva i emisijske jedinice izdane za zrakoplovstvo od godine nakon stupanja na snagu ove Direktive.
- (105) Da bi se objasnio izračun ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju, u Odluci (EU) 2015/1814 trebalo bi utvrditi da se u ponudu emisijskih jedinica uključuju samo izdane emisijske jedinice koje nisu stavljene u rezervu za stabilnost tržišta. Nadalje, u formuli se broj emisijskih jedinica u rezervi za stabilnost tržišta više ne bi trebao oduzimati od ponude emisijskih jedinica. Ta promjena ne bi bitno utjecala na rezultat izračuna ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju, među ostalim ni na prethodne izračune ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju ni na rezervu.
- (106) Da bi se ublažio rizik od neravnoteže između ponude i potražnje povezan s početkom trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore, kao i da bi ga se učinilo otpornijim na tržišne šokove, na te sektore trebalo bi primijeniti mehanizam rezerve za stabilnost tržišta utemeljen na pravilima. Da bi rezerva funkcionirala od početka rada sustava, početna sredstva pri njezinu uspostavljanju trebala bi iznositi 600 milijuna emisijskih jedinica za trgovanje emisijama u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima. Početni niži i viši prag, koji pokreću oslobađanje emisijskih jedinica iz rezerve ili njihov stavljanje u rezervu, trebali bi biti predmetom opće klauzule o preispitivanju. Drugi elementi, kao što su objavljivanje ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju ili količine emisijskih jedinica koje su oslobođene iz rezerve ili stavljene u nju, trebali bi slijediti pravila rezerve za ostale sektore.
- (107) S obzirom na to da ciljeve ove Direktive, odnosno promicanje smanjenja emisija stakleničkih plinova na troškovno učinkovit i gospodarski učinkovit način koji je razmjeran cilju smanjenja neto emisija stakleničkih plinova do 2030. na razini cijelog gospodarstva putem proširenog i izmijenjenog tržišno utemeljenog mehanizma na razini Unije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog svojeg opsega i učinaka oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (108) Direktivu 2003/87/EZ i Odluku (EU) 2015/1814 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Izmjene Direktive 2003/87/EZ

Direktiva 2003/87/EZ mijenja se kako slijedi:

1. u članku 1. drugi stavak zamjenjuje se sljedećim:

„Ovom se Direktivom predviđaju i veća smanjenja emisija stakleničkih plinova, što doprinosi postizanju razina smanjenja koje se sa znanstvenog stajališta smatraju nužnima za sprečavanje opasnih klimatskih promjena. Njome se doprinosi postizanju cilja klimatske neutralnosti Unije i njezinih klimatskih ciljeva kako su utvrđeni u Uredbi (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća (*), a time i ciljevima Pariškog sporazuma (**).

(*) Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi“) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

(**) SL L 282, 19.10.2016., str. 4.”;

2. u članku 2. stavci 1. i 2. zamjenjuju se sljedećim:

„1. Ova se Direktiva primjenjuje na djelatnosti navedene u prilogima I. i III. te na stakleničke plinove navedene u Prilogu II. Ako postrojenje koje je uključeno u područje primjene EU sustava trgovanja emisijama zbog rada jedinica za izgaranje čija ukupna nazivna ulazna toplinska snaga prelazi 20 MW promijeni svoje proizvodne procese kako bi smanjilo svoje emisije stakleničkih plinova te više ne dostiže taj prag, država članica u kojoj je smješteno to postrojenje operateru pruža mogućnosti da nakon promjene svojih proizvodnih procesa ostane u području primjene EU sustava trgovanja emisijama do isteka tekućeg i sljedećeg petogodišnjeg razdoblja iz članka 11. stavka 1. drugog podstavka. Operater tog postrojenja može odlučiti da postrojenje ostaje u području primjene EU sustava trgovanja emisijama samo do isteka tekućeg petogodišnjeg razdoblja ili i do isteka sljedećeg petogodišnjeg razdoblja nakon promjene svojih proizvodnih procesa. Dotična država članica obavješćuje Komisiju o promjenama u odnosu na popis dostavljen Komisiji u skladu s člankom 11. stavkom 1.

2. Ova se Direktiva primjenjuje ne dovodeći u pitanje zahtjeve iz Direktive 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća (*).

(*) Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.);

3. članak 3. mijenja se kako slijedi:

(a) točka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) ‚emisije‘ znači ispuštanje stakleničkih plinova iz izvora u postrojenju ili ispuštanje iz zrakoplova pri obavljanju zrakoplovne djelatnosti navedene u Prilogu I. ili iz brodova pri obavljanju djelatnosti pomorskog prometa navedene u Prilogu I. plinova određenih za te djelatnosti ili ispuštanje stakleničkih plinova koje odgovara djelatnosti iz Priloga III.;”

(b) točka (d) zamjenjuje se sljedećim:

„(d) ‚dozvola za emisije stakleničkih plinova‘ znači dozvola koja se izdaje u skladu s člancima 5., 6. i 30.b;”

(c) točka (u) briše se;

(d) dodaju se sljedeće točke:

„(w) ‚brodarsko društvo‘ znači brodovlasnik ili bilo koja druga organizacija ili osoba, kao što su upravitelj ili zakupnik broda bez posade, koja je od brodovlasnika preuzela odgovornost za upravljanje brodom i koja je preuzimanjem te odgovornosti pristala preuzeti sve dužnosti i odgovornosti utvrđene Međunarodnim pravilnikom o sigurnom upravljanju brodovima i sprečavanju onečišćenja navedene u Prilogu I. Uredbi (EZ) br. 336/2006 Europskog parlamenta i Vijeća (*);

(x) ‚putovanje‘ znači putovanje kako je definirano u članku 3. točki (c) Uredbe (EU) 2015/757 Europskog parlamenta i Vijeća (**);

(y) ‚upravljачko tijelo nadležno za brodarsko društvo‘ znači tijelo nadležno za upravljanje EU sustavom trgovanja emisijama u pogledu brodarskog društva u skladu s člankom 3.gf;

(z) ‚luka pristajanja‘ znači luka u kojoj se brod zaustavlja radi utovara ili istovara tereta ili kako bi ukrcao ili iskrcao putnike ili luka u kojoj se odobalni brod zaustavlja kako bi zamijenio posadu; izuzeta su zaustavljanja isključivo u svrhu punjenja gorivom, uzimanja namirnica, zamjene posade broda koji nije odobalni brod, smještaja u suhom doku ili popravaka broda ili njegove opreme ili oboje, zaustavljanja u luci jer je brodu potrebna pomoć ili je u nevolji, radi prijenosa s broda na brod koji se obavljaju izvan luke, zaustavljanja isključivo radi zaklona od nepovoljnih vremenskih uvjeta ili uslijed aktivnosti potrage i spašavanja te zaustavljanja kontejnerskih brodova u susjednim lukama za prekrcaj kontejnera koje su navedene u provedbenom aktu donesenom u skladu s člankom 3.ga stavkom 2.;

- (aa) ‚brod za kružno putovanje‘ znači putnički brod koji nema palubu za teret i koji je osmišljen isključivo za komercijalni prijevoz putnika s noćenjem tijekom putovanja morem;
- (ab) ‚ugovor za kompenzaciju razlike‘ znači ugovor između Komisije i proizvođača proizvoda s niskim ili nultim emisijama ugljika koji je odabran putem mehanizma natječajnog postupka kao što je dražba na temelju kojeg se proizvođaču pruža potpora iz Inovacijskog fonda koja pokriva razliku između pobjedničke cijene koja je poznata i kao izvršna cijena, s jedne strane, i referentne cijene koja proizlazi iz cijene proizvedenog proizvoda s niskim ili nultim emisijama ugljika, tržišne cijene najbliže zamjene ili kombinacije tih dviju cijena, s druge strane;
- (ac) ‚ugovor za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik‘ znači ugovor između Komisije i proizvođača proizvoda s niskim ili nultim emisijama ugljika koji je odabran putem mehanizma natječajnog postupka kao što je dražba na temelju kojeg se proizvođaču pruža potpora iz Inovacijskog fonda koja pokriva razliku između pobjedničke cijene koja je poznata i kao izvršna cijena, s jedne strane, i referentne cijene koja proizlazi iz prosječne cijene emisijskih jedinica, s druge strane;
- (ad) ‚ugovor s fiksnom premijom‘ znači ugovor između Komisije i proizvođača proizvoda s niskim ili nultim emisijama ugljika koji je odabran putem mehanizma natječajnog postupka kao što je dražba na temelju kojeg se proizvođaču pruža potpora u obliku fiksnog iznosa po jedinici proizvedenog proizvoda;
- (ae) ‚regulirani subjekt‘ u svrhe poglavlja IV.a znači svaka fizička ili pravna osoba, osim krajnjeg potrošača goriva, koja obavlja djelatnost navedenu u Prilogu II. i koja pripada jednoj od sljedećih kategorija:
- i. ako gorivo prolazi kroz trošarinsko skladište, kako je definirano u članku 3. točki 11. Direktive Vijeća (EU) 2020/262 (**), ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta, kako je definiran u članku 3. točki 1. te direktive, obveznik je plaćanja trošarine u pogledu koje je nastupila obveza obračuna u skladu s člankom 7. te direktive;
 - ii. ako podtočka i. ove točke nije primjenjiva, bilo koja druga osoba koja je obveznik plaćanja trošarine u pogledu koje je nastupila obveza obračuna u skladu s člankom 7. Direktive (EU) 2020/262 ili člankom 21. stavkom 5. prvim podstavkom Direktive Vijeća 2003/96/EZ (***), a u vezi s gorivima obuhvaćenima poglavljem IV.a ove Direktive;
 - iii. ako podtočke i. i ii. ove točke nisu primjenjive, bilo koja druga osoba koju relevantna nadležna tijela države članice registriraju kako bi bila obveznik plaćanja trošarine, uključujući sve osobe izuzete od plaćanja trošarine iz članka 21. stavka 5. četvrtog podstavka Direktive 2003/96/EZ;
 - iv. ako podtočke i., ii. i iii. nisu primjenjive ili ako je nekoliko osoba solidarno odgovorno za plaćanje iste trošarine, bilo koja druga osoba koju odredi država članica;
- (af) ‚gorivo‘ u svrhe poglavlja IV.a ove direktive znači svaki energent iz članka 2. stavka 1. Direktive 2003/96/EZ, uključujući goriva navedena u tablicama A i C Priloga I. toj direktivi te svaki drugi proizvod koji je namijenjen upotrebi, ponuđen na prodaju ili se upotrebljava kao pogonsko gorivo ili gorivo za ogrjev kako je navedeno u članku 2. stavku 3. te direktive, uključujući za proizvodnju električne energije;
- (ag) ‚puštanje u potrošnju‘ u svrhe poglavlja IV.a ove direktive znači puštanje u potrošnju kako je definirano u članku 6. stavku 3. Direktive (EU) 2020/262;
- (ah) ‚cijena plina TTF-a‘ za potrebe poglavlja IV.a znači cijena ugovora plinskih budućnosnica za mjesec unaprijed kojima se trguje na virtualnom mjestu trgovanja Title Transfer Facility (TTF), kojim upravlja Gasunie Transport Services B.V.;

- (ai) 'cijena sirove nafte tipa Brent' za potrebe poglavlja IV.a znači cijena budućnosnica mjesec dana unaprijed za sirovu naftu, koja se upotrebljava kao referentna cijena za kupnju nafte.

- (*) Uredba (EZ) br. 336/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. veljače 2006. o provedbi Međunarodnog pravilnika o upravljanju sigurnošću unutar Zajednice i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 3051/95 (SL L 64, 4.3.2006., str. 1.).
- (**) Uredba (EU) 2015/757 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o praćenju emisija ugljikova dioksida iz pomorskog prometa, izvješćivanju o njima i njihovoj verifikaciji te o izmjeni Direktive 2009/16/EZ (SL L 123, 19.5.2015., str. 55.).
- (***) Direktiva Vijeća (EU) 2020/262 od 19. prosinca 2019. o općim aranžmanima za trošarine (SL L 58, 27.2.2020., str. 4.).
- (****) Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51.);

4. naslov poglavlja II. zamjenjuje se sljedećim:

„Zrakoplovstvo i pomorski promet”;

5. članak 3.a zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 3.a

Područje primjene

Članci od 3.b do 3.g primjenjuju se na raspodjelu i izdavanje emisijskih jedinica u pogledu zrakoplovnih djelatnosti navedenih u Prilogu I. Članci od 3.ga do 3.gg primjenjuju se u pogledu djelatnosti pomorskog prometa navedenih u Prilogu I.”;

6. članak 3.g zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 3.g

Planovi praćenja i izvješćivanja

Nadležna država članica mora osigurati da svaki operater zrakoplova nadležnom tijelu te države članice podnese plan praćenja s utvrđenim mjerama za praćenje emisija i izvješćivanje o njima i da te planove odobri nadležno tijelo u skladu s provedbenim aktima iz članka 14.”;

7. umeću se sljedeći članci:

„Članak 3.ga

Područje primjene na djelatnosti pomorskog prometa

1. Dodjela emisijskih jedinica i primjena zahtjeva predaje u pogledu djelatnosti pomorskog prometa primjenjuje se u odnosu na pedeset posto (50 %) emisija iz brodova koji obavljaju putovanja iz luke pristajanja u nadležnosti države članice u luku pristajanja izvan nadležnosti države članice, pedeset posto (50 %) emisija iz brodova koji obavljaju putovanja iz luke pristajanja izvan nadležnosti države članice u luku pristajanja u nadležnosti države članice, sto posto (100 %) emisija iz brodova koji obavljaju putovanja iz luke pristajanja u nadležnosti države članice u luku pristajanja u nadležnosti države članice i sto posto (100 %) emisija iz brodova unutar luke pristajanja u nadležnosti države članice.

2. Komisija do 31. prosinca 2023. provedbenim aktima utvrđuje popis susjednih luka za prekrcaj kontejnera i ažurira taj popis do 31. prosinca svake dvije godine nakon toga.

U tim se provedbenim aktima navodi luka kao susjedna luka za prekrcaj kontejnera ako udio prekrcaja kontejnera, mjeren u dvadesetstopnim ekvivalentnim jedinicama, premašuje 65 % ukupnog kontejnerskog prometa te luke tijekom posljednjih dvanaest mjeseci za koje su dostupni relevantni podaci i ako je ta luka smještena izvan Unije, ali manje od 300 nautičkih milja od luke u nadležnosti države članice. Za potrebe ovog stavka smatra se da su kontejneri prekrcaji ako su iskrcani iz broda u luku isključivo u svrhu ukrcanja na drugi brod. Popis koji utvrđuje Komisija na

temelju prvog podstavka ne uključuje luke smještene u trećoj zemlji, a za koju ta treća zemlja djelotvorno primjenjuje mjere jednakovrijedne ovoj Direktivi.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 22.a stavka 2.

3. Članci 9., 9.a i 10. primjenjuju se na djelatnosti pomorskog prometa na isti način na koji se primjenjuju na druge djelatnosti obuhvaćene EU sustavom trgovanja emisijama, uz sljedeću iznimku s obzirom na primjenu članka 10.

Do 31. prosinca 2030. udio emisijskih jedinica dodjeljuje se državama članicama u kojima je omjer brodarskih društava koja bi bila pod njihovom odgovornošću u skladu s člankom 3.gf u odnosu na njihov broj stanovnika 2020. i na temelju podataka dostupnih za razdoblje od 2018. do 2020. viši od 15 brodarskih društava na milijun stanovnika. Količina emisijskih jedinica odgovara 3,5 % dodatne količine emisijskih jedinica zbog povećanja gornje granice za pomorski promet iz članka 9. trećeg stavka u relevantnoj godini. Za godine 2024. i 2025. količina emisijskih jedinica osim toga se množi s postocima primjenjivima za relevantnu godinu u skladu s člankom 3.gb prvim stavkom točkama (a) i (b). Prihodi ostvareni prodajom tog udjela emisijskih jedinica na dražbi trebali bi se upotrebljavati u svrhe iz članka 10. stavka 3. prvog podstavka točke (g), u pogledu pomorskog sektora te točaka (f) i (i). 50 % količine emisijskih jedinica raspodjeljuje se među relevantnim državama članicama na temelju udjela brodarskih društava pod njihovom odgovornošću, a ostatak se dijeli među njima u jednakim udjelima.

Članak 3.gb

Postupno uvođenje zahtjeva za pomorski promet

Brodarska društva obvezna su predati emisijske jedinice u skladu sa sljedećim rasporedom:

- (a) 40 % verificiranih emisija o kojima je izvješteno za 2024. koje bi podlijegale zahtjevima predaje u skladu s člankom 12.;
- (b) 70 % verificiranih emisija o kojima je izvješteno za 2025. koje bi podlijegale zahtjevima predaje u skladu s člankom 12.;
- (c) 100 % verificiranih emisija o kojima je izvješteno za 2026. i svaku sljedeću godinu nakon toga, u skladu s člankom 12.

Ako je predano manje emisijskih jedinica u odnosu na verificirane emisije iz pomorskog prometa za 2024. i 2025. godinu, nakon što se utvrdi razlika između verificiranih emisija i predanih emisijskih jedinica za svaku godinu, iznos emisijskih jedinica koji odgovara toj razlici poništava se umjesto da se proda na dražbi u skladu s člankom 10.

Članak 3.gc

Odredbe za prienos troškova EU sustava trgovanja emisijama s brodarskog društva na drugi subjekt

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da, kada krajnju odgovornost za kupnju goriva ili upravljanje brodom ili oboje, na temelju ugovora preuzme subjekt osim brodarskog društva, brodarsko društvo ima pravo da mu taj subjekt nadoknadi troškove koji proizlaze iz predaje emisijskih jedinica.

Za potrebe ovog članka upravljanje brodom znači određivanje tereta koji se prevozi brodom ili rute i brzine broda. Brodarsko društvo ostaje subjekt odgovoran za predaju emisijskih jedinica kako se zahtijeva člankom 3.gb i člankom 12. te za opću usklađenost s odredbama nacionalnog prava kojima se prenosi ova Direktiva. Države članice osiguravaju da brodarska društva pod njihovom odgovornošću ispunjavaju obveze predaje emisijskih jedinica u skladu s člankom 3.gb i člankom 12., bez obzira na pravo takvih brodarskih društava da im komercijalni operateri nadoknade troškove koji proizlaze iz predaje.

Članak 3.gd

Praćenje emisija iz pomorskog prometa i izvješćivanje o njima

U pogledu emisija iz djelatnosti pomorskog prometa navedenih u Prilogu I. ovoj Direktivi, upravljačko tijelo nadležno za brodarsko društvo osigurava da brodarsko društvo pod njegovom nadležnošću prati relevantne parametre tijekom razdoblja izvješćivanja i da mu dostavlja objedinjene podatke o emisijama na razini društva u skladu s poglavljem II. Uredbe (EU) 2015/757.

Članak 3.ge

Pravila o verifikaciji i akreditaciji za emisije iz pomorskog prometa

Upravljačko tijelo nadležno za brodarsko društvo osigurava da je izvješćivanje o objedinjenim podacima o emisijama na razini brodarskog društva, koje u skladu s člankom 3.gd ove Direktive dostavlja brodarsko društvo, verificirano u skladu s pravilima o verifikaciji i akreditaciji utvrđenima u poglavlju III. Uredbe (EU) 2015/757.

Članak 3.gf

Upravljačko tijelo nadležno za brodarsko društvo

1. Upravljačko tijelo nadležno za brodarsko društvo jest:

- (a) ako je brodarsko društvo registrirano u državi članici, država članica u kojoj je brodarsko društvo registrirano;
- (b) ako brodarsko društvo nije registrirano u državi članici, država članica s najvećim procijenjenim brojem pristajanja u luke u okviru putovanja koja je obavilo to brodarsko društvo u prethodne četiri godine praćenja i koja su obuhvaćena područjem primjene utvrđenim u članku 3.ga;
- (c) ako brodarsko društvo nije registrirano u državi članici i u prethodne četiri godine praćenja nije obavilo nijedno putovanje obuhvaćeno područjem primjene utvrđenim u članku 3.ga, država članica u kojoj je brod brodarskog društva započeo ili završio svoje prvo putovanje obuhvaćeno područjem primjene utvrđenim u tom članku.

2. Na temelju najboljih dostupnih informacija Komisija provedbenim aktima utvrđuje:

- (a) prije 1. veljače 2024. popis brodarskih društava koja su obavljala djelatnost pomorskog prometa navedenu u Prilogu I. koja je na dan 1. siječnja 2024. ili s učinkom od tog dana bila obuhvaćena područjem primjene utvrđenim u članku 3.ga i u tom popisu navodi upravljačko tijelo nadležno za brodarsko društvo u skladu sa stavkom 1. ovog članka;
- (b) prije 1. veljače 2026. i svake dvije godine nakon toga, ažurirani popis kako bi se brodarska društva registrirana u određenoj državi članici preraspodijelila drugom upravljačkom tijelu nadležnom za brodarsko društvo ako su promijenila državu članicu registracije unutar Unije u skladu sa stavkom 1. točkom (a) ovog članka ili kako bi se na popis uključila brodarska društva koja su naknadno obavljala djelatnost pomorskog prometa navedenu u Prilogu I. koja je bila obuhvaćena područjem primjene utvrđenim u članku 3.ga u skladu sa stavkom 1. točkom (c) ovog članka; i
- (c) prije 1. veljače 2028. i svake četiri godine nakon toga, ažurirani popis kako bi se brodarska društva koja nisu registrirana u državi članici preraspodijelila drugom upravljačkom tijelu nadležnom za brodarsko društvo u skladu sa stavkom 1. točkom (b) ovog članka.

3. Upravljačko tijelo nadležno za brodarsko društvo koje je prema popisu utvrđenom u skladu sa stavkom 2. nadležno za brodarsko društvo zadržava tu nadležnost bez obzira na naknadne promjene u djelatnostima ili registraciji brodarskog društva sve dok se te promjene ne odraze u ažuriranom popisu.

4. Komisija donosi provedbene akte radi utvrđivanja detaljnih pravila u vezi s upravljanjem brodarskim društvima koje provode upravljačka tijela nadležna za brodarsko društvo na temelju ove Direktive. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 22.a stavka 2.

Članak 3.gg

Izvješćivanje i revizija

1. Ako Međunarodna pomorska organizacija (IMO) donese globalnu tržišno utemeljenu mjeru za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz pomorskog prometa, Komisija revidira ovu Direktivu u svjetlu te donesene mjere.

U tu svrhu Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u roku od 18 mjeseci od donošenja takve globalne tržišno utemeljene mjere te prije nego što ona postane operativna. Komisija u tom izvješću ispituje globalnu tržišno utemeljenu mjeru u pogledu:

- (a) njezine razine ambicije s obzirom na ciljeve Pariškog sporazuma;
- (b) njezinog ukupnog okolišnog integriteta, uključujući u usporedbi s odredbama ove Direktive koje obuhvaćaju pomorski promet; i
- (c) svih pitanja povezanih s koherentnošću između EU sustava trgovanja emisijama i te mjere.

Komisija prema potrebi izvješću iz drugog podstavka ovog stavka može priložiti zakonodavni prijedlog za izmjenu ove Direktive na način koji je u skladu s klimatskim ciljem Unije za 2030. i ciljem klimatske neutralnosti utvrđenim u Uredbi (EU) 2021/1119 te s ciljem očuvanja okolišnog integriteta i djelotvornosti djelovanja Unije u području klime kako bi se osigurala usklađenost između provedbe globalne tržišno utemeljene mjere i EU sustava trgovanja emisijama, izbjegavajući pritom svako znatno dvostruko opterećenje.

2. U slučaju da IMO do 2028. ne donese globalnu tržišno utemeljenu mjeru za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz pomorskog prometa u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma i barem s razinom koja je usporediva s razinom koja proizlazi iz mjera Unije poduzetih na temelju ove Direktive, Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u kojem ispituje potrebu za primjenom zahtjeva za dodjelu emisijskih jedinica i predaju emisijskih jedinica u pogledu više od pedeset posto (50 %) emisija iz brodova koji obavljaju putovanja između luke pristajanja pod nadležnošću države članice i luke pristajanja izvan nadležnosti države članice, s obzirom na ciljeve Pariškog sporazuma. Komisija u tom izvješću posebno razmatra napredak na razini IMO-a i ispituje ima li neka treća zemlja tržišno utemeljenu mjeru jednakovrijednu ovoj Direktivi te procjenjuje rizik od povećanja praksi izbjegavanja, među ostalim prelaskom na druge načine prijevoza ili preusmjeravanjem lučkih čvorišta u luke izvan Unije.

Izvješće iz prvog podstavka prema potrebi je popraćeno zakonodavnim prijedlogom radi izmjene ove Direktive.

3. Komisija prati provedbu ovog poglavlja u vezi s pomorskim prometom, posebno radi otkrivanja praksi izbjegavanja kako bi se takve prakse spriječile u ranoj fazi, uključujući razmatranje najudaljenijih regija, te podnosi izvješće svake dvije godine od 2024. o provedbi ovog poglavlja u pogledu pomorskog prometa i mogućim trendovima u pogledu brodarskih društava koja žele izbjeći zahtjeve ove Direktive. Komisija prati i učinke u pogledu, među ostalim mogućih povećanja troškova prijevoza, narušavanja tržišta i promjena u lučkom prometu, kao što su izbjegavanje luka i promjene čvorišta za prekrcaj, te ukupne konkurentnosti pomorskog sektora u državama članicama, a posebno učinke na one usluge pomorskog prijevoza koje predstavljaju ključne usluge teritorijalnog kontinuiteta. Komisija prema potrebi, predlaže mjere za osiguravanje djelotvorne provedbe ovog poglavlja u pogledu pomorskog prometa, posebno mjere za rješavanje trendova u pogledu brodarskih društava koja žele izbjeći zahtjeve ove Direktive.

4. Komisija najkasnije 30. rujna 2028. procjenjuje primjerenost produljenja primjene članka 3.ga stavka 3. drugog podstavka nakon 31. prosinca 2030. i, prema potrebi, podnosi zakonodavni prijedlog u tu svrhu.

5. Komisija najkasnije 31. prosinca 2026. podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u kojem ispituje izvedivost i gospodarske, okolišne i socijalne učinke uključivanja u ovu Direktivu emisija iz brodova, uključujući odobalne brodove, bruto tonaže manje od 5 000 tona, ali ne manje od 400 tona, posebno na temelju analize priložene preispitivanju Uredbe (EU) 2015/757 koja se očekuje do 31. prosinca 2024.

U tom se izvješću također razmatra međupovezanost ove Direktive i Uredbe (EU) 2015/757 te se ono temelji na iskustvima stečenima njezinom primjenom. Komisija u tom izvješću također ispituje kako se ovom Direktivom na najbolji način može uzeti u obzir uporaba obnovljivih i niskougličnih brodskih goriva na temelju životnog ciklusa. Tom se izvješću prema potrebi mogu priložiti zakonodavni prijedlozi.”;

8. članak 3.h zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 3.h

Područje primjene

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se na dozvole za emisije stakleničkih plinova te na dodjelu i izdavanje emisijskih jedinica za druge djelatnosti navedene u Prilogu I. osim zrakoplovnih i djelatnosti pomorskog prometa.”;

9. u članku 6. stavku 2. točka (e) zamjenjuje se sljedećim:

„(e) obvezu predaje emisijskih jedinica u količini jednakoj ukupnim emisijama postrojenja u svakoj kalendarskoj godini, u skladu s verifikacijom iz članka 15., do roka utvrđenog u članku 12. stavku 3.”;

10. članak 8. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 8.

Usklađenost s Direktivom 2010/75/EU

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da, kada postrojenja obavljaju djelatnosti navedene u Prilogu I. Direktivi 2010/75/EU, uvjeti i postupak za izdavanje dozvole za emisije stakleničkih plinova budu usklađeni s uvjetima i postupkom za izdavanje dozvole iz te direktive. Zahtjevi utvrđeni u člancima 5., 6. i 7. ove Direktive mogu postati sastavni dio postupaka propisanih Direktivom 2010/75/EU.

Komisija preispituje djelotvornost sinergija s Direktivom 2010/75/EU. Dozvole relevantne za okoliš i klimu koordiniraju se kako bi se osigurala učinkovita i brza provedba mjera potrebnih za usklađivanje s klimatskim i energetske ciljevima Unije. Komisija može podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u kontekstu svakog budućeg preispitivanja ove Direktive.”;

11. u članku 9. dodaju se sljedeći stavci:

„Količina emisijskih jedinica na razini Unije 2024. smanjuje se za 90 milijuna emisijskih jedinica. Količina emisijskih jedinica na razini Unije 2026. smanjuje se za 27 milijuna emisijskih jedinica. Količina emisijskih jedinica na razini Unije 2024. povećava se za 78,4 milijuna emisijskih jedinica za pomorski promet. Linearni faktor iznosi 4,3 % od 2024. do 2027. i 4,4 % od 2028. Linearni faktor primjenjuje se i na emisijske jedinice koje odgovaraju prosječnim emisijama iz pomorskog prometa o kojima je izvješteno u skladu s Uredbom (EU) 2015/757 za 2018. i 2019. i koje su obuhvaćene člankom 3.ga ove Direktive. Komisija objavljuje količinu emisijskih jedinica na razini Unije do 6. rujna 2023.

Od 1. siječnja 2026. odnosno od 1. siječnja 2027. količina emisijskih jedinica povećava se kako bi se uzela u obzir obuhvaćenost emisija stakleničkih plinova koje nisu emisije CO₂ iz djelatnosti pomorskog prometa i obuhvaćenost emisija iz odobalnih brodova na temelju njihovih emisija za posljednju godinu za koju su dostupni podaci. Neovisno o članku 10. stavku 1., emisijske jedinice koje proizlaze iz tog povećanja stavljaju se na raspolaganje za potporu inovacijama u skladu s člankom 10.a stavkom 8.”;

12. članak 10. mijenja se kako slijedi:

- (a) u stavku 1. treći podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Količina od 2 % ukupne količine emisijskih jedinica od 2021. do 2030. prodaje se na dražbi kako bi se uspostavio fond za poboljšanje energetske učinkovitosti i modernizaciju energetske sustava određenih država članica (države članice korisnice), kako je utvrđeno u članku 10.d (Modernizacijski fond). Države članice korisnice za taj iznos emisijskih jedinica jesu države članice čiji je BDP po stanovniku prema tržišnim cijenama manji od 60 % Unijina prosjeka 2013. Financijska sredstva koja odgovaraju tom iznosu emisijskih jedinica raspodjeljuju se u skladu s dijelom A Priloga II.b.

Osim toga, 2,5 % ukupne količine emisijskih jedinica od 2024. do 2030. prodaje se na dražbi za potrebe Modernizacijskog fonda. Države članice korisnice za taj iznos emisijskih jedinica jesu države članice čiji je BDP po stanovniku prema tržišnim cijenama manji od 75 % Unijina prosjeka u razdoblju od 2016. do 2018. Financijska sredstva koja odgovaraju tom iznosu emisijskih jedinica raspodjeljuju se u skladu s dijelom B Priloga II. b.”;

(b) u stavku 3. prvom podstavku uvodni dio zamjenjuje se sljedećim:

„3. Države članice odlučuju o upotrebi prihoda ostvarenih prodajom na dražbi emisijskih jedinica iz stavka 2. ovog članka, osim za prihode koji su utvrđeni kao vlastita sredstva u skladu s člankom 311. trećim stavkom UFEU-a i uneseni u proračun Unije. Države članice te prihode, osim prihoda koji se upotrebljavaju za nadoknadu neizravnih troškova ugljika iz članka 10.a stavka 6. ove Direktive, ili ekvivalent tih prihoda u financijskoj vrijednosti, upotrebljavaju za jednu ili više sljedećih svrha:”;

(c) u stavku 3. prvom podstavku točke od (b) do (f) zamjenjuju se sljedećim:

„(b) razvoj obnovljivih izvora energije i mreža za prijenos električne energije s ciljem ispunjavanja obveze Unije u pogledu obnovljive energije i ciljeva Unije u pogledu međupovezanosti, kao i za razvoj drugih tehnologija koje doprinose prijelazu na sigurno i održivo gospodarstvo s niskim emisijama ugljika te za pomoć pri ispunjavanju obveze Unije da energetska učinkovitost poveća na razine dogovorene u relevantnim zakonodavnim aktima, uključujući proizvodnju električne energije potrošača vlastite energije iz obnovljivih izvora i zajednica obnovljive energije;

(c) mjere za sprečavanje odšumljavanja i potporu zaštiti i obnovi tresetišta, šuma i drugih kopnenih ili morskih ekosustava, uključujući mjere kojima se doprinosi zaštiti, obnovi i boljem upravljanju njima, posebno u pogledu zaštićenih morskih područja, te povećanje opsega pošumljavanja i ponovnog pošumljavanja koje potiče biološku raznolikost, uključujući u zemljama u razvoju koje su ratificirale Pariški sporazum i mjere za prijenos tehnologija i lakšu prilagodbu negativnom djelovanju klimatskih promjena u tim zemljama;

(d) sekvencijaciju u šumsku biomasu i tlo u Uniji;

(e) okolišno sigurno hvatanje i geološko skladištenje CO₂, posebno iz elektrana na fosilna goriva i određenih industrijskih sektora i podsektora, uključujući i one u trećim zemljama, te inovativne tehnološke metode uklanjanja ugljika, kao što su izravno hvatanje iz zraka i skladištenje;

(f) ulaganje i ubrzanje prelaska na oblike prijevoza koji znatno doprinose dekarbonizaciji sektora, uključujući razvoj klimatski prihvatljivog putničkog i teretnog željezničkog prijevoza te usluga autobusnog prijevoza i tehnologija, mjere za dekarbonizaciju pomorskog sektora, uključujući poboljšanje energetske učinkovitosti brodova, luka, inovativnih tehnologija i infrastrukture te održiva alternativna goriva, kao što su vodik i amonijak koji se proizvode iz obnovljivih izvora energije i pogonske tehnologije s nultom stopom emisija, te za financiranje mjera za potporu dekarbonizaciji zračnih luka u skladu s Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o uvođenju infrastrukture za alternativna goriva i stavljanje izvan snage Direktive 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o osiguravanju jednakih uvjeta za održivi zračni prijevoz;”;

(d) u stavku 3. prvom podstavku točka (h) zamjenjuje se sljedećim:

„(h) mjere namijenjene za poboljšanje energetske učinkovitosti, sustava centraliziranog grijanja i izolacije, za potporu učinkovitim sustavima grijanja i hlađenja iz obnovljivih izvora ili za potporu dubinskoj i postupnoj dubinskoj obnovi zgrada u skladu s Direktivom 2010/31/EU (*), počevši od obnove zgrada s najlošijim svojstvima;

(*) Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetskim svojstvima zgrada (SL L 153, 18.6.2010., str. 13.);”;

(e) u stavku 3. prvom podstavku umeću se sljedeće točke:

- „(ha) pružanje financijske potpore za rješavanje socijalnih aspekata u kućanstvima s nižim i srednjim dohotkom, među ostalim smanjenjem narušavajućih poreza, te za ciljana smanjenja carina i naknada za električnu energiju iz obnovljivih izvora;
- (hb) financiranje nacionalnih programa dividendi u području klime s dokazanim pozitivnim učinkom na okoliš, kako je dokumentirano u godišnjem izvješću iz članka 19. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća (*);

(*) Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.);

(f) u stavku 3. prvom podstavku točka (k) zamjenjuje se sljedećim:

- „(k) za promicanje osposobljavanja i preraspodjele radnika kako bi se u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima doprinijelo pravednom prijelazu na klimatski neutralno gospodarstvo, posebice u regijama najjače zahvaćenim tranzicijom radnih mjesta i za ulaganje u usavršavanje i prekvalifikaciju radnika potencijalno pogođenih prijelazom, uključujući radnike u pomorskom prometu;
- (l) za rješavanje svih preostalih rizika od izmještanja emisija ugljika u sektorima obuhvaćenima Prilogom I. Uredbi (EU) 2023/956 Europskog parlamenta i Vijeća (*), podupirući tranziciju i pomičući njihovu dekarbonizaciju u skladu s pravilima o državnim potporama.

(*) Uredba (EU) 2023/956 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o uspostavi mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama (SL L 130, 16.5.2023., str. 52.);

(g) u stavku 3. iza prvog podstavka umeće se sljedeći podstavak:

„Pri odlučivanju o upotrebi prihoda ostvarenih prodajom na dražbi emisijskih jedinica države članice uzimaju u obzir potrebu za daljnjim povećanjem međunarodnog financiranja borbe protiv klimatskih promjena u ranjivim trećim zemljama iz prvog podstavka točke (j).“;

(h) u stavku 3. drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Smatra se da su države članice ispunile odredbe ovog stavka ako imaju i provode fiskalnu politiku ili politiku financijskih potpora koja posebno uključuje zemlje u razvoju ili domaću regulatornu politiku koja podržava davanje financijskih potpora, uspostavljene u svrhe utvrđene u prvom podstavku i kojima je vrijednost ekvivalentna prihodima iz prvog podstavka.“;

(i) u stavku 3. treći podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Države članice obavješćuju Komisiju o upotrebi prihoda i mjerama poduzetima u skladu s ovim stavkom u svojim izvješćima podnesenima na temelju članka 19. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999, navodeći, ako je to relevantno i prema potrebi, koji se prihodi upotrebljavaju i koje se mjere poduzimaju za provedbu njihovih integriranih nacionalnih energetske i klimatske planova podnesenih u skladu s tom uredbom i teritorijalnih planova za pravednu tranziciju sastavljenih u skladu s člankom 11. Uredbe (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća (*).

Izvješćivanje mora biti dovoljno detaljno kako bi Komisiji omogućilo procjenu usklađenosti država članica s prvim podstavkom.

(*) Uredba (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (SL L 231, 30.6.2021., str. 1.);

- (j) u stavku 4. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. ove Direktive radi dopune ove Direktive u pogledu vremenskog rasporeda, upravljanja i drugih aspekata prodaje na dražbi, uključujući modalitete prodaje na dražbi koji su potrebni radi prijenosa udjela prihoda u proračun Unije kao vanjski namjenski prihod u skladu s člankom 30.d stavkom 4. ove Direktive ili kao vlastita sredstva u skladu s člankom 311. trećim stavkom UFEU-a, kako bi se osiguralo da se prodaja na dražbi provodi na otvoren, transparentan, usklađen i nediskriminirajući način. U tu svrhu taj postupak mora biti predvidljiv, posebno u pogledu vremenskog rasporeda i redosljeda dražbi te procijenjenog iznosa emisijskih jedinica koje se trebaju staviti na raspolaganje.”;

- (k) stavak 5. zamjenjuje se sljedećim:

„5. Komisija nadzire funkcioniranje europskog tržišta ugljika. Svake godine Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o funkcioniranju tržišta ugljika i o drugim relevantnim klimatskim i energetske politikama, uključujući odvijanje prodaja na dražbi, likvidnost i količine kojima se trguje, te u njemu sažima informacije koje je dostavilo Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) u skladu sa stavkom 6. ovog članka i informacije koje su dostavile države članice o financijskim mjerama iz članka 10.a stavka 6. Ako je potrebno države članice osiguravaju da se sve relevantne informacije dostave Komisiji najmanje dva mjeseca prije nego Komisija donese izvješće.”;

- (l) dodaje se sljedeći stavak:

„6. ESMA redovito prati integritet i transparentnost europskog tržišta ugljika, posebno u pogledu volatilnosti tržišta i razvoja cijena, funkcioniranja dražbi, trgovanja na tržištu u pogledu emisijskih jedinica i njihovih izvedenica, uključujući trgovanje izvan uređenog tržišta, likvidnost i količine kojima se trguje te kategorija i ponašanja sudionika na tržištu pri trgovanju, uključujući pozicije financijskih posrednika. ESMA u svoje procjene uključuje relevantne nalaze i, prema potrebi, daje preporuke Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i Europskom odboru za sistemske rizike u skladu s člankom 32. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća (*). Za potrebe zadaća iz prve rečenice ovog stavka ESMA i relevantna nadležna tijela surađuju i razmjenjuju detaljne informacije o svim vrstama transakcija u skladu s člankom 25. Uredbe (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća (**).

(*) Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ (SL L 331, 15.12.2010., str. 84.).

(**) Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (SL L 173, 12.6.2014., str. 1.);

13. članak 10.a mijenja se kako slijedi:

- (a) stavak 1. mijenja se kako slijedi:

- i. iza drugog podstavka umeću se sljedeći podstavci:

„Ako je postrojenje obuhvaćeno obvezom provedbe energetske pregleda ili provedbe certificiranog sustava gospodarenja energijom u skladu s člankom 8. Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća (*) i ako preporuke iz izvješća o pregledu ili certificiranog sustava gospodarenja energijom nisu provedene, osim ako je vrijeme povrata relevantnih ulaganja dulje od tri godine ili ako su troškovi tih ulaganja nerazmjerni, tada se iznos besplatne dodjele emisijskih jedinica smanjuje za 20 %. Količina emisijskih jedinica za besplatnu dodjelu ne smanjuje se ako operater dokaže da je proveo druge mjere koje dovode do smanjenja emisija stakleničkih plinova jednakog smanjenju preporučenom u izvješću o pregledu ili certificiranom sustavu upravljanja energijom za dotično postrojenje.

Komisija dopunjuje ovu Direktivu tako što u delegiranim aktima donesenima na temelju ovog stavka i ne dovodeći u pitanje pravila primjenjiva na temelju Direktive 2012/27/EU predviđa administrativno jednostavna usklađena pravila za primjenu trećeg podstavka ovog stavka kojima se osigurava da primjena uvjetovanosti ne ugrožava jednake uvjete, okolišni integritet ili jednako postupanje prema postrojenjima u cijeloj Uniji. Tim usklađenim pravilima posebno se predviđaju rokovi, kriteriji za priznavanje provedenih mjera energetske učinkovitosti, kao i za alternativne mjere za smanjenje emisija stakleničkih plinova, primjenom postupka za nacionalne provedbene mjere u skladu s člankom 11. stavkom 1. ove Direktive.

Uz zahtjeve iz trećeg podstavka ovog stavka, smanjenje za 20 % iz tog podstavka primjenjuje se ako do 1. svibnja 2024. operateri postrojenja čije su razine emisija stakleničkih plinova više od osamdesetog percentila razina emisija u pogledu relevantnih referentnih vrijednosti za proizvod nisu uspostavili plan klimatske neutralnosti za svako od tih postrojenja za njihove djelatnosti obuhvaćene ovom Direktivom. Taj plan sadržava elemente navedene u članku 10.b stavku 4. i utvrđuje se u skladu s provedbenim aktima predviđenima u tom članku. Članak 10.b stavak 4. tumači se kao da se odnosi samo na razinu postrojenja. Postizanje ciljnih vrijednosti i ključnih etapa iz članka 10.b stavka 4. trećeg podstavka točke (b) verificira se u odnosu na razdoblje do 31. prosinca 2025. i u odnosu na svako razdoblje koje završava 31. prosinca svake pete godine nakon toga, u skladu s postupcima verifikacije i akreditacije utvrđenima u članku 15. Besplatne emisijske jedinice iznad 80 % ne dodjeljuju se ako postizanje prijelaznih ciljnih vrijednosti i ključnih etapa nije verificirano u odnosu na razdoblje do kraja 2025. ili u odnosu na razdoblje od 2026. do 2030.

Emisijske jedinice koje nisu dodijeljene zbog smanjenja besplatne dodjele emisijskih jedinica u skladu s trećim i petim podstavkom ovog stavka upotrebljavaju se za izuzimanje postrojenja iz prilagodbe u skladu sa stavkom 5. ovog članka. Ako preostane tih emisijskih jedinica, 50 % tih emisijskih jedinica stavlja se na raspolaganje za potporu inovacijama u skladu sa stavkom 8. ovog članka. Ostalih 50 % tih emisijskih jedinica prodaje se na dražbi u skladu s člankom 10. stavkom 1. ove Direktive, a države članice trebale bi upotrijebiti te prihode za uklanjanje svih preostalih rizika od izmještanja emisija ugljika u sektorima obuhvaćenima Prilogom I. Uredbi (EU) 2023/956, čime se podupire tranzicija i promiče njihova dekarbonizacija u skladu s pravilima o državnim potporama.

Emisijske jedinice ne dodjeljuju se besplatno postrojenjima u sektorima ili podsektorima koji su obuhvaćeni drugim mjerama za ublažavanje rizika od izmještanja emisija ugljika utvrđenima Uredbom (EU) 2023/956. Mjere iz prvog podstavka ovog stavka prilagođavaju se na odgovarajući način.

(*) Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).”;

ii. treći podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„U načelu se za svaki sektor i podsektor izračunavaju referentne vrijednosti za proizvod, a ne za ulazne sirovine kako bi se u svakom proizvodnom procesu predmetnog sektora ili podsektora maksimalno povećala smanjenja emisija stakleničkih plinova i uštede zbog energetske učinkovitosti. Kako bi se pružili dodatni poticaji za smanjenje emisija stakleničkih plinova i poboljšanje energetske učinkovitosti te osigurali jednaki uvjeti za postrojenja koja upotrebljavaju nove tehnologije kojima se djelomično smanjuju ili u potpunosti uklanjaju emisije stakleničkih plinova i postrojenja koja upotrebljavaju postojeće tehnologije, utvrđene *ex ante* referentne vrijednosti na razini Unije preispituju se u pogledu njihove primjene u razdoblju od 2026. do 2030. s ciljem moguće izmjene definicija i granica sustava postojećih referentnih vrijednosti za proizvod, uzimajući u obzir, kao vodeća načela, potencijal materijala za kružnu uporabu i činjenicu da bi referentne vrijednosti trebale biti neovisne o sirovinama i vrsti proizvodnog procesa ako proizvodni procesi imaju istu svrhu. Komisija nastoji donijeti provedbene akte u svrhu utvrđivanja revidiranih referentnih vrijednosti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica u skladu sa stavkom 2. trećim podstavkom što je prije moguće, a prije početka razdoblja od 2026. do 2030.“;

(b) umeće se sljedeći stavak:

„1.a. Podložno primjeni Uredbe (EU) 2023/956, besplatne emisijske jedinice ne dodjeljuju se za proizvodnju robe navedene u Prilogu I. toj uredbi.

Odstupajući od prvog podstavka ovog stavka, za prve godine primjene Uredbe (EU) 2023/956 na proizvodnju robe navedene u Prilogu I. toj uredbi primjenjuje se besplatna dodjela emisijskih jedinica u smanjenim količinama. Primjenjuje se faktor smanjivanja besplatne dodjele emisijskih jedinica za proizvodnju te robe (faktor CBAM-a). Faktor CBAM-a jednak je 100 % za razdoblje od stupanja na snagu te uredbe do kraja 2025. i, podložno primjeni odredaba iz članka 36. stavka 2. točke (b) te uredbe, jednak je 97,5 % u 2026., 95 % 2027., 90 % u 2028., 77,5 % u 2029., 51,5 % u 2030., 39 % u 2031., 26,5 % u 2032. i 14 % u 2033. Od 2034. ne primjenjuje se faktor CBAM-a.

Smanjenje količine emisijskih jedinica za besplatnu dodjelu izračunava se godišnje kao prosječni udio potražnje za emisijskim jedinicama za besplatnu dodjelu za proizvodnju robe navedene u Prilogu I. Uredbi (EU) 2023/956 u odnosu na izračunanu ukupnu potražnju za emisijskim jedinicama za besplatnu dodjelu za sva postrojenja za relevantno razdoblje iz članka 11. stavka 1. ove Direktive. U ovom izračunu primjenjuje se faktor CBAM-a.

Emisijske jedinice koje su rezultat smanjenja količine emisijskih jedinica za besplatnu dodjelu stavljaju se na raspolaganje za potporu inovacijama u skladu sa stavkom 8.

Do 31. prosinca 2024. i u okviru svojeg godišnjeg izvješća Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 10. stavkom 5. ove Direktive Komisija procjenjuje rizik od izmještanja emisija ugljika za robu koja podliježe CBAM-u i koja je proizvedena u Uniji za izvoz u treće zemlje koje ne primjenjuju EU sustav trgovanja emisijama ili sličan mehanizam određivanja cijena ugljika. U izvješću se posebno procjenjuje rizik od izmještanja emisija ugljika u sektorima na koje će se primjenjivati CBAM, posebno ulogu i ubrzano uvođenje vodika, te kretanja u pogledu trgovinskih tokova i ugrađenih emisija robe proizvedene u tim sektorima na globalnom tržištu. Ako se u izvješću zaključi da postoji rizik od izmještanja emisija ugljika za robu proizvedenu u Uniji za izvoz u treće zemlje koje ne primjenjuju EU sustav trgovanja emisijama ili jednakovrijedan mehanizam određivanja cijena ugljika, Komisija prema potrebi podnosi zakonodavni prijedlog za rješavanje tog rizika od izmještanja emisija ugljika na način koji je u skladu s pravilima Svjetske trgovinske organizacije, uključujući članak XX. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994., i uzima u obzir dekarbonizaciju postrojenja u Uniji.”;

(c) stavak 2. mijenja se kako slijedi:

i. u trećem podstavku točka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Za razdoblje od 2026. do 2030. referentne vrijednosti utvrđuju se na način utvrđen u točkama (a) i (d) ovog podstavka, uzimajući u obzir točku (e) ovog podstavka, na temelju informacija dostavljenih u skladu s člankom 11. za 2021. i 2022. te na temelju primjene godišnje stope smanjenja za svaku godinu od 2008. do 2028.”;

ii. u trećem podstavku dodaju se sljedeće točke:

„(d) Ako godišnja stopa smanjenja premašuje 2,5 % ili je manja od 0,3 %, referentne vrijednosti za razdoblje od 2026. do 2030. jesu referentne vrijednosti primjenjive u razdoblju od 2013. do 2020., umanjene za onu od tih dviju postotnih stopa koja je relevantna, za svaku godinu od 2008. do 2028.

(e) U razdoblju od 2026. do 2030. na godišnju stopu smanjenja referentne vrijednosti za proizvod za topli metal ne utječe promjena definicija referentnih vrijednosti i granica sustava koje se primjenjuju na temelju stavka 1. osmog podstavka.”;

iii. četvrti podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Odstupajući u pogledu referentnih vrijednosti za arome i sintetički plin, te referentne vrijednosti prilagođavaju se za isti postotak kao i referentne vrijednosti za rafinerije kako bi se osigurali jednaki uvjeti za proizvođače tih proizvoda.”;

(d) stavci 3. i 4. brišu se;

(e) stavak 5. zamjenjuje se sljedećim:

„5. Kako bi se poštovao udio za prodaju na dražbi utvrđen u članku 10., za svaku godinu u kojoj zbroj besplatno dodijeljenih emisijskih jedinica ne dosegne maksimalni iznos kojim se poštuje udio za prodaju na dražbi, preostala količina emisijskih jedinica do tog iznosa upotrebljava se za sprečavanje ili ograničavanje smanjenja količine besplatno dodijeljenih emisijskih jedinica kako bi se poštovao udio za prodaju na dražbi u sljedećim godinama. Ako je, međutim, maksimalni iznos dosegnut, besplatna dodjela emisijskih jedinica prilagođava se na odgovarajući način. Svaka takva prilagodba obavlja se na ujednačen način. Međutim, od te prilagodbe izuzimaju se postrojenja čije su razine emisija stakleničkih plinova ispod prosjeka 10 % najučinkovitijih postrojenja u sektoru ili podsektoru u Uniji za relevantne referentne vrijednosti u godini primjene prilagodbe.”;

(f) u stavku 6. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Države članice trebale bi donijeti financijske mjere u skladu s drugim i četvrtim podstavkom ovog stavka u korist sektora ili podsektora koji su izloženi stvarnom riziku od izmještanja ugljika zbog znatnih neizravnih troškova stvarno nastalih zbog troškova emisija stakleničkih plinova ugrađenih u cijene električne energije, uz uvjet da su takve financijske mjere u skladu s pravilima o državnim potporama, osobito u smislu da se njima ne uzrokuju neopravdana narušavanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu. Donesenim financijskim mjerama ne bi trebalo nadoknađivati neizravne troškove obuhvaćene besplatnom dodjelom emisijskih jedinica u skladu s referentnim vrijednostima utvrđenima u skladu sa stavkom 1. ovog članka. Ako država članica potroši iznos koji premašuje protuvrijednost 25 % prihoda od dražbi iz članka 10. stavka 3. u godini u kojoj su nastali neizravni troškovi, država članica navodi razloge premašivanja tog iznosa.”;

(g) u stavku 7. drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Emisijske jedinice koje na temelju stavaka 19., 20. i 22. nisu dodijeljene postrojenjima dodaju se od 2021. količini emisijskih jedinica izdvojenih u skladu s prvim podstavkom prvom rečenicom ovog stavka.”;

(h) stavak 8. zamjenjuje se sljedećim:

„8. Fondu (Inovacijski fond) se na raspolaganje stavlja 345 milijuna emisijskih jedinica iz količine koja bi se inače mogla besplatno dodijeliti u skladu s ovim člankom i 80 milijuna emisijskih jedinica iz količine koja bi se inače mogla prodati na dražbi u skladu s člankom 10. te emisijske jedinice koje su rezultat smanjenja besplatne dodjele emisijskih jedinica iz stavka 1.a ovog članka, a u cilju potpore inovacijama u području niskougljičnih tehnika, procesa i tehnologija i onima s nultim emisijama ugljika kojima se znatno doprinosi dekarbonizaciji sektora obuhvaćenih ovom Direktivom i doprinosi ciljevima nulte stope onečišćenja i kružnosti, uključujući projekte usmjerene na povećanje takvih tehnika, procesa i tehnologija s ciljem njihova širokog uvođenja diljem Unije. Takvi projekti imaju znatan potencijal za smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinose uštedama energije i resursa u skladu s klimatskim i energetske ciljevima Unije za 2030.

Komisija emisijske jedinice iz Inovacijskog fonda stavlja na raspolaganje na početku razdoblja kako bi osigurala da je na raspolaganju odgovarajuća količina sredstava za poticanje inovacija, uključujući za proširenje.

Za potporu inovacijama iz prvog podstavka upotrebljavaju se i emisijske jedinice koje nisu izdane operaterima zrakoplova zbog njihova prestanka rada i koje nisu potrebne za pokrivanje bilo kakvih manjkova u predajama tih operatera.

Nadalje, za potporu inovacijama iz prvog podstavka ovog stavka stavlja se na raspolaganje 5 milijuna emisijskih jedinica iz količine iz članka 3.c stavaka 5. i 7. koje se odnose na emisijske jedinice za zrakoplovstvo za 2026.

Osim toga, 50 milijuna nedodijeljenih emisijskih jedinica iz rezerve za stabilnost tržišta služe kao dopuna svih preostalih prihoda od 300 milijuna emisijskih jedinica, koje su raspoložive u razdoblju od 2013. do 2020. u skladu s Odlukom Komisije 2010/670/EU (*), te se pravodobno upotrebljavaju za potporu inovacijama iz prvog podstavka ovog stavka.

Inovacijski fond obuhvaća sektore navedene u prilogima I. i III., kao i proizvode i procese koji zamjenjuju one s visokim emisijama ugljika proizvedene ili upotrebljavane u sektorima navedenima u Prilogu I., uključujući inovativne tehnologije za obnovljivu energiju i skladištenje energije te ekološki sigurno hvatanje i korištenje ugljika (CCU) koji znatno doprinose ublažavanju klimatskih promjena, posebno u slučaju neizbježnih emisija iz proizvodnih procesa, te doprinosi poticanju izgradnje i funkcioniranja projekata usmjerenih na ekološki sigurno hvatanje, prijevoz i geološko skladištenje CO₂, posebno za neizbježne emisije iz industrijskih procesa, te izravno

hvatanje CO₂ iz atmosfere sigurnim, održivim i trajnim skladištenjem (DACs) na zemljopisno uravnoteženim lokacijama. Inovacijski fond može pružiti potporu i revolucionarnim inovativnim tehnologijama i infrastrukturi, uključujući proizvodnju goriva s niskim i nultim emisijama ugljika, za dekarbonizaciju sektora pomorskog, zračnog, željezničkog i cestovnog prometa, uključujući kolektivne oblike prijevoza kao što su usluge javnog i autobusnog prijevoza.

U zrakoplovstvu njime se također mogu podupirati elektrifikacija i mjere za smanjenje ukupnih klimatskih učinaka zrakoplovstva.

Komisija posebnu pozornost posvećuje projektima u sektorima obuhvaćenima Uredbom (EU) 2023/956 radi pružanja potpore inovacijama u području niskougljičnih tehnologija, hvatanja i upotrebe ugljika, hvatanja i skladištenja ugljika, energije iz obnovljivih izvora i skladištenja energije, na način koji doprinosi ublažavanju klimatskih promjena, s ciljem dodjele projektima u tim sektorima u razdoblju od 2021. do 2030. znatnog udjela ekvivalenata u financijskoj vrijednosti emisijskih jedinica iz stavka 1.a četvrtog podstavka ovog članka. Osim toga, Komisija može prije 2027. objaviti pozive na podnošenje prijedloga usmjerenih na sektore obuhvaćene tom uredbom.

Komisija također posebnu pozornost posvećuje projektima kojima se doprinosi dekarbonizaciji pomorskog sektora i prema potrebi uključuje teme posvećene toj svrsi u pozive na podnošenje prijedloga u okviru Inovacijskog fonda, među ostalim za elektrifikaciju pomorskog prometa i rješavanje njegova punog učinka na klimu, uključujući emisije crnog ugljika. U takvim se pozivima na podnošenje prijedloga također posebno uzima u obzir potencijal za povećanje zaštite biološke raznolikosti te smanjenje buke i onečišćenja vode iz projekata i ulaganja.

Inovacijski fond može u skladu sa stavkom 8.a podupirati projekte putem natječajnog postupka, kao što su ugovori za kompenzaciju razlike, ugovori za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik ili ugovori s fiksnom premijom, za potporu tehnologijama dekarbonizacije za koje cijena ugljika možda nije dovoljan poticaj.

Komisija nastoji ostvariti sinergije između Inovacijskog fonda i programa Obzor Europa, posebno u odnosu na europska partnerstva, te, ako je relevantno, nastoji ostvariti sinergije između Inovacijskog fonda i drugih programa Unije.

Prihvatljivi su projekti na državnom području svih država članica, uključujući male i srednje projekte, a za pomorske djelatnosti prihvatljivi su projekti s jasnom dodanom vrijednošću za Uniju. Potpora se pruža tehnologijama koje su inovativne i koje još nisu komercijalno održive u sličnom razmjeru bez potpore, ali koje predstavljaju revolucionarna rješenja ili su dovoljno zrele za primjenu u pretkomercijalnoj fazi.

Komisija osigurava da se emisijske jedinice namijenjene Inovacijskom fondu prodaju na dražbi u skladu s načelima i modalitetima iz članka 10. stavka 4. ove Direktive. Prihodi od prodaje na dražbi čine vanjske namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća (**). Proračunske obveze za mjere koje traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na godišnje obroke tijekom nekoliko godina.

Komisija na zahtjev pruža tehničku pomoć državama članicama s niskom razinom stvarnog sudjelovanja u projektima u okviru Inovacijskog fonda u svrhu povećanja kapaciteta države članice koja to zatraži za potporu predlagateljima projekata na njihovim državnim područjima u podnošenju zahtjeva za financiranje iz Inovacijskog fonda kako bi se poboljšalo djelotvorno zemljopisno sudjelovanje u Inovacijskom fondu i povećala ukupna kvaliteta podnesenih projekata. Komisija nastoji ostvariti djelotvornu geografsku pokrivenost utemeljenu na kvaliteti u odnosu na financiranje iz Inovacijskog fonda diljem Unije i osigurava sveobuhvatno praćenje napretka i odgovarajuće daljnje postupanje u tom pogledu.

Podložno suglasnosti podnositelja, nakon zatvaranja poziva na podnošenje prijedloga, Komisija obavješćuje države članice o prijavama za financiranje projekata na njihovim državnim područjima i pruža im detaljne informacije koje se odnose na te prijave kako bi se državama članicama olakšala koordinacija potpore za projekte. Osim toga, Komisija prije dodjele potpore obavješćuje države članice o popisu odabranih projekata.

Projekti se odabiru transparentnim postupkom odabira na tehnološki neutralan način u skladu s ciljevima Inovacijskog fonda kako su utvrđeni u prvom podstavku ovog stavka i na temelju objektivnih i transparentnih kriterija, pri čemu se u vidu ima mjera u kojoj se projektima pruža znatan doprinos klimatskim i energetske

ciljevima Unije, uz istodoban doprinos ciljevima nulte stope onečišćenja i kružnosti u skladu s prvim podstavkom ovog stavka, i, ako je relevantno, mjera kojom se tim projektima doprinosi smanjenju emisija znatno ispod referentnih vrijednosti iz stavka 2. Projekti moraju imati potencijal za raširenu primjenu ili znatno smanjenje troškova tranzicije na klimatski neutralno gospodarstvo u predmetnim sektorima. Prednost se daje inovativnim tehnologijama i procesima koji se bave višestrukim utjecajima na okoliš. Projektima koji uključuju okolišno sigurno hvatanje i upotrebu ugljika osigurava se neto smanjenje emisija te izbjegavanje CO₂ ili njegovo trajno skladištenje. Ako se bespovratna sredstva dodijele na temelju poziva na podnošenje prijedloga, potpora može iznositi do 60 % relevantnih troškova projekata, od čega do 40 % ne treba ovisiti o verificiranom izbjegavanju emisija stakleničkih plinova pod uvjetom da su postignuti unaprijed određeni ključni ciljevi, uzimajući u obzir upotrijebljenu tehnologiju. U slučaju da se potpora dodjeljuje putem natječajnog postupka i u slučaju da je riječ o potpori za tehničku pomoć, potpora može iznositi do 100 % relevantnih troškova projekata. Potencijal za smanjenje emisija u više sektora koje nude kombinirani projekti, među ostalim i u obližnjim područjima, uzima se u obzir u kriterijima koji se upotrebljavaju za odabir projekata.

Od projekata koji se financiraju iz Inovacijskog fonda zahtijeva se da razmjenjuju znanje s drugim relevantnim projektima, kao i s istraživačima iz Unije koji imaju legitiman interes. Uvjete razmjene znanja definira Komisija u pozivima na podnošenje prijedloga.

Pozivi na podnošenje prijedloga otvoreni su i transparentni. U pripremi poziva na podnošenje prijedloga Komisija nastoji osigurati da su svi sektori propisno obuhvaćeni. Komisija poduzima mjere kako bi osigurala da se pozivi priopćuju u što širem opsegu, posebno malim i srednjim poduzećima.

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. radi dopune ove Direktive u pogledu pravila o funkcioniranju Inovacijskog fonda, uključujući postupak i kriterije odabira, te prihvatljivih sektora i tehnoloških zahtjeva za različite vrste potpora.

U okviru mehanizma iz ovog stavka nijedan projekt ne može dobiti potporu veću od 15 % ukupnog broja emisijskih jedinica raspoloživih za tu svrhu. Te emisijske jedinice uzimaju se u obzir u skladu sa stavkom 7.

Komisija do 31. prosinca 2023. i svake godine nakon toga izvješćuje Odbor za klimatske promjene iz članka 22.a stavka 1. ove Direktive o provedbi Inovacijskog fonda, navodeći analizu projekata kojima su dodijeljena financijska sredstva, po sektorima i državama članicama te očekivani doprinos tih projekata cilju klimatske neutralnosti u Uniji utvrđenom u Uredbi (EU) 2021/1119. Komisija dostavlja izvješće Europskom parlamentu i Vijeću te objavljuje to izvješće.

(*) Odluka Komisije 2010/670/EU od 3. studenoga 2010. o kriterijima i mjerama financiranja komercijalnih demonstracijskih projekata čiji je cilj ekološki sigurno hvatanje i geološko skladištenje CO₂ te demonstracijskih projekata za inovacijske tehnologije na području obnovljivih izvora energije u okviru sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice uspostavljenog Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 290, 6.11.2010., str. 39.).

(**) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.);

(i) umeću se sljedeći stavci:

„8.a. Za ugovore za kompenzaciju razlike i ugovore za kompenzaciju razlike ugljika koji se dodjeljuju po zaključenju mehanizma natječajnog postupka osigurava se odgovarajuće pokriće putem proračunskih obveza koje proizlaze iz primitaka od prodaje na dražbi emisijskih jedinica dostupnih u Inovacijskom fondu te se te proračunske obveze mogu rasporediti na godišnje obroke tijekom nekoliko godina. U prva dva kruga mehanizma natječajnog postupka, pokriće financijske obveze povezane s ugovorima o kompenzaciji razlike i ugovorima o kompenzaciji razlike ugljika u potpunosti se osigurava odobrenim sredstvima koja proizlaze iz primitaka od prodaje na dražbi emisijskih jedinica dodijeljenih Inovacijskom fondu u skladu sa stavkom 8.

Na temelju Komisijine kvalitativne i kvantitativne procjene financijskih rizika koji proizlaze iz provedbe ugovora o kompenzaciji razlike i ugovora o kompenzaciji razlike ugljika, koja se treba provesti nakon zaključenja prvih dvaju krugova mehanizma natječajnog postupka i svaki put kada je nakon toga potrebno u skladu s načelom opreznosti prema kojem se imovina i dobit ne precjenjuju, a obveze i gubici ne podcjenjuju, Komisija može, u skladu s ovlasti iz osmog podstavka, odlučiti pokriti samo dio financijske obveze povezane s ugovorima o kompenzaciji razlike i ugovorima o kompenzaciji razlike ugljika sredstvima iz prvog podstavka, a preostali dio drugim sredstvima. Komisija nastoji ograničiti uporabu drugih sredstava pokrivanja.

Ako se na temelju procjene zaključi da su za ostvarenje punog potencijala ugovora o kompenzaciji razlike i ugovora o kompenzaciji razlike ugljika potrebna druga sredstva pokrivanja, Komisija nastoji postići uravnoteženu kombinaciju drugih sredstava pokrivanja. Odstupajući od članka 210. stavka 1. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, Komisija određuje opseg upotrebe drugih sredstava pokrivanja na temelju delegiranog akta predviđenog u osmom podstavku ovog stavka.

Preostala financijska obveza pokriva se dovoljno, uzimajući u obzir načela iz glave X. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, ako je potrebno, prilagođena posebnostima ugovora o kompenzaciji razlike i ugovora o kompenzaciji razlike ugljika odstupajući od članka 209. stavka 2. točaka (d) i (h), članka 210. stavka 1., članka 211. stavaka 1., 2., 4. i 6., članaka 212., 213. i 214., članka 218. stavka 1. i članka 219. stavaka 3. i 6. te uredbe. Ako je primjenjivo, druga sredstva pokrivanja, stopa rezervacija i potrebna odstupanja utvrđuju se delegiranim aktom predviđenim u osmom podstavku ovog stavka.

Komisija ne smije iskoristiti više od 30 % primitaka od prodaje na dražbi emisijskih jedinica dodijeljenih Inovacijskom fondu u skladu sa stavkom 8. za rezervacije za ugovore o kompenzaciji razlike i ugovore o kompenzaciji razlike ugljika.

Stopa rezervacija ne smije biti niža od 50 % ukupne financijske obveze koju snosi proračun Unije za ugovore o kompenzaciji razlike i ugovore o kompenzaciji razlike ugljika. Komisija pri utvrđivanju stope rezervacija uzima u obzir elemente koji bi mogli smanjiti financijske rizike za proračun Unije iznad odobrenih sredstava dostupnih u Inovacijskom fondu, kao što je moguća dobrovoljna podjela odgovornosti s državama članicama ili mogući mehanizam reosiguranja iz privatnog sektora. Komisija preispituje stopu rezervacija najmanje svake tri godine od datuma početka primjene delegiranog akta kojim se ona prvi put utvrđuje.

Kako bi se izbjegli špekulativni zahtjevi, pristup mehanizmu natječajnog postupka može se uvjetovati plaćanjem pologa od strane podnositelja zahtjeva koji se oduzima u slučaju neizvršenja ugovora. Ti oduzeti polози upotrebljavaju se za Inovacijski fond kao vanjski namjenski prihodi u skladu s člankom 21. stavkom 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046. Svaki doprinos koji korisnik plati tijelu koje dodjeljuje bespovratna sredstva u skladu s uvjetima ugovora o kompenzaciji razlike ili ugovora o kompenzaciji razlike ugljika ako je referentna cijena viša od izvršne cijene (vraćena sredstva) upotrebljava se za Inovacijski fond kao vanjski namjenski prihod u skladu s člankom 21. stavkom 5. te uredbe.

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. ove Direktive radi dopune ove Direktive kako bi se osigurala i detaljno opisala druga sredstva pokrivanja, ako postoje, i, ako je primjenjivo, stopu rezervacija i potrebna dodatna odstupanja od glave X. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, kako je utvrđeno u četvrtom podstavku ovog stavka, te osim toga pravila o funkcioniranju mehanizma natječajnog postupka, posebno u vezi s depozitima i vraćenim sredstvima.

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. radi izmjene petog podstavka ovog stavka podizanjem ograničenja od 30 % iz tog podstavka za najviše 20 postotnih bodova ukupno ako je to potrebno kako bi se odgovorilo na potražnju za ugovorima o kompenzaciji razlike i ugovorima o kompenzaciji razlike ugljika, uzimajući u obzir iskustvo prvih krugova mehanizma natječajnog postupka i s obzirom na potrebu za uspostavljanjem odgovarajuće ravnoteže u potpori iz Inovacijskog fonda između bespovratnih sredstava i takvih ugovora.

Financijska potpora iz Inovacijskog fonda razmjerna je ciljevima politike navedenima u ovom članku i ne smije dovoditi do neopravdanih narušavanja unutarnjeg tržišta. U tu se svrhu potpora dodjeljuje samo za pokrivanje dodatnih troškova ili investicijskih rizika koje ulagatelji ne mogu snositi u normalnim tržišnim uvjetima.

8.b 40 milijuna emisijskih jedinica iz količine koja bi se inače mogla dodijeliti besplatno na temelju ovog članka i 10 milijuna emisijskih jedinica iz količine koja bi se inače mogla prodati na dražbi na temelju članka 10. ove Direktive stavljaju se na raspolaganje za potrebe Socijalnog fonda za klimatsku politiku uspostavljenog Uredbom (EU) 2023/955 Europskog parlamenta i Vijeća (*). Komisija osigurava da se emisijske jedinice namijenjene Socijalnom fondu za klimatsku politiku 2025. godine prodaju na dražbi u skladu s načelima i modalitetima iz članka 10. stavka 4. ove Direktive i s delegiranim aktom donesenim u skladu s tim člankom. Prihodi od te prodaje na dražbi predstavljaju vanjski namjenski prihod u skladu s člankom 21. stavkom 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 i upotrebljavaju se u skladu s pravilima primjenjivima na Socijalni fond za klimatsku politiku.

(*) Uredba (EU) 2023/955 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o uspostavi Socijalnog fonda za klimatsku politiku i o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1060 (SL L 130, 16.5.2023., str. 1..);

(j) stavak 19. zamjenjuje se sljedećim:

„19. Besplatne emisijske jedinice ne dodjeljuju se postrojenjima koja su prestala s radom. Za postrojenja čija je dozvola za emisije stakleničkih plinova istekla ili je bila povučena te za postrojenja čiji rad ili ponovno započinjanje s radom tehnički nisu mogući, smatra se da su prestala s radom.”;

(k) dodaje se sljedeći stavak:

„22. Ako je potrebno ispraviti besplatne dodjele emisijskih jedinica u skladu s člankom 11. stavkom 2., takvi se ispravci provode s emisijskim jedinicama izdvojenima iz količine emisijskih jedinica u skladu sa stavkom 7. ovog članka ili dodavanjem emisijskih jedinica toj količini.”;

14. u članku 10.b stavku 4. dodaju se sljedeći podstavci:

„U državi članici u kojoj je u razdoblju od 2014. do 2018. u prosjeku udio emisija iz centraliziranog grijanja ukupnog iznosa tih emisija u Uniji podijeljen udjelom BDP-a te države članice u ukupnom BDP-u Unije veći od pet, dodatna besplatna dodjela emisijskih jedinica od 30 % količine utvrđene u skladu s člankom 10.a dodjeljuje se centraliziranom grijanju za razdoblje od 2026. do 2030., pod uvjetom da se uloži obujam ulaganja jednak vrijednosti tih dodatnih besplatnih emisijskih jedinica kako bi se znatno smanjile emisije prije 2030. u skladu s planovima klimatske neutralnosti iz trećeg podstavka ovog stavka te da se ostvarenje ciljeva i ključnih etapa iz točke (b) tog podstavka potvrdi verifikacijom provedenom u skladu s četvrtim podstavkom ovog stavka.

Operateri centraliziranoga grijanja do 1. svibnja 2024. uspostavljaju plan klimatske neutralnosti za postrojenja za koja su podnijeli zahtjev za dodjelu dodatnih besplatnih emisijskih jedinica u skladu s drugim podstavkom ovog stavka. Taj plan je usklađen s ciljem klimatske neutralnosti utvrđenim u članku 2. stavku 1. Uredbe (EU) 2021/1119 te se u njemu utvrđuje sljedeće:

- (a) mjere i ulaganja za postizanje klimatske neutralnosti do 2050. na razini postrojenja ili poduzeća, isključujući upotrebu jedinica za neutralizaciju emisija ugljika;
- (b) prijelazne ciljne vrijednosti i ključne etape do 31. prosinca 2025. i do 31. prosinca svake pete godine nakon toga za mjerenje napretka ostvarenog u postizanju klimatske neutralnosti kako je utvrđeno u točki (a) ovog podstavka;
- (c) procjena utjecaja svake mjere i ulaganja iz točke (a) ovog podstavka u pogledu smanjenja emisija stakleničkih plinova.

Ostvarenje ciljnih vrijednosti i ključnih etapa iz trećeg podstavka točke (b) ovog stavka verificira se u pogledu razdoblja do 31. prosinca 2025. i u pogledu svakog razdoblja koje završava 31. prosinca svake pete godine nakon toga, u skladu s postupcima verifikacije i akreditacije utvrđenima u članku 15. Besplatne emisijske jedinice osim količina iz prvog podstavka ovog stavka ne dodjeljuju se ako postizanje prijelaznih ciljnih vrijednosti i ključnih etapa nije verificirano u pogledu razdoblja do kraja 2025. ili u pogledu razdoblja od 2026. do 2030.

Komisija donosi provedbene akte u radi određivanja minimalnog sadržaja informacija iz trećeg podstavka točaka (a), (b) i (c) ovog stavka i formata planova klimatske neutralnosti iz tog podstavka i iz članka 10.a stavka 1. petog podstavka. Komisija nastoji ostvariti sinergije sa sličnim planovima kako je predviđeno pravom Unije. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 22.a stavka 2.”;

15. u članku 10.c stavak 7. zamjenjuje se sljedećim:

„7. Države članice zahtijevaju od postrojenja koja proizvode električnu energiju i operatera mreže koji ostvaruju koristi da ih do 28. veljače svake godine izvijeste o provedbi odabranih ulaganja, među ostalim o saldu besplatnih emisijskih jedinica i nastalih rashoda ulaganja te o vrstama ulaganja kojima je dana potpora. Države članice o tome dostavljaju izvješća Komisiji, a Komisija ta izvješća objavljuje.”;

16. umeće se sljedeći članak:

„Članak 10.ca

Raniji rok za prijelaznu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica za modernizaciju energetskega sektora

Odstupajući od članka 10.c, predmetne države članice mogu dodijeliti prijelazne besplatne emisijske jedinice postrojenjima u skladu s tim člankom samo za ulaganja izvršena do 31. prosinca 2024. Sve emisijske jedinice koje su na raspolaganju dotičnim državama članicama u skladu s člankom 10.c za razdoblje od 2021. do 2030., a koje se ne upotrebljavaju za takva ulaganja, u omjeru koji odredi dotična država članica:

- (a) dodaju se ukupnoj količini emisijskih jedinica koje dotična država članica treba prodati na dražbi u skladu s člankom 10. stavkom 2.; ili
- (b) upotrebljavaju se za potporu ulaganjima u okviru Modernizacijskog fonda iz članka 10.d, u skladu s pravilima koja se primjenjuju na prihode od emisijskih jedinica iz članka 10.d stavka 4.

Dotična država članica do 15. svibnja 2024. obavješćuje Komisiju o povezanim količinama emisijskih jedinica koje treba upotrebljavati u skladu s člankom 10. stavkom 2. prvim podstavkom točkom (a) i, odstupajući od članka 10.d stavka 4. druge rečenice, u skladu s člankom 10.d.”;

17. članak 10.d mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Za razdoblje od 2021. do 2030. uspostavlja se fond za potporu ulaganjima koje predlože države članice korisnice, uključujući financiranje projekata malih ulaganja, za modernizaciju energetskega sustava i poboljšanje energetske učinkovitosti („Modernizacijski fond”). Modernizacijski fond financira se prodajom na dražbama emisijskih jedinica kako je utvrđeno u članku 10. za države članice korisnice navedene u tom članku.

Ulaganja koja dobiju potporu moraju biti usklađena s ciljevima ove Direktive, kao i s ciljevima Komunikacije Komisije od 11. prosinca 2019. o europskom zelenom planu i Uredbe (EU) 2021/1119 te s dugoročnim ciljevima iznesenima u Pariškom sporazumu. Države članice korisnice mogu se, prema potrebi, koristiti sredstvima Modernizacijskog fonda za financiranje ulaganja koja uključuju susjedne pogranične regije Unije. Modernizacijski fond ne pruža potporu postrojenjima za proizvodnju energije koja upotrebljavaju fosilna goriva. Međutim, prihodi od emisijskih jedinica obuhvaćenih obavješću u skladu sa stavkom 4. ovog članka mogu se upotrijebiti za ulaganja koja uključuju plinovita fosilna goriva.

Nadalje, prihodi od emisijskih jedinica iz članka 10. stavka 1. trećeg podstavka ove Direktive mogu se, ako se djelatnost smatra okolišno održivom na temelju Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća (*) i ako je propisno opravdana radi osiguravanja energetske sigurnosti, upotrebljavati za ulaganja koja uključuju plinovita fosilna goriva, pod uvjetom da se za proizvodnju energije emisijske jedinice prodaju na dražbi prije 31. prosinca 2027., a za ulaganja koja uključuju upotrebu plina niže u lancu, da se emisijske jedinice prodaju na dražbi prije 31. prosinca 2028.

(*) Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13).”;

(b) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Najmanje 80 % prihoda od emisijskih jedinica iz članka 10. stavka 1. trećeg podstavka i od emisijskih jedinica obuhvaćenih obaviješću u skladu sa stavkom 4. ovog članka i najmanje 90 % prihoda od emisijskih jedinica iz članka 10. stavka 1. četvrtog podstavka upotrebljava se za potporu ulaganjima u sljedećim područjima:

- (a) proizvodnja i upotreba električne energije iz obnovljivih izvora, uključujući vodik iz obnovljivih izvora;
- (b) grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora energije;
- (c) smanjenje ukupne potrošnje energije zbog energetske učinkovitosti, među ostalim u području industrije, prometa, zgrada, poljoprivrede i otpada;
- (d) skladištenje energije i modernizacija energetskih mreža, uključujući upravljanje potrošnjom, cjevovode za centralizirano grijanje, elektroenergetske prienosne mreže, povećanje međusobne povezanosti država članica i infrastruktura za mobilnost s nultom stopom emisije;
- (e) potpora kućanstvima s niskim dohotkom, uključujući ona u ruralnim i udaljenim područjima, radi rješavanja problema energetskog siromaštva i modernizacije njihovih sustava grijanja; i
- (f) pravedna tranzicija u regijama koje ovise o ugljiku u državama članicama korisnicama kako bi se u dijalogu s civilnim društvom i socijalnim partnerima pružila potpora preraspoređivanju, prekvalifikaciji i usavršavanju radnika, obrazovanju, inicijativama za traženje posla i novoosnovanim poduzećima, na način koji je u skladu s relevantnim mjerama koje su države članice uključile u svoje teritorijalne planove za pravednu tranziciju u skladu s člankom 8. stavkom 2. prvim podstavkom točkom (k) Uredbe (EU) 2021/1056 i na način kojim se doprinosi tim mjerama, ako je to relevantno.”;

(c) stavak 11. zamjenjuje se sljedećim:

„11. Odbor za ulaganja svake godine izvješćuje Komisiju o iskustvima s evaluacijom ulaganja, posebno u smislu smanjenja emisija i troškovima tih smanjenja. Komisija, uzimajući u obzir nalaze odbora za ulaganja, do 31. prosinca 2024. preispituje područja za projekte iz stavka 2. te osnovu na kojoj odbor za ulaganja daje svoje preporuke.

Odbor za ulaganja organizira objavu godišnjeg izvješća. Komisija dostavlja to godišnje izvješće Europskom parlamentu i Vijeću.”;

18. umeće se sljedeći članak:

„Članak 10.f

Načelo ‚nenanošenja bitne štete‘

Od 1. siječnja 2025. države članice korisnice i Komisija upotrebljavaju prihode od prodaje na dražbi emisijskih jedinica namijenjenih Inovacijskom fondu na temelju članka 10.a stavka 8. ove Direktive i emisijskih jedinica iz članka 10. stavka 1. trećeg i četvrtog podstavka ove Direktive, u skladu s kriterijima nenanošenja bitne štete iz članka 17. Uredbe (EU) 2020/852, ako se takvi prihodi upotrebljavaju za gospodarsku djelatnost za koju su utvrđeni kriteriji tehničke provjere na temelju kojih se utvrđuje nanosi li gospodarska djelatnost bitnu štetu jednom relevantnom okolišnom cilju ili više njih u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (b) te uredbe.”;

19. u članku 11. stavku 2. datum „28. veljače” zamjenjuje se datumom „30. lipnja”;

20. naslov poglavlja IV. zamjenjuje se sljedećim:

„Odredbe koje se primjenjuju na zrakoplovstvo, pomorski promet i stacionarna postrojenja”;

21. članak 12. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Države članice osiguravaju da emisijske jedinice koje je izdalo nadležno tijelo druge države članice budu priznate u svrhu ispunjavanja obveza operatera, operatera zrakoplova ili brodarskog društva iz stavka 3.”;

(b) stavak 2.a briše se;

(c) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Države članice, nadležne države članice i upravljačka tijela nadležna za brodarsko društvo osiguravaju da do 30. rujna svake godine:

(a) operater svakog postrojenja preda broj emisijskih jedinica koji je jednak ukupnim emisijama iz tog postrojenja u prethodnoj kalendarskoj godini, verificiranih u skladu s člankom 15.;

(b) svaki operater zrakoplova preda broj emisijskih jedinica koji je jednak njegovim ukupnim emisijama u prethodnoj kalendarskoj godini, verificiranih u skladu s člankom 15.;

(c) svako brodarsko društvo preda broj emisijskih jedinica koji je jednak njegovim ukupnim emisijama u prethodnoj kalendarskoj godini, verificiranih u skladu s člankom 3.ge.

Države članice, nadležne države članice i upravljačka tijela nadležna za brodarsko društvo osiguravaju da se emisijske jedinice predane u skladu s prvim podstavkom nakon toga ponište.”;

(d) iza stavka 3. umeću se sljedeći stavci:

„3.-e Odstupajući od stavka 3. prvog podstavka točke (c), brodarska društva mogu predati 5 % manje emisijskih jedinica od svojih verificiranih emisija iz brodova kategoriziranih za plovidbu područjima s ledom ispuštenih do 31. prosinca 2030., pod uvjetom da ti brodovi imaju klasu IA ili IA Super ili ekvivalentnu klasu utvrđenu na temelju Preporuke 25/7 HELCOM-a.

Ako je predano manje emisijskih jedinica u odnosu na verificirane emisije, nakon što se utvrdi razlika između verificiranih emisija i predanih emisijskih jedinica za svaku godinu, količina emisijskih jedinica koja odgovara toj razlici poništava se umjesto da se proda na dražbi u skladu s člankom 10.

3.-d Odstupajući od stavka 3. prvog podstavka točke (c) ovog članka i članka 16., Komisija na zahtjev države članice provedbenim aktom osigurava da države članice smatraju da su zahtjevi utvrđeni u tim odredbama ispunjeni i da ne poduzimaju mjere protiv brodarskih društava u pogledu emisija ispuštenih do 31. prosinca 2030. tijekom putovanja koja obavljaju putnički brodovi i ro-pax brodovi, osim putničkih brodova za kružna putovanja, između luke otoka pod nadležnošću te države članice koja podnosi zahtjev, koji nema cestovnu ili željezničku vezu s kopnom i koji ima broj stanovnika manji od 200 000 osoba sa stalnim boravištem prema posljednjim najboljim podacima dostupnima 2022., te luke pod nadležnošću te iste države članice te tijekom djelatnosti takvih brodova unutar luke u vezi s takvim putovanjima.

Komisija objavljuje popis otoka iz prvog podstavka i dotičnih luka te taj popis ažurira.

3.-c Odstupajući od stavka 3. prvog podstavka točke (c) ovog članka i članka 16., Komisija na zajednički zahtjev dviju država članica, od kojih jedna nema kopnenu granicu s drugom državom članicom, a druga je država članica geografski najbliža država članica državi članici bez takve kopnene granice, provedbenim aktom osigurava da države članice smatraju da su zahtjevi utvrđeni u tim odredbama ispunjeni i da ne poduzimaju mjere protiv brodarskih društava u pogledu emisija ispuštenih do 31. prosinca 2030. tijekom putovanja koja obavljaju

putnički brodovi ili ro-pax brodovi u okviru transnacionalnog ugovora o javnim uslugama ili transnacionalne obveze pružanja javne usluge koja su utvrđena u zajedničkom zahtjevu, koji povezuju te dvije države članice te tijekom djelatnosti takvih brodova unutar luke u vezi s takvim putovanjima.

3.-b Obveza predaje emisijskih jedinica ne nastaje u pogledu emisija ispuštenih do 31. prosinca 2030. tijekom putovanja između luke smještene u najudaljenijoj regiji države članice i luke u istoj državi članici, uključujući putovanja između luka unutar najudaljenije regije i putovanja između luka u najudaljenijim regijama iste države članice, te tijekom djelatnosti takvih brodova unutar luke u vezi s takvim putovanjima.”;

(e) stavak 3.-a zamjenjuje se sljedećim:

„3.-a Kad je to potrebno i sve dok je to potrebno, kako bi se zaštitio okolišni integritet EU sustava trgovanja emisijama, operaterima, operaterima zrakoplova i brodarskim društvima u EU sustavu trgovanja emisijama zabranjuje se upotreba emisijskih jedinica koje je izdala država članica, a za koje obveze za operatere, operatere zrakoplova i brodarska društva istječu. Delegirani akti iz članka 19. stavka 3. uključuju mjere potrebne u slučajevima iz ovog stavka.”;

(f) umeće se sljedeći stavak:

„3.b Obveza predaje emisijskih jedinica ne nastaje u pogledu emisija stakleničkih plinova za koje se smatra da su uhvaćeni i upotrijebljeni tako da su postali trajno kemijski vezani u proizvodu tako da ne ulaze u atmosferu uobičajenom upotrebom, uključujući svaku uobičajenu aktivnost koja se odvija nakon kraja životnog vijeka proizvoda.

Komisija donosi delegirane akte u skladu s člankom 23. radi dopune ove Direktive u pogledu zahtjeva koje treba ispuniti da bi se smatralo da su staklenički plinovi postali trajno kemijski vezani kako je navedeno u prvom podstavku ovog stavka.”;

(g) stavak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„4. Države članice poduzimaju potrebne korake da bi osigurale da se emisijske jedinice u bilo koje vrijeme poništavaju na zahtjev osobe koja ih posjeduje. U slučaju zatvaranja kapaciteta za proizvodnju električne energije na njihovom državnom području zbog dodatnih nacionalnih mjera, države članice mogu poništiti emisijske jedinice, i snažno se na to potiču, iz ukupne količine emisijskih jedinica, koje namjeravaju prodati na dražbi, iz članka 10. stavka 2. do iznosa koji odgovara prosjeku verificiranih emisija dotičnog postrojenja tijekom petogodišnjeg razdoblja koje prethodi zatvaranju. Dotična država članica obavještuje Komisiju o takvoj namjeri poništavanja, ili razlozima za neponištanje, u skladu s delegiranim aktima donesenima na temelju članka 10. stavka 4.”;

22. u članku 14. stavku 1. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Komisija donosi provedbene akte o detaljnim aranžmanima za praćenje emisija i izvješćivanje o njima, i, ako je to relevantno, o podacima o aktivnostima, koje proizlaze iz djelatnosti navedenih u Prilogu I. ovoj Direktivi, i o učincima zrakoplovstva koji nisu povezani s emisijama CO₂ na rutama za koje se izvješćuje o emisijama na temelju ove Direktive, koji se temelje na načelima praćenja i izvješćivanja utvrđenima u Prilogu IV. ovoj Direktivi i zahtjevima utvrđenima u stavcima 2. i 5. ovog članka. U tim se provedbenim aktima ujedno navodi potencijal za globalno zagrijavanje svakog stakleničkog plina i uzimaju u obzir ažurirane znanstvene spoznaje o učincima emisija u zrakoplovstvu koje nisu CO₂ u okviru zahtjeva za praćenje tih emisija i njihovih učinaka, uključujući učinke u zrakoplovstvu koji nisu povezani s emisijama CO₂, i izvješćivanje o njima. U tim provedbenim aktima predviđa se primjena kriterija održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova za upotrebu biomase utvrđeni Direktivom (EU) 2018/2001, uz sve potrebne prilagodbe za primjenu u okviru ove Direktive, kako bi takva biomasa imala nultu stopu. U njima se utvrđuje način uzimanja u obzir uskladištenih emisija iz mješavine izvora s nultom stopom i izvora koji nemaju nultu stopu. U njima se utvrđuje i način uzimanja u obzir emisija iz obnovljivih goriva nebiološkog podrijetla i goriva iz recikliranog ugljika, čime se osigurava uzimanje u obzir takvih emisija i izbjegavanje dvostrukog računanja.”;

23. članak 16. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Države članice osiguravaju da imena operatera, operatera zrakoplova i brodarskih društava koji krše zahtjeve predaje dovoljnog broja emisijskih jedinica u skladu s ovom Direktivom budu objavljena.”;

(b) u stavku 3. datum „30. travnja” zamjenjuje se datumom „30. rujna”;

(c) umeće se sljedeći stavak:

„3.a Kazne utvrđene u stavku 3. primjenjuju se i na brodarska društva.”;

(d) umeće se sljedeći stavak:

„11.a Ako brodarsko društvo nije ispunilo obveze predaje tijekom dvaju ili više uzastopnih razdoblja izvješćivanja i ako se drugim izvršnim mjerama nije osigurala usklađenost, nadležno tijelo države članice u kojoj je ulazna luka može, nakon što predmetnom brodarskom društvu omogući podnošenje očitovanja, izdati nalog o protjerivanju o kojemu se obavješćuje Komisiju, Europsku agenciju za pomorsku sigurnost (EMSA), druge države članice i predmetnu državu zastave. Zbog izdavanja takvog naloga o protjerivanju svaka država članica, osim države članice pod čijom zastavom brod plovi, odbija brodovima pod odgovornošću predmetnog brodarskog društva ulazak u sve svoje luke sve dok brodarsko društvo ne ispuni svoje obveze predaje u skladu s člankom 12. Ako brod plovi pod zastavom države članice i uđe u jednu od njezinih luka ili ga ondje zateknu, ta država članica, nakon što dotičnom brodarskom društvu omogući podnošenje očitovanja, brod zadržava sve dok brodarsko društvo ne ispuni svoje obveze predaje.

Ako se brod iz prvog podstavka zatekne jednoj od luka države članice pod čijom zastavom brod plovi, dotična država članica može, nakon što dotičnom brodarskom društvu omogući podnošenje očitovanja, izdati nalog države zastave o zadržavanju broda sve dok brodarsko društvo ne ispuni svoje obveze predaje. Država članica o tome izvješćuje Komisiju, EMSA-u i druge države članice. Zbog izdavanja takvog naloga države zastave o zadržavanju broda, svaka država članica poduzima iste mjere kao i one koje se moraju poduzeti nakon izdavanja naloga o protjerivanju u skladu s prvim podstavkom drugom rečenicom.

Ovim stavkom ne dovode se u pitanje međunarodna pomorska pravila koja se primjenjuju u slučaju brodova u nevolji.”;

24. članak 18.b zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 18.b

Pomoć Komisije, EMSA-e i drugih relevantnih organizacija

1. Za potrebe ispunjavanja svojih obveza iz članka 3.c stavka 4. i članaka 3.g, 3.gd, 3.ge, 3.gf, 3.gg i 18.a Komisija, nadležna država članica i upravljačka tijela nadležna za brodarsko društvo mogu zatražiti pomoć od EMSA-e ili neke druge relevantne organizacije te u tu svrhu mogu sklopiti sve odgovarajuće sporazume s tim organizacijama.

2. Komisija, uz pomoć EMSA-e, nastoji razviti odgovarajuće alate i smjernice za olakšavanje i koordinaciju aktivnosti verifikacije i izvršenja u vezi s primjenom ove Direktive na pomorski promet. U mjeri u kojoj je to izvedivo takve smjernice i alati stavljaju se na raspolaganje državama članicama i verifikatorima u svrhu dijeljenja informacija i boljeg osiguranja strogog izvršenja nacionalnih mjera kojima se prenosi ova Direktiva.”;

25. članak 23. mijenja se kako slijedi:

(a) stavci 2. i 3. zamjenjuju se sljedećim:

„2. Ovlašt za donošenje delegiranih akata iz članka 3.c stavka 6., članka 3.d stavka 3., članka 10. stavka 4., članka 10.a stavka 1., 8. i 8.a, članka 10.b stavka 5., članka 12. stavka 3.b, članka 19. stavka 3., članka 22., članka 24. stavka 3., članka 24.a stavka 1., članka 25.a stavka 1., članka 28.c i članka 30.j stavka 1. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od 8. travnja 2018.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 3.c stavka 6., članka 3.d stavka 3., članka 10. stavka 4., članka 10.a stavka 1., 8. i 8.a, članka 10.b stavka 5., članka 12. stavka 3. b, članka 19. stavka 3., članka 22., članka 24. stavka 3., članka 24.a stavka 1., članka 25.a stavka 1., članka 28.c i članka 30.j. stavka 1. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.”;

(b) stavak 6. zamjenjuje se sljedećim:

„6. Delegirani akt donesen na temelju članka 3.c stavka 6., članka 3.d stavka 3., članka 10. stavka 4., članka 10. a stavka 1., 8. ili 8.a, članka 10.b stavka 5., članka 12. stavka 3.b, članka 19. stavka 3., članka 22., članka 24. stavka 3., članka 24.a stavka 1., članka 25.a stavka 1., članka 28.c ili članka 30.j stavka 1. stupa na snagu samo ako Europski parlament ili Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.”;

26. članak 29. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 29.

Izvjешće za osiguravanje boljeg funkcioniranja tržišta ugljika

Ako redovita izvješća o tržištu ugljika iz članka 10. stavaka 5. i 6. sadržavaju dokaze da tržište ugljika ne funkcionira pravilno, Komisija u roku od tri mjeseca o tome podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću. Izvješću se prema potrebi mogu priložiti zakonodavni prijedlozi čiji je cilj povećanje transparentnosti i integriteta tržišta ugljika, uključujući povezana tržišta izvedenica, te korektivne mjere za poboljšanje njegova funkcioniranja te unapređenje sprečavanja i otkrivanja aktivnosti zlouporabe tržišta.”;

27. članak 29.a zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 29.a

Mjere u slučaju prekomjernih fluktuacija cijena

1. Ako je prosječna cijena emisijskih jedinica za prethodnih šest kalendarskih mjeseci više od 2,4 puta veća od prosječne cijene emisijskih jedinica za prethodno dvogodišnje referentno razdoblje, 75 milijuna emisijskih jedinica oslobađa se iz rezerve za stabilnost tržišta u skladu s člankom 1. stavkom 7. Odluke (EU) 2015/1814.

Cijena emisijskih jedinica iz prvog podstavka ovog stavka jest, za emisijske jedinice obuhvaćene poglavljima II. i III., cijena s dražbi provedenih u skladu s delegiranim aktima donesenima na temelju članka 10. stavka 4.

Prethodno dvogodišnje referentno razdoblje iz prvog podstavka jest dvogodišnje razdoblje koje završava prije prvog mjeseca razdoblja od šest kalendarskih mjeseci iz tog podstavka.

Ako je ispunjen uvjet iz prvog podstavka ovog stavka, a stavak 2. nije primjenjiv, Komisija u *Službenom listu Europske unije* o tome objavljuje obavijest u kojoj navodi datum kada je uvjet ispunjen.

Komisija u prva tri radna dana svakog mjeseca objavljuje prosječnu cijenu emisijskih jedinica za prethodnih šest kalendarskih mjeseci i prosječnu cijenu emisijskih jedinica za prethodno dvogodišnje referentno razdoblje. Ako uvjet iz prvog podstavka nije ispunjen, Komisija objavljuje i razinu koju bi prosječna cijena emisijskih jedinica trebala dosegnuti u sljedećem mjesecu kako bi se uvjet iz tog podstavka ispunio.

2. Ako je uvjet za oslobađanje emisijskih jedinica iz rezerve za stabilnost tržišta na temelju stavka 1. ispunjen, uvjet iz tog stavka ne smatra se ponovno ispunjenim najmanje dvanaest mjeseci nakon završetka prethodnog oslobađanja.

3. Detaljni mehanizmi za primjenu mjera iz stavka 1. i 2. ovog članka utvrđuju se u delegiranim aktima iz članka 10. stavka 4.”;

28. članak 30. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Ova Direktiva redovito se preispituje s obzirom na međunarodna kretanja i uložene napore za postizanje dugoročnih ciljeva Pariškog sporazuma i sve relevantne obveze koje proistječu iz konferencija stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime.”;

(b) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Mjere potpore određenim energetski intenzivnim industrijama koje mogu podlijetati izmještanju emisija ugljika iz članka 10.a i 10.b ove Direktive također se preispituju s obzirom na mjere klimatske politike u drugim velikim gospodarstvima. Komisija s time u vezi ujedno razmatra bi li trebalo dodatno uskladiti mjere koje se odnose na nadoknadu neizravnih troškova. Mjere primjenjive na sektore obuhvaćene CBAM-om preispituju se u svjetlu primjene Uredbe (EU) 2023/956. Prije 1. siječnja 2028., kao i svake dvije godine nakon toga u okviru svojih izvješća Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 30. stavkom 6. te uredbe, Komisija procjenjuje učinak CBAM-a na rizik od izmještanja emisija ugljika, među ostalim u odnosu na izvoz.

U izvješću se procjenjuje potreba za poduzimanjem dodatnih mjera, uključujući zakonodavne mjere, za rješavanje rizika od izmještanja emisija ugljika. Izvješću se prema potrebi prilaže zakonodavni prijedlog.”;

(c) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Komisija izvješćuje Europski parlament i Vijeće u kontekstu svakog globalnog pregleda stanja dogovorenog u okviru Pariškog sporazuma, posebno u pogledu potrebe za dodatnim politikama i mjerama Unije s ciljem potrebnih smanjenja stakleničkih plinova Unije i njezinih država članica, među ostalim vezano za linearni faktor iz članka 9. ove Direktive. Komisija prema potrebi može podnijeti zakonodavne prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću radi izmjene ove Direktive, posebno kako bi se osigurala usklađenost s ciljem klimatske neutralnosti utvrđenim u članku 2. stavku 1. Uredbe (EU) 2021/1119 i klimatskim ciljevima Unije utvrđenima u članku 4. te uredbe. Pri izradi zakonodavnih prijedloga Komisija u tu svrhu razmatra, među ostalim, predviđeni okvirni proračun Unije za stakleničke plinove za razdoblje od 2030. do 2050. kako je navedeno u članku 4. stavku 4. te uredbe.”;

(d) dodaju se sljedeći stavci:

„5. Komisija do 31. srpnja 2026. izvješćuje Europski parlament i Vijeće o sljedećim pitanjima, popraćeno prema potrebi zakonodavnim prijedlogom i procjenom učinka:

(a) kako bi se mogle uzeti u obzir negativne emisije koje proizlaze iz stakleničkih plinova koji su uklonjeni iz atmosfere te sigurno i trajno uskladišteni i kako bi se te negativne emisije mogle obuhvatiti trgovanjem emisijama, ako je to primjereno, uključujući jasno područje primjene i stroge kriterije za takvo obuhvaćanje i zaštitne mjere kako bi se osiguralo da se takvim uklanjanjima ne neutraliziraju potrebna smanjenja emisija u skladu s klimatskim ciljevima Unije utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/1119;

(b) izvedivost snižavanja praga ukupne nazivne ulazne toplinske snage od 20 MW za djelatnosti iz Priloga I. od 2031.;

(c) jesu li sve emisije stakleničkih plinova obuhvaćene ovom Direktivom stvarno uzete u obzir i je li djelotvorno izbjegnuto dvostruko računanje; posebno, ocjenjuje uzimanje u obzir emisija stakleničkih plinova za koje se smatra da su uhvaćene i iskorištene u proizvodu na način različit od onog iz članka 12. stavka 3.b.

6. Pri preispitivanju ove Direktive Komisija u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. ovog članka analizira kako se mogu uspostaviti veze između EU sustava trgovanja emisijama i drugih tržišta ugljika, a da se pritom ne ometa postizanje cilja klimatske neutralnosti i klimatskih ciljeva Unije utvrđenih u Uredbi (EU) 2021/1119.

7. Komisija do 31. srpnja 2026. podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u kojem ocjenjuje izvedivost uključivanja postrojenja spalionica komunalnog otpada u EU sustav trgovanja emisijama, među ostalim radi njihova uključivanja od 2028. i procjene moguće potrebe za mogućnošću da se država članica izuzme od sudjelovanja do 31. prosinca 2030. U tom pogledu Komisija uzima u obzir važnost svih sektora koji doprinose smanjenju emisija te moguće preusmjeravanju otpada prema njegovu zbrinjavanju odlaganjem na odlagališta u Uniji i izvoz otpada u treće zemlje. Osim toga, Komisija uzima u obzir relevantne kriterije kao što su učinci na unutarnje tržište, moguće narušavanje tržišnog natjecanja, integritet okoliša, usklađenost s ciljevima Direktive 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (*) te pouzdanost i točnost u pogledu praćenja i izračuna emisija. Komisija prema potrebi i ne dovodeći u pitanje članak 4. te direktive, prilaže tom izvješću zakonodavni prijedlog radi primjene odredaba ovog poglavlja na dozvole za emisije stakleničkih plinova te dodjelu i izdavanje dodatnih emisijskih jedinica za postrojenja spalionice komunalnog otpada te kako bi se spriječilo moguće preusmjeravanje otpada.

U izvješću iz prvog podstavka Komisija također ocjenjuje mogućnost uključivanja u EU sustav trgovanja emisijama drugih procesa gospodarenja otpadom, posebno odlagališta otpada koja stvaraju emisije metana i didušikova oksida u Uniji. Komisija prema potrebi tom izvješću može priložiti zakonodavni prijedlog za uključivanje drugih takvih procesa gospodarenja otpadom u EU sustav trgovanja emisijama.

(*) Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (SL L 312, 22.11.2008., str. 3.).”;

29. iza članka 30. umeće se sljedeće poglavlje:

„Poglavlje IV.a

Sustav trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore

Članak 30.a

Područje primjene

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se na emisije, dozvole za emisije stakleničkih plinova, izdavanje i predaju emisijskih jedinica, praćenje, izvješćivanje i verifikaciju u pogledu djelatnosti iz Priloga III. Ovo poglavlje ne primjenjuje se na emisije obuhvaćene poglavljima II. i III.

Članak 30.b

Dozvole za emisije stakleničkih plinova

1. Države članice osiguravaju da od 1. siječnja 2025. nijedan regulirani subjekt ne obavlja djelatnost iz Priloga III. osim ako ima dozvolu koju je izdalo nadležno tijelo u skladu sa stavcima 2. i 3. ovog članka.

2. Zahtjev za dozvolu za emisije stakleničkih plinova iz ovog poglavlja, koji regulirani subjekt podnosi nadležnom tijelu na temelju stavka 1. ovog članka, sadržava barem opis:

(a) reguliranog subjekta;

- (b) vrste goriva koja pušta u potrošnju i koja se upotrebljavaju za izgaranje u sektorima iz Priloga III. te sredstava putem kojih ta goriva pušta u potrošnju;
- (c) krajnje upotrebe ili krajnjih upotreba goriva puštenih u potrošnju za djelatnost iz Priloga III.;
- (d) mjera planiranih za praćenje emisija i izvješćivanje o njima u skladu s provedbenim aktima iz članaka 14. i 30.f;
- (e) netehničkog sažetka informacija iz točaka od (a) do (d) ovog stavka.

3. Nadležno tijelo izdaje dozvolu za emisije stakleničkih plinova kojom se reguliranom subjektu iz stavka 1. ovog članka daje odobrenje za djelatnost iz Priloga III. ako smatra da subjekt može pratiti emisije koje odgovaraju količinama goriva koje se u skladu s Prilogom III. puštaju u potrošnju i izvješćivati o njima.

4. Dozvole za emisije stakleničkih plinova sadržavaju barem sljedeće:

- (a) naziv i adresu reguliranog subjekta;
- (b) opis sredstava putem kojih regulirani subjekt goriva pušta u potrošnju u sektorima obuhvaćenima ovim poglavljem;
- (c) popis goriva koja regulirani subjekt pušta u potrošnju u sektorima obuhvaćenima ovim poglavljem;
- (d) plan praćenja koji ispunjava zahtjeve utvrđene u provedbenim aktima iz članka 14.;
- (e) zahtjeve izvješćivanja utvrđene u provedbenim aktima iz članka 14.;
- (f) obvezu predaje emisijskih jedinica izdanih na temelju ovog poglavlja u visini ukupnih emisija u svakoj kalendarskoj godini, verificiranih u skladu s člankom 15., do roka utvrđenog u članku 30.e stavku 2.

5. Države članice mogu reguliranim subjektima dopustiti ažuriranje planova praćenja bez mijenjanja dozvole. Regulirani subjekti dužni su nadležnom tijelu podnijeti sve ažurirane planove praćenja na odobrenje.

6. Regulirani subjekt obavješćuje nadležno tijelo o svim planiranim promjenama prirode svoje djelatnosti ili goriva koje pušta u potrošnju, što može zahtijevati ažuriranje dozvole za emisije stakleničkih plinova. Nadležno tijelo prema potrebi ažurira dozvolu u skladu s provedbenim aktima iz članka 14. Ako dođe do promjene osobe reguliranog subjekta obuhvaćenog ovim poglavljem, nadležno tijelo ažurira dozvolu te unosi naziv i adresu novog reguliranog subjekta.

Članak 30.c

Količina emisijskih jedinica na razini Unije

1. Količina emisijskih jedinica na razini Unije koja se od 2027. svake godine izdaje na temelju ovog poglavlja linearno se smanjuje počevši od 2024. Vrijednost za 2024. definira se kao granične vrijednosti emisija za 2024. godinu koje su izračunane na temelju referentnih emisija iz članka 4. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća (*) za sektore obuhvaćene ovim poglavljem i primjenom putanje linearnog smanjenja za sve emisije u okviru područja primjene te uredbe. Količina se nakon 2024. svake godine smanjuje za linearni faktor smanjenja od 5,10 %. Komisija do 1. siječnja 2025. objavljuje količinu emisijskih jedinica na razini Unije za 2027.

2. Količina emisijskih jedinica na razini Unije koja se od 2028. svake godine izdaje na temelju ovog poglavlja linearno se smanjuje od 2025. na temelju prosječnih emisija o kojima je izvješćeno na temelju ovog poglavlja za godine od 2024. do 2026. Količina emisijskih jedinica smanjuje se za linearni faktor smanjenja od 5,38 %, osim ako se primjenjuju uvjeti utvrđeni u točki 1. Priloga III.a, u kojem slučaju se količina smanjuje za linearni faktor smanjenja prilagođen u skladu s pravilima utvrđenima u točki 2. Priloga III.a. Komisija do 30. lipnja 2027. mora objaviti količinu emisijskih jedinica na razini Unije za 2028. i prema potrebi prilagođeni linearni faktor smanjenja.

3. Količina emisijskih jedinica na razini Unije izdanih na temelju ovog poglavlja prilagođava se za svaku godinu od 2028. kako bi se nadoknadila količina emisijskih jedinica predanih u slučajevima u kojima nije bilo moguće izbjeći dvostruko računanje emisija ili ako su emisijske jedinice predane za emisije koje nisu obuhvaćene ovim poglavljem kako je navedeno u članku 30.f stavku 5. Prilagodba odgovara ukupnoj količini emisijskih jedinica obuhvaćenih ovim poglavljem koje su nadoknađene u relevantnoj godini izvješćivanja u skladu s provedbenim aktima iz članka 30.f stavka 5. drugog podstavka.

4. Država članica koja na temelju članka 30.j jednostrano proširi djelatnost iz Priloga III. na sektore koji nisu navedeni u tom Prilogu osigurava da dotični regulirani subjekt do 30. travnja relevantne godine relevantnom nadležnom tijelu podnese propisno potkrijepljeno izvješće u skladu s odredbama članka 30.f. Ako su dostavljeni podaci propisno potkrijepljeni, nadležno tijelo o tome obavješćuje Komisiju do 30. lipnja relevantne godine. Količina emisijskih jedinica koje se izdaju na temelju stavka 1. ovog članka prilagođava se uzimajući u obzir propisno potkrijepljena izvješća koja su podnijeli regulirani subjekti.

Članak 30.d

Prodaja emisijskih jedinica na dražbi za djelatnost iz Priloga III.

1. Emisijske jedinice obuhvaćene ovim poglavljem prodaju se na dražbi od 2027., osim ako se ne unose u rezervu za stabilnost tržišta utvrđenu Odlukom (EU) 2015/1814. Emisijske jedinice obuhvaćene ovim poglavljem na dražbi se prodaju odvojeno od emisijskih jedinica obuhvaćenih poglavljima II. i III. ove Direktive.

2. Emisijske jedinice iz ovog poglavlja počinju se prodavati na dražbi 2027., i to količina koja odgovara 130 % količine za prodaju na dražbi za 2027. utvrđene na temelju količine emisijskih jedinica na razini Unije za tu godinu te pojedinačnih udjela koji će biti prodani na dražbi i količina za prodaju na dražbi u skladu sa stavcima od 3. do 6. ovog članka. Dodatnih 30 % za prodaju na dražbi upotrebljava se samo za predaju emisijskih jedinica na temelju članka 30.e stavka 2. i mogu se prodati na dražbi do 31. svibnja 2028. Dodatnih 30 % oduzima se od količina za prodaju na dražbi za razdoblje od 2029. do 2031. Uvjeti za prodaje na dražbi predviđene u ovom stavku utvrđuju se u skladu sa stavkom 7. ovog članka i člankom 10. stavkom 4.

U skladu s člankom 1.a stavkom 3. Odluke (EU) 2015/1814 600 milijuna emisijskih jedinica obuhvaćenih ovim poglavljem 2027. postaju sredstva u rezervi za stabilnost tržišta.

3. Na dražbi se prodaje 150 milijuna emisijskih jedinica izdanih na temelju ovog poglavlja i svi prihodi od tih dražbi stavljaju se na raspolaganje Socijalnom fondu za klimatsku politiku uspostavljenom Uredbom (EU) 2023/955 do 2032.

4. Od preostale količine emisijskih jedinica i kako bi se, zajedno s prihodima od emisijskih jedinica iz stavka 3. ovog članka i članka 10.a stavka 8.b ove Direktive, ostvario maksimalan iznos od 65 000 000 000 EUR, Komisija osigurava da se na dražbi proda dodatna količina emisijskih jedinica obuhvaćenih ovim poglavljem i da se prihodi od tih dražbi stave na raspolaganje Socijalnom fondu za klimatsku politiku uspostavljenom Uredbom (EU) 2023/955, do 2032.

Komisija osigurava da se emisijske jedinice namijenjene Socijalnom fondu za klimatsku politiku iz stavka 3. ovog članka i ovog stavka prodaju na dražbi u skladu s načelima i modalitetima iz članka 10. stavka 4. i s delegiranim aktima donesenima na temelju tog članka.

Prihodi od prodaje na dražbi emisijskih jedinica iz stavka 3. ovog članka i ovog stavka čine vanjske namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 i upotrebljavaju se u skladu s pravilima koja se primjenjuju na Socijalni fond za klimatsku politiku.

Godišnji iznos dodijeljen Socijalnom fondu za klimatsku politiku u skladu s člankom 10.a stavkom 8.b, stavkom 3. ovog članka i ovim stavkom ne smije premašiti:

(a) za 2026., 4 000 000 000 EUR;

(b) za 2027., 10 900 000 000 EUR;

- (c) za 2028., 10 500 000 000 EUR;
- (d) za 2029., 10 300 000 000 EUR;
- (e) za 2030., 10 100 000 000 EUR;
- (f) za 2031., 9 800 000 000 EUR;
- (g) za 2032., 9 400 000 000 EUR.

Ako se sustav trgovanja emisijama uspostavljen u skladu s ovim poglavljem odgodi do 2028. na temelju članka 30.k, maksimalni iznos koji se stavlja na raspolaganje Socijalnom fondu za klimatsku politiku u skladu s prvim podstavkom ovog stavka iznosi 54 600 000 000 EUR. U tom slučaju godišnji iznosi dodijeljeni Socijalnom fondu za klimatsku politiku ne premašuju kumulativno 4 000 000 000 EUR za godine 2026. i 2027., a za razdoblje od 1. siječnja 2028. do 31. prosinca 2032. relevantni godišnji iznos ne smije premašiti:

- (a) za 2028., 11 400 000 000 EUR;
- (b) za 2029., 10 300 000 000 EUR;
- (c) za 2030., 10 100 000 000 EUR;
- (d) za 2031., 9 800 000 000 EUR;
- (e) za 2032., 9 000 000 000 EUR.

Članak 10.a stavak 8.b ove Direktive, stavak 3. ovog članka i ovaj stavak nisu primjenjivi ako se utvrdi da prihod ostvaren prodajom na dražbi iz stavka 5. ovog članka čini vlastita sredstva u skladu s člankom 311. trećim stavkom UFEU-a.

5. Države članice na dražbi prodaju ukupnu količinu emisijskih jedinica obuhvaćenih ovim poglavljem nakon oduzimanja količina iz stavaka 3. i 4. ovog članka te je raspodjeljuju među sobom u udjelima koji su jednaki udjelu referentnih emisija iz članka 4. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/842 za kategorije izvora emisija iz drugog odlomka podtočaka (b), (c) i (d) Priloga III. ovoj Direktivi za prosjek dotične države članice u razdoblju od 2016. do 2018. nakon sveobuhvatnog preispitivanja u skladu s člankom 4. stavkom 3. te uredbe.

6. Države članice određuju način na koji će upotrijebiti prihode ostvarene prodajom emisijskih jedinica iz stavka 5. ovog članka na dražbi, osim za prihode koji čine vanjske namjenske prihode u skladu sa stavkom 4. ovog članka ili prihode koji su utvrđeni kao vlastita sredstva u skladu s člankom 311. trećim stavkom UFEU-a i uneseni u proračun Unije. Države članice upotrebljavaju svoje prihode ili ekvivalent financijske vrijednosti tih prihoda za jednu ili više svrha iz članka 10. stavka 3. ove Direktive, dajući prednost aktivnostima koje mogu doprinijeti rješavanju socijalnih aspekata trgovanja emisijama u skladu s ovim poglavljem, ili za jednu ili više sljedećih svrha:

- (a) mjere za doprinošenje dekarbonizaciji grijanja i hlađenja zgrada ili smanjenju energetske potreba zgrada, uključujući integraciju obnovljivih izvora energije i povezanih mjera u skladu s člankom 7. stavkom 11. te člancima 12. i 20. Direktive 2012/27/EU, kao i mjere za pružanje financijske potpore kućanstvima s niskim dohotkom u zgradama s najlošijim svojstvima;
- (b) mjere za ubrzanje uvođenja vozila s nultom stopom emisija ili pružanje financijske potpore uvođenju potpuno interoperabilne infrastrukture punjenja gorivom i punjenja strujom za vozila s nultom stopom emisija, ili mjere za poticanje prelaska na javni prijevoz i poboljšanje multimodalnosti ili za pružanje financijske potpore za rješavanje socijalnih aspekata u pogledu korisnika prijevoza s niskim i srednjim dohotkom;
- (c) financiranje svojih socijalnih planova za klimatsku politiku u skladu s člankom 15. Uredbe (EU) 2023/955;
- (d) pružanje financijske naknade krajnjim potrošačima goriva u slučajevima u kojima nije bilo moguće izbjeći dvostruko računanje emisija ili ako su emisijske jedinice predane za emisije koje nisu obuhvaćene ovim poglavljem kako je navedeno u članku 30.f stavku 5.

Smatra se da države članice ispunjavaju odredbe ovog stavka ako imaju i primjenjuju politike fiskalne ili financijske potpore ili regulatorne politike kojima se potiče davanje financijske potpore, pri čemu je ta potpora uspostavljena u svrhe navedene u prvom podstavku ovog stavka i vrijednost joj je jednaka prihodima iz tog podstavka, ostvarenima prodajom na dražbi emisijskih jedinica iz ovog poglavlja.

Države članice obavješćuju Komisiju o upotrebi prihoda i mjerama poduzetima u skladu s ovim stavkom uključivanjem tih informacija u svoja izvješća koja podnose u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999.

7. Članak 10. stavci 4. i 5. primjenjuju se na emisijske jedinice izdane na temelju ovog poglavlja.

Članak 30.e

Prijenos, predaja i poništavanje emisijskih jedinica

1. Članak 12. primjenjuje se na emisije, regulirane subjekte i emisijske jedinice obuhvaćene ovim poglavljem, uz iznimku stavaka 3. i 3.a, stavka 4. druge i treće rečenice te stavka 5. tog članka. U tu svrhu:

- (a) svako upućivanje na emisije smatra se upućivanjem na emisije obuhvaćene ovim poglavljem;
- (b) svako upućivanje na operatere postrojenja smatra se upućivanjem na regulirane subjekte obuhvaćene ovim poglavljem;
- (c) svako upućivanje na emisijske jedinice smatra se upućivanjem na emisijske jedinice obuhvaćene ovim poglavljem.

2. Države članice osiguravaju da od 1. siječnja 2028. regulirani subjekt svake godine do 31. svibnja preda određenu količinu emisijskih jedinica obuhvaćenih ovim poglavljem, odnosno u visini ukupnih emisija reguliranog subjekta u prethodnoj kalendarskoj godini, verificiranih u skladu s člancima 15. i 30.f., koje odgovaraju količini goriva puštenih u potrošnju u skladu s Prilogom III., te da se te emisijske jedinice potom ponište.

3. Do 31. prosinca 2030., odstupajući od stavaka 1. i 2. ovog članka, ako regulirani subjekt s poslovnim nastanom u određenoj državi članici podliježe nacionalnom porezu na ugljik koji je na snazi za godine od 2027. do 2030. i koji obuhvaća djelatnost iz Priloga III., nadležno tijelo dotične države članice može izuzeti taj regulirani subjekt od obveze predaje emisijskih jedinica na temelju stavka 2. ovog članka za određenu referentnu godinu, pod uvjetom da:

- (a) predmetna država članica obavijesti Komisiju do 31. prosinca 2023. o tom nacionalnom porezu na ugljik, a nacionalni propis kojim se utvrđuju porezne stope primjenjive za godine od 2027. do 2030. do tog je trenutka stupio na snagu; dotična država članica obavješćuje Komisiju o svim kasnijim promjenama nacionalnog poreza na ugljik;
- (b) za referentnu godinu, nacionalni porez na ugljik dotične države članice koji je taj regulirani subjekt stvarno platio viši je od prosječne konačne dražbovne cijene sustava trgovanja emisijama uspostavljenog u skladu s ovim poglavljem;
- (c) regulirani subjekt u potpunosti ispunjava obveze iz članka 30.b o dozvolama za emisije stakleničkih plinova i članka 30.f o praćenju svojih emisija, izvješćivanju o njima i njihovoj verifikaciji;
- (d) dotična država članica do 31. svibnja godine nakon referentne godine Komisiju obavijesti o primjeni svakog takvog izuzeća i odgovarajućoj količini emisijskih jedinica koje treba poništiti u skladu s točkom (g) ovog podstavka te delegiranim aktima donesenima na temelju članka 10. stavka 4.;
- (e) Komisija ne uloži prigovor na primjenu odstupanja na temelju neusklađenosti prijavljene mjere s uvjetima utvrđenima u ovom stavku, i to u roku od tri mjeseca od obavijesti iz točke (a) ovog podstavka ili u roku od mjesec dana od obavijesti za relevantnu godinu iz točke (d) ovog podstavka;

- (f) predmetna država članica ne prodaje na dražbi količinu emisijskih jedinica iz članka 30.d stavka 5. za određenu referentnu godinu dok se količina emisijskih jedinica koje treba poništiti u skladu s ovim stavkom ne utvrdi u skladu s točkom (g) ovog podstavka; dotična država članica ne prodaje nijedan dio dodatne količine emisijskih jedinica na dražbi u skladu s člankom 30.d stavkom 2. prvim podstavkom;
- (g) dotična država članica poništi količinu emisijskih jedinica iz ukupne količine emisijskih jedinica iz članka 30.d stavka 5. koje prodaje na dražbi za referentnu godinu, koja je jednaka verificiranim emisijama tog reguliranog subjekta u skladu s ovim poglavljem za referentnu godinu; ako je količina emisijskih jedinica koja preostaje za prodaju na dražbi u referentnoj godini koja slijedi nakon primjene točke (f) ovog podstavka manja od količine emisijskih jedinica koje se poništavaju u skladu s ovim stavkom, dotična država članica osigurava da do kraja godine koja slijedi nakon referentne godine poništi količinu emisijskih jedinica koja odgovara toj razlici; i
- (h) dotična država članica obveže se da će u trenutku prve obavijesti iz točke (a) ovog podstavka za jednu ili više mjera navedenih ili spomenutih u članku 30.d stavku 6. prvom podstavku upotrijebiti iznos jednak приходima na koje bi se članak 30.d stavak 6. primjenjivao da nije bilo tog odstupanja. Primjenjuje se članak 30.d stavak 6. drugi i treći podstavak, a Komisija osigurava da su informacije primljene na temelju njih u skladu s preuzetom obvezom iz ove točke.

Količina emisijskih jedinica koje treba poništiti na temelju prvog podstavka točke (g) ovog stavka ne utječe na vanjske namjenske prihode utvrđene na temelju članka 30.d stavka 4. ove Direktive ili, ako su utvrđena na temelju članka 311. trećeg stavka UFEU-a, na vlastita sredstva proračuna Unije u skladu s Odlukom Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 (**), iz prihoda dobivenih od prodaje emisijskih jedinica na dražbi u skladu s člankom 30.d ove Direktive.

4. Bolnice koje nisu obuhvaćene poglavljem III. mogu dobiti financijsku naknadu za troškove koji su im preneseni zbog predaje emisijskih jedinica u skladu s ovim poglavljem. U tu se svrhu odredbe ovog poglavlja koje se primjenjuju na slučajeve dvostrukog računanja primjenjuju *mutatis mutandis*.

Članak 30.f

Praćenje emisija, izvješćivanje o njima i njihova verifikacija te akreditacija

1. Članci 14. i 15. primjenjuju se na emisije, regulirane subjekte i emisijske jedinice obuhvaćene ovim poglavljem. U tu svrhu:

- (a) svako upućivanje na emisije smatra se upućivanjem na emisije obuhvaćene ovim poglavljem;
- (b) svako upućivanje na djelatnost navedenu u Prilogu I. smatra se upućivanjem na djelatnost iz Priloga III.;
- (c) svako upućivanje na operatere smatra se upućivanjem na regulirane subjekte obuhvaćene ovim poglavljem;
- (d) svako upućivanje na emisijske jedinice smatra se upućivanjem na emisijske jedinice obuhvaćene ovim poglavljem;
- (e) upućivanje na datum u članku 15. smatra se upućivanjem na 30. travnja.

2. Države članice osiguravaju da svaki regulirani subjekt za svaku kalendarsku godinu od 2025. prati emisije koje odgovaraju količinama goriva puštenih za potrošnju u skladu s Prilogom III. One također osiguravaju i da svaki regulirani subjekt o tim emisijama izvjesti nadležno tijelo u sljedećoj godini, počevši od 2026., u skladu s provedbenim aktima iz članka 14. stavka 1.

3. Od 1. siječnja 2028. države članice osiguravaju da svaki regulirani subjekt do 30. travnja svake godine do 2030. prijavi prosječni udio troškova povezanih s predajom emisijskih jedinica u skladu s ovim poglavljem koji je prenio potrošačima za prethodnu godinu. Komisija donosi provedbene akte o zahtjevima i predlošcima za ta izvješća. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 22.a stavka 2. Komisija ocjenjuje podnesena izvješća i godišnje izvješćuje Europski parlament i Vijeće o svojim nalazima. Ako Komisija utvrdi da postoje neprimjerene prakse u pogledu prijenosa troškova ugljika, izvješću se prema potrebi mogu priložiti zakonodavni prijedlozi za rješavanje takvih neprimjerenih praksi.

4. Države članice osiguravaju da svaki regulirani subjekt koji 1. siječnja 2025. ima dozvolu u skladu s člankom 30.b izvijesti do 30. travnja 2025. o svojim povijesnim emisijama za 2024.

5. Države članice osiguravaju da regulirani subjekti mogu pouzdano i točno po vrsti goriva identificirati i dokumentirati točne količine goriva puštenog u potrošnju koje se upotrebljavaju za izgaranje u sektorima iz Priloga III., kao i krajnju upotrebu goriva koja su regulirani subjekti pustili u potrošnju. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za ograničavanje rizika od dvostrukog računanja emisija obuhvaćenih ovim poglavljem i emisija iz poglavlja II. i III., kao i rizika predaje emisijskih jedinica za emisije koje nisu obuhvaćene ovim poglavljem.

Komisija donosi provedbene akte u pogledu detaljnih pravila za izbjegavanje dvostrukog računanja i predaje emisijskih jedinica za emisije koje nisu obuhvaćene ovim poglavljem, kao i za pružanje financijske naknade krajnjim potrošačima goriva u slučajevima kada se takvo dvostruko računanje ili predaja ne može izbjeći. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 22.a stavka 2. Izračun financijske naknade krajnjim potrošačima goriva temelji se na prosječnoj cijeni emisijskih jedinica na dražbama koje se provode u skladu s delegiranim aktima donesenima na temelju članka 10. stavka 4. u relevantnoj godini izvješćivanja.

6. Načela praćenja emisija obuhvaćenih ovim poglavljem i izvješćivanja o njima utvrđena su u dijelu C Priloga IV.

7. Kriteriji za verifikaciju emisija obuhvaćenih ovim poglavljem utvrđeni su u dijelu C Priloga V.

8. Države članice mogu dopustiti pojednostavnjene mjere praćenja, izvješćivanja i verifikacije za regulirane subjekte čije godišnje emisije koje odgovaraju količinama goriva puštenih u potrošnju iznose manje od 1 000 tona ekvivalenta CO₂, u skladu s provedbenim aktima iz članka 14. stavka 1.

Članak 30.g

Upravljanje

Članci 13. i 15.a, članak 16. stavci 1., 2., 3., 4. i 12., članci 17., 18., 19., 20., 21., 22., 22.a, 23. i 29. primjenjuju se na emisije, regulirane subjekte i emisijske jedinice obuhvaćene ovim poglavljem. U tu svrhu:

- (a) svako upućivanje na emisije smatra se upućivanjem na emisije obuhvaćene ovim poglavljem;
- (b) svako upućivanje na operatere smatra se upućivanjem na regulirane subjekte obuhvaćene ovim poglavljem;
- (c) svako upućivanje na emisijske jedinice smatra se upućivanjem na emisijske jedinice obuhvaćene ovim poglavljem.

Članak 30.h

Mjere u slučaju prekomjernog porasta cijena

1. Ako je tijekom više od tri uzastopna mjeseca prosječna cijena emisijskih jedinica na dražbama koje se provode u skladu s delegiranim aktima donesenima na temelju članka 10. stavka 4. ove Direktive više od dvostruko veća od prosječne cijene emisijskih jedinica tijekom prethodnih šest uzastopnih mjeseci na dražbama za emisijske jedinice obuhvaćene ovim poglavljem, 50 milijuna emisijskih jedinica obuhvaćenih ovim poglavljem oslobađaju se iz rezerve za stabilnost tržišta u skladu s člankom 1.a stavkom 7. Odluke (EU) 2015/1814.

Za godine 2027. i 2028. uvjeti iz prvog podstavka ispunjeni su ako je tijekom više od tri uzastopna mjeseca prosječna cijena emisijskih jedinica za više od 1,5 puta veća od prosječne cijene emisijskih jedinica tijekom referentnog razdoblja od šest prethodnih uzastopnih mjeseci.

2. Ako prosječna cijena emisijskih jedinica iz stavka 1. ovog članka tijekom razdoblja od dva uzastopna mjeseca premaši cijenu od 45 EUR, 20 milijuna emisijskih jedinica obuhvaćenih ovim poglavljem oslobađa se iz rezerve za stabilnost tržišta u skladu s člankom 1.a stavkom 7. Odluke (EU) 2015/1814. Primjenjuje se indeksacija utemeljena na europskom indeksu potrošačkih cijena za 2020. Emisijske jedinice oslobađaju se putem mehanizma predviđenog ovim stavkom do 31. prosinca 2029.

3. Ako je prosječna cijena emisijskih jedinica iz stavka 1. ovog članka više od tri puta veća od prosječne cijene emisijskih jedinica tijekom prethodnih šest uzastopnih mjeseci, 150 milijuna emisijskih jedinica obuhvaćenih ovim poglavljem oslobađa se iz rezerve za stabilnost tržišta u skladu s člankom 1.a stavkom 7. Odluke (EU) 2015/1814.
4. Ako je uvjet iz stavka 2. ispunjen istog dana kao i uvjet iz stavka 1. ili 3., dodatne emisijske jedinice oslobađaju se samo na temelju stavka 1. ili 3.
5. Komisija prije 31. prosinca 2029. podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u kojem ocjenjuje je li mehanizam iz stavka 2. djelotvoran i treba li ga zadržati. Komisija prema potrebi Europskom parlamentu i Vijeću uz to izvješće prilaže zakonodavni prijedlog za izmjenu ove Direktive radi prilagodbe tog mehanizma.
6. Ako je ispunjen jedan ili više uvjeta iz stavka 1., 2. ili 3. i doveo do oslobađanja emisijskih jedinica, dodatne emisijske jedinice smiju se osloboditi u skladu s ovim člankom tek 12 mjeseci nakon toga.
7. Ako je u drugoj polovini razdoblja od 12 mjeseci iz stavka 6. ovog članka ponovno ispunjen uvjet iz stavka 2. ovog članka, Komisija uz pomoć Odbora osnovanog člankom 44. Uredbe (EU) 2018/1999 ocjenjuje djelotvornost mjere i može provedbenim aktom odlučiti da se stavak 6. ovog članka ne primjenjuje. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 22.a stavka 2. ove Direktive.
8. Ako je ispunjen jedan ili više uvjeta iz stavka 1., 2. ili 3., a stavak 6. nije primjenjiv, Komisija u *Službenom listu Europske unije* odmah objavljuje obavijest o datumu na koji je ispunjen taj uvjet odnosno na koju su ispunjeni ti uvjeti.
9. Države članice koje podliježu obvezi dostavljanja plana korektivnih mjera u skladu s člankom 8. Uredbe (EU) 2018/842 uzimaju u obzir učinke oslobađanja dodatnih emisijskih jedinica u skladu sa stavkom 2. ovog članka tijekom prethodne dvije godine pri razmatranju dodatnih mjera koje treba provesti kako je navedeno u članku 8. stavku 1. prvom podstavku točki (c) te uredbe kako bi ispunile svoje obveze na temelju te uredbe.

Članak 30.i

Preispitivanje ovog poglavlja

Komisija je dužna do 1. siječnja 2028. izvijestiti Europski parlament i Vijeće o provedbi odredbi ovog poglavlja u pogledu njihove djelotvornosti, upravljanja i praktične primjene, uključujući primjenu pravila iz Odluke (EU) 2015/1814. Komisija prema potrebi tom izvješću prilaže zakonodavni prijedlog radi izmjene ovog poglavlja. Komisija do 31. listopada 2031. ocjenjuje izvedivost uključivanja sektora obuhvaćenih Prilogom III. ovoj Direktivi u EU sustav trgovanja emisijama koji obuhvaća sektore navedene u Prilogu I. ovoj Direktivi.

Članak 30.j

Postupci za jednostrano proširenje djelatnosti iz Priloga III. na druge sektore koji ne podliježu poglavljima II. i III.

1. Države članice od 2027. mogu proširiti djelatnost iz Priloga III., na sektore koji nisu navedeni u tom prilogu i time primjenjivati trgovanje emisijama u skladu s ovim poglavljem u tim sektorima, uzimajući u obzir sve relevantne kriterije, a posebno učinke na unutarnje tržište, moguće narušavanje tržišnog natjecanja, okolišni integritet sustava trgovanja emisijama uspostavljenog u skladu s ovim poglavljem i pouzdanost planiranog sustava praćenja i izvješćivanja, pod uvjetom da je Komisija odobrila proširenje djelatnosti iz tog Priloga.

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. radi dopune ove Direktive u vezi s odobrenjem proširenja iz prvog podstavka ovog stavka, odobrenjem izdavanja dodatnih emisijskih jedinica i ovlašćivanjem drugih država članica za proširenje djelatnosti iz Priloga III. Komisija također može, pri donošenju takvih delegiranih akata, dopuniti proširenje dodatnim pravilima kojima se uređuju mjere za rješavanje mogućih slučajeva dvostrukog računanja, među ostalim za izdavanje dodatnih emisijskih jedinica za kompenzaciju emisijskih jedinica predanih za uporabu goriva u djelatnostima navedenima u Prilogu I. Sve financijske mjere država članica u korist poduzeća iz sektora ili podsektora koji su izloženi stvarnom riziku od izmještanja emisija ugljika, zbog znatnih neizravnih troškova nastalih zbog troškova emisija stakleničkih plinova ugrađenih u cijene goriva zbog jednostranog proširenja, moraju biti u skladu s pravilima o državnim potporama i ne smiju uzrokovati neopravdana narušavanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu.

2. Dodatne emisijske jedinice izdane u skladu s odobrenjem na temelju ovog članka prodaju se na dražbi u skladu sa zahtjevima utvrđenima u članku 30.d. Neovisno o članku 30.d stavcima od 1. do 6., države članice koje su jednostrano proširile djelatnost iz Priloga III. u skladu s ovim člankom određuju upotrebu prihoda ostvarenih od prodaje tih dodatnih emisijskih jedinica na dražbi.

Članak 30.k

Odgoda trgovanja emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore do 2028. u slučaju iznimno visokih cijena energije

1. Komisija do 15. srpnja 2026. u *Službenom listu Europske unije* objavljuje obavijest o tome je li ispunjen jedan ili oba sljedeća uvjeta:

- (a) prosječna cijena plina u okviru virtualne točke trgovanja TTF (Title Transfer Facility) za šest kalendarskih mjeseci koji završavaju 30. lipnja 2026. viša je od prosječne cijene plina u okviru TTF-a u veljači i ožujku 2022.;
- (b) prosječna cijena sirove nafte Brent za šest kalendarskih mjeseci koji završavaju 30. lipnja 2026. više je nego dvostruko veća od prosječne cijene sirove nafte Brent tijekom pet prethodnih godina; petogodišnje referentno razdoblje petogodišnje je razdoblje koje završava prije prvog mjeseca razdoblja od šest kalendarskih mjeseci.

2. Ako je ispunjen jedan ili oba uvjeta iz stavka 1., primjenjuju se sljedeća pravila:

- (a) odstupajući od članka 30.c stavka 1., prva godina za koju se utvrđuje količina emisijskih jedinica na razini Unije jest 2028. i, odstupajući od članka 30.c stavka 3., prva godina za koju je količina emisijskih jedinica na razini Unije prilagođena jest 2029.;
- (b) odstupajući od članka 30.d stavaka 1. 2., početak prodaje emisijskih jedinica iz ovog poglavlja na dražbi odgađa se za 2028.;
- (c) odstupajući od članka 30.d stavka 2., dodatni iznos emisijskih jedinica za prvu godinu dražbi oduzima se od količina za prodaju na dražbi za razdoblje od 2030. do 2032., a početna sredstva u rezervi za stabilnost tržišta stvaraju se 2028.;
- (d) odstupajući od članka 30.e stavka 2., rok za početnu predaju emisijskih jedinica odgađa se do 31. svibnja 2029. za ukupne emisije u 2028.;
- (e) odstupajući od članka 30.i, rok u kojem Komisija mora izvijestiti Europski parlament i Vijeće odgađa se do 1. siječnja 2029.

(*) Uredba (EU) 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma i izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 (SL L 156, 19.6.2018., str. 26.).

(**) Odluka Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. prosinca 2020. o sustavu vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/335/EU, Euratom (SL L 424, 15.12.2020., str. 1.).;

30. umeće se sljedeće poglavlje:

„Poglavlje IV.b

Znanstveni savjeti i vidljivost financiranja

Članak 30.l

Znanstveni savjeti

Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene („Savjetodavni odbor“) osnovan u skladu s člankom 10.a Uredbe (EZ) br. 401/2009 Europskog parlamenta i Vijeća (*) može, na vlastitu inicijativu, pružati znanstvene savjete i izdavati izvješća u vezi s ovom Direktivom. Komisija uzima u obzir relevantne savjete i izvješća Savjetodavnog odbora, posebno u pogledu:

- (a) potrebe za dodatnim politikama i mjerama Unije radi osiguranja usklađenosti s ciljevima i ciljnim vrijednostima iz članka 30. stavka 3. ove Direktive;
- (b) potrebe za dodatnim politikama i mjerama Unije s obzirom na sporazume o globalnim mjerama u okviru Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (ICAO) kako bi se smanjio utjecaj zrakoplovstva na klimu te s obzirom na ambicije i okolišni integritet globalne tržišne mjere IMO-a iz članka 3.gg ove Direktive.

Članak 30.m

Informiranje, komunikacija i promidžba

1. Komisija osigurava vidljivost financiranja iz prihoda od prodaje na dražbi u okviru EU sustava trgovanja emisijama iz članka 10.a stavka 8. na sljedeće načine:

- (a) osiguravanjem da korisnici takvog financiranja navode podrijetlo tih sredstava i osiguraju vidljivost Unijina financiranja, posebice pri promicanju projekata i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti; i
- (b) osiguravanjem da primatelji takvih sredstava upotrebljavaju odgovarajuću oznaku koja glasi ‚(su)financirano iz EU sustava trgovanja emisijama (Inovacijski fond)‘, kao i amblem Unije i iznos financiranja; ako upotreba takve oznake nije izvediva, Inovacijski fond mora biti spomenut u svim komunikacijskim aktivnostima, među ostalim i na oglasnim pločama na strateškim mjestima koja su vidljiva javnosti.

Komisija u delegiranom aktu iz članka 10.a stavka 8. utvrđuje potrebne zahtjeve kako bi se osigurala vidljivost financiranja iz Inovacijskog fonda, uključujući zahtjev navođenja tog fonda.

2. Države članice osiguravaju vidljivost financiranja iz prihoda od dražbi u okviru EU sustava trgovanja emisijama iz članka 10.d na način koji odgovara onome iz stavka 1. prvog podstavka točaka (a) i (b) ovog članka, uključujući zahtjevom navođenja Modernizacijskog fonda.

3. Uzimajući u obzir nacionalne okolnosti, države članice nastoje osigurati vidljivost izvora financiranja djelovanja ili projekata koji se financiraju iz prihoda od dražbi u okviru EU sustava trgovanja emisijama za koje određuju upotrebu u skladu s člankom 3.d stavkom 4., člankom 10. stavkom 3. i člankom 30.d stavkom 6.

(*) Uredba (EZ) br. 401/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o Europskoj agenciji za okoliš i Europskoj informacijskoj i promatračkoj mreži za okoliš (SL L 126, 21.5.2009., str. 13.).“;

31. prilozi I., II.b, IV. i V. Direktivi 2003/87/EZ mijenjaju se u skladu s Prilogom I. ovoj Direktivi, a prilozi III. i III.a umeću se u Direktivu 2003/87/EZ kako je utvrđeno u Prilogu I. ovoj Direktivi.

Članak 2.

Izmjene Odluke (EU) 2015/1814

Odluka (EU) 2015/1814 mijenja se kako slijedi:

1. članak 1. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„4. Komisija objavljuje ukupan broj emisijskih jedinica koje su u optjecaju svake godine do 1. lipnja sljedeće godine. Ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju u danoj godini jest kumulativni broj emisijskih jedinica koje su izdane u vezi s postrojenjima i brodarskim društvima i koje nisu stavljene u rezervu u razdoblju od 1. siječnja 2008., uključujući emisijske jedinice izdane u tom razdoblju u skladu s člankom 13. stavkom 2. Direktive 2003/87/EZ u verziji koja je na snazi 18. ožujka 2018. te prava na upotrebu međunarodnih jedinica koja postrojenja imaju u okviru EU sustava trgovanja emisijama, do 31. prosinca te dane godine, umanjen za kumulativne tone verificiranih emisija iz postrojenja i brodarskih društava u okviru EU sustava trgovanja emisijama od 1. siječnja 2008. do 31. prosinca te iste dane godine i za sve emisijske jedinice koje su poništene u skladu s člankom 12. stavkom 4. Direktive 2003/87/EZ. Ne uzimaju se u obzir emisije tijekom trogodišnjeg razdoblja koje je počelo 2005. i završilo 2007. i jedinice izdane u vezi s tim emisijama. Prva objava uslijedit će do 15. svibnja 2017.”;

(b) umeće se sljedeći stavak:

„4.a Od 2024. izračun ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju u bilo kojoj godini uključuje kumulativni broj emisijskih jedinica izdanih za zrakoplovstvo i kumulativne tone verificiranih emisija iz zrakoplovstva u okviru EU sustava trgovanja emisijama, ne uključujući emisije iz letova na rutama obuhvaćenima neutralizacijom izračunanom u skladu s člankom 12. stavkom 6. Direktive 2003/87/EZ, između 1. siječnja 2024. i 31. prosinca te iste dane godine.

Emisijske jedinice poništene u skladu s člankom 3.gb Direktive 2003/87/EZ smatraju se izdanima u svrhe izračuna ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju.”;

(c) stavci 5. i 5.a zamjenjuju se sljedećim:

„5. Ako je u bilo kojoj danoj godini ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju između 833 milijuna i 1 096 milijuna, broj emisijskih jedinica jednak razlici između ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju, kako je utvrđen u posljednjoj objavi iz stavka 4. ovog članka, i 833 milijuna oduzima se od količine emisijskih jedinica za prodaju država članica na dražbi u skladu s člankom 10. stavkom 2. Direktive 2003/87/EZ te se stavlja u rezervu tijekom 12-mjesečnog razdoblja koje počinje 1. rujna te godine. Ako je ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju veći od 1 096 milijuna emisijskih jedinica, broj emisijskih jedinica koji se oduzima od količine emisijskih jedinica za prodaju država članica na dražbi u skladu s člankom 10. stavkom 2. Direktive 2003/87/EZ te stavlja u rezervu tijekom 12-mjesečnog razdoblja koje počinje 1. rujna te godine iznosi 12 % ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju. Odstupajući od druge rečenice ovog podstavka, postotak iz te rečenice se udvostručava do 31. prosinca 2030.

Ne dovodeći u pitanje ukupan broj emisijskih jedinica koje se oduzimaju u skladu s ovim stavkom, do 31. prosinca 2030., emisijske jedinice iz članka 10. stavka 2. prvog podstavka točke (b) Direktive 2003/87/EZ ne uzimaju se u obzir za određivanje udjela kojim države članice doprinose tom ukupnom iznosu.

5.a Osim ako je drukčije odlučeno u okviru prvog preispitivanja provedenog u skladu s člankom 3., počevši od 2023. emisijske jedinice koje se nalaze u rezervi, a koje premašuju 400 milijuna emisijskih jedinica prestaju biti valjane.”;

(d) stavak 7. zamjenjuje se sljedećim:

„7. Ako u bilo kojoj danoj godini stavak 6. ovog članka nije primjenjiv i ako je ispunjen uvjet iz članka 29.a stavka 1. Direktive 2003/87/EZ, 75 milijuna emisijskih jedinica oslobađa se iz rezerve i dodaje količini emisijskih jedinica koje države članice prodaju na dražbi na temelju članka 10. stavka 2. te direktive. Ako se u rezervi nalazi manje od 75 milijuna emisijskih jedinica, sve emisijske jedinice oslobađaju se iz rezerve u skladu s ovim stavkom. Ako je ispunjen uvjet iz članka 29.a stavka 1. te direktive, količine koje se oslobađaju iz rezerve u skladu s tim

člankom ravnomjerno se raspodjeljuju tijekom razdoblja od tri mjeseca, počevši najkasnije dva mjeseca od datuma ispunjenja uvjeta iz članka 29.a stavka 1. te direktive, o čemu Komisija dostavlja obavijest u skladu s četvrtim podstavkom tog stavka.”;

2. umeće se sljedeći članak:

„Članak 1.a

Funkcioniranje rezerve za stabilnost tržišta za sektore zgrada i cestovnog prometa te dodatne sektore

1. Emisijske jedinice obuhvaćene poglavljem IV.a Direktive 2003/87/EZ stavljaju se u zasebni dio rezerve uspostavljene u skladu s člankom 1. ove Odluke i oslobađaju iz njega u skladu s pravilima utvrđenima u ovom članku.

2. Stavljanje emisijskih jedinica u rezervu u skladu s ovim člankom provodi se od 1. rujna 2028. Emisijske jedinice obuhvaćene poglavljem IV.a Direktive 2003/87/EZ stavljaju se u rezervu, drže u njoj i oslobađaju iz nje zasebno od emisijskih jedinica obuhvaćenih člankom 1. ove Odluke.

3. Dio iz stavka 1. ovog članka mora se uspostaviti 2027. u skladu s člankom 30.d stavkom 2. drugim podstavkom Direktive 2003/87/EZ. Od 1. siječnja 2031. emisijske jedinice iz tog podstavka koje nisu bile oslobođene iz rezerve prestaju biti valjane.

4. Komisija objavljuje ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju obuhvaćenih poglavljem IV.a Direktive 2003/87/EZ svake godine do 1. lipnja sljedeće godine zasebno od broja emisijskih jedinica u optjecaju iz članka 1. stavka 4. ove Odluke. Ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju iz ovog članka u danoj godini jest kumulativni broj emisijskih jedinica obuhvaćenih tim poglavljem koje su izdane u razdoblju od 1. siječnja 2027., umanjen za kumulativne tone verificiranih emisija obuhvaćenih tim poglavljem za razdoblje od 1. siječnja 2027. do 31. prosinca te iste dane godine i za sve emisijske jedinice obuhvaćene tim poglavljem koje su poništene u skladu s člankom 12. stavkom 4. Direktive 2003/87/EZ. Prva objava uslijedit će do 1. lipnja 2028.

5. Ako je u bilo kojoj danoj godini ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju, kako je utvrđen u posljednjoj objavi iz stavka 4. ovog članka, veći od 440 milijuna emisijskih jedinica, 100 milijuna emisijskih jedinica za prodaju država članica na dražbi u skladu s člankom 30.d Direktive 2003/87/EZ oduzima se od količine emisijskih jedinica obuhvaćenih poglavljem IV.a te direktive i stavlja se u rezervu tijekom 12-mjesečnog razdoblja koje počinje 1. rujna te godine.

6. Ako je u bilo kojoj danoj godini ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju manji od 210 milijuna, 100 milijuna emisijskih jedinica obuhvaćenih poglavljem IV.a Direktive 2003/87/EZ oslobađa se iz rezerve i dodaje količini emisijskih jedinica obuhvaćenih tim poglavljem koje države članice prodaju na dražbi u skladu s člankom 30.d te direktive. Ako se u rezervi nalazi manje od 100 milijuna emisijskih jedinica, sve emisijske jedinice oslobađaju se iz rezerve u skladu s ovim stavkom.

7. Količine koje se oslobađaju iz rezerve u skladu s člankom 30.h Direktive 2003/87/EZ dodaju se količini emisijskih jedinica obuhvaćenih poglavljem IV.a te direktive koju države članice prodaju na dražbi u skladu s člankom 30.d te direktive. Količine koje se oslobađaju iz rezerve ravnomjerno se raspodjeljuju tijekom razdoblja od tri mjeseca, koje počinje najkasnije dva mjeseca nakon datuma na koji su uvjeti ispunjeni u skladu s objavom u tom pogledu u *Službenom listu Europske unije* u skladu s člankom 30.h stavkom 8. Direktive 2003/87/EZ.

8. Članak 1. stavak 8. i članak 3. ove Odluke primjenjuju se na emisijske jedinice obuhvaćene poglavljem IV.a Direktive 2003/87/EZ.”.

9. Odstupajući od stavaka 2., 3. i 4. ovog članka, ako su ispunjeni jedan ili oba uvjeta iz članka 30.k stavka 1. Direktive 2003/87/EZ, stavljanje emisijskih jedinica u rezervu iz stavka 2. ovog članka provodi se od 1. rujna 2029., a datum iz stavaka 3. i 4. ovog članka odgađaju se za godinu dana.”;

3. članak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 3.

Preispitivanje

Komisija nadzire funkcioniranje rezerve u kontekstu godišnjeg izvješća iz članka 10. stavka 5. Direktive 2003/87/EZ. To bi izvješće trebalo razmotriti relevantne učinke na konkurentnost, posebno u industrijskom sektoru, uključujući pokazatelje koji se odnose na BDP, zaposlenost i ulaganja. U roku od tri godine od datuma početka funkcioniranja rezerve i nakon toga svakih pet godina Komisija na temelju analize urednog funkcioniranja europskog tržišta ugljika preispituje rezervu i, ako je potrebno, podnosi zakonodavni prijedlog Europskom parlamentu i Vijeću. Tijekom svakog preispitivanja posebna se pozornost posvećuje postotku za utvrđivanje broja emisijskih jedinica koje se stavljaju u rezervu u skladu s člankom 1. stavkom 5. ove Odluke kao i brojčanoj vrijednosti gornje granice ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju, među ostalim radi moguće prilagodbe te gornje granice u skladu s linearnim faktorom iz članka 9. Direktive 2003/87/EZ, i broju emisijskih jedinica koje se oslobađaju iz rezerve u skladu s člankom 1. stavkom 6. ili 7. ove Odluke. Komisija prilikom preispitivanja također razmatra učinak rezerve na rast, zaposlenost, industrijsku konkurentnost Unije i na rizik od izmještanja emisija ugljika.”.

Članak 3.

Prenošenje

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s člankom 1. ove Direktive do 31. prosinca 2023. One primjenjuju te mjere od 1. siječnja 2024.

Međutim, države članice do 30. lipnja 2024. stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja sa sljedećim člancima:

- (a) člankom 1. točkom 3. podtočkama od (ae) do (ai) ove Direktive;
- (b) člankom 1. točkom 29. ove Direktive, uz iznimku članka 30.f stavka 4. Direktive 2003/87/EZ kako je umetnut tom točkom; i
- (c) člankom 1. točkom 31. ove Direktive u vezi s priložima III. i III.a Direktivi 2003/87/EZ kako su umetnuti tom točkom.

One odmah obavješćuju Komisiju o mjerama donesenima u skladu s prvim i drugim podstavkom.

Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih mjera nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 4.

Prijelazne odredbe

Pri ispunjavanju svoje obveze utvrđene u članku 3. stavku 1. ove Direktive države članice osiguravaju da se njihovo nacionalno zakonodavstvo kojim se prenose članak 3. točka (u), članak 10.a stavci 3. i 4., članak 10.c stavak 7. i točke 1. i 3. Priloga I. Direktivi 2003/87/EZ, u verziji koja se primjenjuje 4. lipnja 2023., nastavi primjenjivati do 31. prosinca 2025. Odstupajući od članka 3. stavka 1. prvog podstavka zadnje rečenice, one primjenjuju svoje nacionalne mjere kojima se prenose izmjene tih odredaba od 1. siječnja 2026.

*Članak 5.***Stupanje na snagu i primjena**

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 2. primjenjuje se od 1. siječnja 2024.

*Članak 6.***Adresati**

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 10. svibnja 2023.

Za Europski parlament
Predsjednica
R. METSOLA

Za Vijeće
Predsjednica
J. ROSWALL

PRILOG

1. Prilog I. Direktivi 2003/87/EZ mijenja se kako slijedi:

(a) točka 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Ova Direktiva ne obuhvaća postrojenja ili dijelove postrojenja koji služe za istraživanje, razvoj i ispitivanje novih proizvoda i procesa. Postrojenja u kojima tijekom prethodnog relevantnog petogodišnjeg razdoblja iz članka 11. stavka 1. drugog podstavka emisije nastale izgaranjem biomase u skladu s kriterijima utvrđenima na temelju članka 14. u prosjeku doprinose više od 95 % ukupnih prosječnih emisija stakleničkih plinova nisu obuhvaćena ovom Direktivom.”;

(b) točka 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Ako se ukupna nazivna ulazna toplinska snaga nekog postrojenja računa kako bi se odlučilo o njegovu uključivanju u EU sustav trgovanja emisijama, zbraja se nazivna ulazna toplinska snaga svih tehničkih jedinica od kojih se postrojenje sastoji, a u kojima dolazi do izgaranja goriva. Te jedinice mogu obuhvaćati sve vrste kotlova, plamenika, turbina, grijača, peći, spalionica, peći za kalciniranje, komornih peći, pećnica, sušilica, motora, gorivih ćelija, CLC jedinica, baklji te jedinica za toplinsko ili katalitičko naknadno izgaranje. Za taj izračun ne uzimaju se u obzir jedinice nazivne ulazne toplinske snage manje od 3 MW.”;

(c) tablica se mijenja kako slijedi:

i. prvi se redak zamjenjuje sljedećim:

„Izgaranje goriva u postrojenjima ukupne nazivne ulazne toplinske snage veće od 20 MW (osim postrojenja za spaljivanje opasnog ili komunalnog otpada) Od 1. siječnja 2024. izgaranje goriva u postrojenjima za spaljivanje komunalnog otpada ukupne nazivne ulazne toplinske snage veće od 20 MW, za potrebe članaka 14. i 15.	Ugljikov dioksid”
---	-------------------

ii. drugi redak zamjenjuje se sljedećim:

„Rafiniranje nafte, ako se upotrebljavaju jedinice za izgaranje ukupne nazivne ulazne snage veće od 20 MW	Ugljikov dioksid”
---	-------------------

iii. peti redak zamjenjuje se sljedećim:

„Proizvodnja željeza ili čelika (primarno ili sekundarno taljenje), uključujući kontinuirano lijevanje, kapaciteta većeg od 2,5 tona na sat	Ugljikov dioksid”
---	-------------------

iv. sedmi redak zamjenjuje se sljedećim:

„Proizvodnja primarnog aluminijskog oksida ili aluminijske oksida	Ugljikov dioksid i perfluorogljivi”
---	-------------------------------------

v. petnaesti redak zamjenjuje se sljedećim:

„Sušenje ili kalciniranje gipsa ili proizvodnja gipsanih ploča i drugih proizvoda od gipsa proizvodnog kapaciteta za kalcinirani gips ili sušeni sekundarni gips iznad ukupno 20 tona na dan	Ugljikov dioksid”
--	-------------------

vi. osamnaesti redak zamjenjuje se sljedećim:

„Proizvodnja čađe koja uključuje karbonizaciju organskih tvari kao što su ulja, katrani, ostaci nakon kreiranja i destilacije, proizvodnog kapaciteta iznad 50 tona na dan	Ugljikov dioksid”
--	-------------------

vii. dvadeset četvrti redak zamjenjuje se sljedećim:

„Proizvodnja vodika (H ₂) i sintetskog plina proizvodnog kapaciteta iznad 5 tona na dan	Ugljikov dioksid”
---	-------------------

viii. dvadeset sedmi redak zamjenjuje se sljedećim:

„Transport stakleničkih plinova u svrhu geološkog skladištenja na lokaciji odobrenoj u skladu s Direktivom 2009/31/EZ, osim emisija obuhvaćenih nekom drugom djelatnošću iz ove Direktive	Ugljikov dioksid”
---	-------------------

ix. sljedeći redak dodaje se iza posljednjeg novog retka, a razdvajaju se praznim retkom:

„Pomorski promet Djelatnosti pomorskog prometa obuhvaćene Uredbom (EU) 2015/757 uz iznimku djelatnosti pomorskog prometa obuhvaćenih člankom 2. stavkom 1.a te, do 31. prosinca 2026., člankom 2. stavkom 1.b te uredbe	Ugljikov dioksid; od 1. siječnja 2026., metan i didušikov oksid”
--	---

2. Prilog II.b Direktivi 2003/87/EZ zamjenjuje se sljedećim:

„PRILOG II.b

DIO A

RASPODJELA SREDSTAVA IZ MODERNIZACIJSKOG FONDA U SKLADU S ČLANKOM 10. STAVKOM 1. TREĆIM PODSTAVKOM

	Udio
Bugarska	5,84 %
Češka	15,59 %
Estonija	2,78 %
Hrvatska	3,14 %
Latvija	1,44 %
Litva	2,57 %
Mađarska	7,12 %
Poljska	43,41 %
Rumunjska	11,98 %
Slovačka	6,13 %

DIO B

RASPODJELA SREDSTAVA IZ MODERNIZACIJSKOG FONDA U SKLADU S ČLANKOM 10. STAVKOM 1. ČETVRTIM PODSTAVKOM

	Udio
Bugarska	4,9 %
Češka	12,6 %
Estonija	2,1 %
Grčka	10,1 %
Hrvatska	2,3 %
Latvija	1,0 %
Litva	1,9 %
Mađarska	5,8 %
Poljska	34,2 %
Portugal	8,6 %
Rumunjska	9,7 %
Slovačka	4,8 %
Slovenija	2,0 %”

3. sljedeći prilozi umeću se kao prilozi III. i III.a Direktivi 2003/87/EZ:

„PRILOG III.

DJELATNOST OBUHVAĆENA POGLAVLJEM IV.a

Djelatnost	Staklenički plinovi
<p>Puštanje u potrošnju goriva koja se upotrebljavaju za izgaranje u sektorima zgrada i cestovnog prometa te dodatnim sektorima. Ta djelatnost ne uključuje:</p> <p>(a) puštanje u potrošnju goriva koja se upotrebljavaju u djelatnostima navedenima u Prilogu I., osim ako se upotrebljavaju za izgaranje u djelatnostima transporta stakleničkih plinova u svrhu geološkog skladištenja kako je utvrđeno u tablici (redak dvadeset sedmi tog Priloga) ili se upotrebljavaju za izgaranje u postrojenjima koja su isključena na temelju članka 27.a;</p> <p>(b) puštanje u potrošnju goriva kod kojih je emisijski faktor nula;</p> <p>(c) puštanje u potrošnju opasnog i komunalnog otpada koji se koristi kao gorivo.</p> <p>Sektori zgrada i cestovnog prometa obuhvaćaju sljedeće izvore emisija, definirane u Smjernicama IPCC-a za nacionalne inventare stakleničkih plinova iz 2006., uz potrebne izmjene tih definicija kako slijedi:</p> <p>(a) kombinirana proizvodnja toplinske i električne energije (kogeneracija) (oznaka kategorije izvora 1A1a ii) i toplane (oznaka kategorije izvora 1A1a iii) u mjeri u kojoj toplinu za kategorije iz točaka (c) i (d) ovog odlomka proizvode izravno ili putem mreža centraliziranog grijanja;</p>	Ugljikov dioksid
<p>(b) cestovni prijevoz (oznaka kategorije izvora 1A3b), osim upotrebe poljoprivrednih vozila na asfaltiranim cestama;</p> <p>(c) komercijalni/institucionalni sektor (oznaka kategorije izvora 1A4a);</p> <p>(d) stambeni prostori (oznaka kategorije izvora 1A4b).</p>	

Djelatnost	Staklenički plinovi
Dodatni sektori obuhvaćaju sljedeće izvore emisija, definirane u Smjernicama IPCC-a za nacionalne inventare stakleničkih plinova iz 2006.:	
(a) energetske industrije (oznaka kategorije izvora 1A1), isključujući kategorije definirane u drugom odlomku točki (a) ovog Priloga;	
(b) proizvodna industrija i građevinarstvo (oznaka kategorije izvora 1A2).	

PRILOG III.a

PRILAGODBA LINEARNOG FAKTORA SMANJENJA U SKLADU S ČLANKOM 30.c STAVKOM 2.

- Ako su prosječne emisije o kojima je izviješteno u skladu s poglavljem IV.a za godine od 2024. do 2026. za više od 2 % veće od vrijednosti za 2025. utvrđene u skladu s člankom 30.c stavkom 1. i ako te razlike nisu posljedica razlike manje od 5 % između emisija o kojima je izviješteno u skladu s poglavljem IV.a i podataka iz inventara za emisije stakleničkih plinova u Uniji za 2025. iz kategorija izvora prema UNFCCC-u za sektore obuhvaćene poglavljem IV.a, linearni faktor smanjenja računa se prilagodbom linearnog faktora smanjenja iz članka 30.c stavka 1.

- Prilagođeni linearni faktor smanjenja u skladu s točkom 1. određuje se kako slijedi:

$$\text{LRF}_{\text{adj}} = 100\% * [\text{MRV}_{[2024-2026]} - (\text{ESR}_{[2024]} - 6 * \text{LRF}_{[2024]} * \text{ESR}_{[2024]})] / (5 * \text{MRV}_{[2024-2026]}), \text{ pri čemu:}$$

LRF_{adj} je prilagođeni linearni faktor smanjenja,

$\text{MRV}_{[2024-2026]}$ je prosjek verificiranih emisija iz poglavlja IV.a za godine od 2024. do 2026.,

$\text{ESR}_{[2024]}$ je vrijednost emisija za 2024. utvrđena u skladu s člankom 30.c stavkom 1. za sektore obuhvaćene poglavljem IV.a,

$\text{LRF}_{[2024]}$ je linearni faktor smanjenja iz članka 30.c stavka 1.”;

- Prilog IV. Direktivi 2003/87/EZ mijenja se kako slijedi:

- u dijelu A odjeljak „Proračun” mijenja se kako slijedi:

- u trećem odlomku zadnja rečenica „Faktor emisije za biomasu jednak je nuli.” zamjenjuje se sljedećim:

„Emisijski faktor za biomasu koja je u skladu s kriterijima održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova za upotrebu biomase utvrđenima Direktivom (EU) 2018/2001, uz sve potrebne prilagodbe za primjenu u okviru ove Direktive, kako je utvrđeno u provedbenim aktima iz članka 14. ove Direktive, jednak je nuli.”;

- peti odlomak zamjenjuje se sljedećim:

„Primjenjuju se standardni faktori oksidacije utvrđeni u skladu s Direktivom 2010/75/EU, osim ako operater može dokazati da su točniji faktori specifični za djelatnost.”;

- u dijelu B odjeljku „Praćenje emisija ugljičnog dioksida”, četvrtom odlomku zadnja rečenica „Emisijski faktor za biomasu je nula.” zamjenjuje se sljedećim:

„Faktor emisije za biomasu koja je u skladu s kriterijima održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova za upotrebu biomase utvrđenima Direktivom (EU) 2018/2001, uz sve potrebne prilagodbe za primjenu u okviru ove Direktive, kako je utvrđeno u provedbenim aktima iz članka 14. ove Direktive, jednak je nuli.”;

(c) dodaje se sljedeći dio:

„DIO C

Praćenje emisija koje odgovaraju djelatnosti iz Priloga III. i izvješćivanje o njima

Praćenje emisija

Emisije se prate na temelju izračuna.

Izračun

Emisije se računaju korištenjem sljedeće formule:

gorivo pušteno u potrošnju × emisijski faktor

Gorivo pušteno u potrošnju obuhvaća količinu goriva koju je regulirani subjekt pustio u potrošnju.

Primjenjuju se zadani emisijski faktori IPCC-a preuzeti iz Smjernica IPCC-a za inventare iz 2006. ili naknadnih ažuriranja tih smjernica, osim ako su točniji emisijski faktori specifični za gorivo koje su utvrdili neovisni akreditirani laboratoriji primjenom prihvaćenih analitičkih metoda.

Za svaki regulirani subjekt i za svako gorivo provodi se zasebni izračun.

Izvješćivanje o emisijama

Svaki regulirani subjekt u svoje izvješće uključuje sljedeće informacije:

A. identifikacijske podatke o reguliranom subjektu, uključujući:

- naziv reguliranog subjekta,
- njegovu adresu, s poštanskim brojem i državom,
- vrstu goriva koja pušta u potrošnju i svoje djelatnosti u okviru kojih goriva pušta u potrošnju, uključujući korištenu tehnologiju,
- adresu, broj telefona i telefaksa, e-adresu e osobe za kontakt, i
- ime vlasnika reguliranog subjekta te matičnog društva, ako postoji;

B. za svaku vrstu goriva puštenog u potrošnju koje se upotrebljava za izgaranje u sektorima iz Priloga III., za koju se računaju emisije:

- količinu goriva puštenog u potrošnju,
- emisijske faktore,
- ukupne emisije,
- krajnju potrošnju goriva puštenog u potrošnju, i
- stupanj nesigurnosti.

Države članice donose mjere za koordiniranje zahtjeva izvješćivanja sa svim drugim postojećim zahtjevima izvješćivanja kako bi se smanjilo opterećenje koje poduzeća trpe zbog izvješćivanja.”;

5. u Prilogu V. Direktivi 2003/87/EZ dodaje se sljedeći dio:

„DIO C

Verifikacija emisija koje odgovaraju djelatnosti iz Priloga III.

Opća načela

1. Emisije koje odgovaraju djelatnosti navedenoj u Prilogu III. podliježu verifikaciji.
2. Postupak verifikacije obuhvaća razmatranje izvješća u skladu s člankom 14. stavkom 3. i praćenja provedenog tijekom prethodne godine. U postupku verifikacije provjeravaju se pouzdanost, vjerodostojnost i točnost sustava za praćenje te podataka i informacija o emisijama u izvješću, a posebno o:
 - (a) gorivima puštenima u potrošnju o kojima je izviješteno i povezanim izračunima;

- (b) odabiru i primjeni emisijskih faktora;
 - (c) izračunima kojima se utvrđuju ukupne emisije.
3. Emisije u izvješću mogu biti verificirane samo ako pouzdani i vjerodostojni podaci i informacije omogućuju utvrđivanje emisija uz visoki stupanj sigurnosti. Visoki stupanj sigurnosti zahtijeva od reguliranog subjekta da dokaže:
- (a) da u podacima u izvješću nema nedosljednosti;
 - (b) da je prikupljanje podataka provedeno u skladu s primjenjivim znanstvenim standardima; i
 - (c) da su odgovarajuće evidencije reguliranog subjekta potpune i dosljedne.
4. Verifikator ima pristup svim mjestima i informacijama povezanim s predmetom verifikacije.
5. Verifikator uzima u obzir je li regulirani subjekt registriran u okviru sustava upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Unije (EMAS).
- Metodologija
Strateška analiza
6. Verifikacija se temelji na strateškoj analizi svih količina goriva koja je regulirani subjekt pustio u potrošnju. To podrazumijeva da verifikator ima pregled svih djelatnosti u okviru kojih regulirani subjekt pušta goriva u potrošnju i njihove važnosti za emisije.
- Analiza procesa
7. Verifikacija podnesenih podataka i informacija obavlja se prema potrebi na lokaciji reguliranog subjekta. Verifikator obavlja provjere na licu mjesta kako bi utvrdio pouzdanost podataka i informacija u izvješću.
- Analiza rizika
8. Verifikator podnosi podatke o svim načinima na koje regulirani subjekt pušta goriva u potrošnju radi procjene pouzdanosti podataka o ukupnim emisijama reguliranog subjekta.
9. Na temelju te analize verifikator izričito utvrđuje sve elemente kod kojih postoji veliki rizik od pogreške i druge aspekte postupka praćenja i izvješćivanja koji bi mogli doprinijeti pogreškama pri utvrđivanju ukupnih emisija. Riječ je posebno o izračunima koji su potrebni za utvrđivanje razine emisija iz pojedinačnih izvora. Posebna se pozornost posvećuje elementima s velikim rizikom od pogreške i spomenutim aspektima postupka praćenja.
10. Verifikator uzima u obzir sve učinkovite metode za kontrolu rizika koje primjenjuje regulirani subjekt s ciljem smanjivanja stupnja nesigurnosti.
- Izvješće
11. Verifikator priprema izvješće o postupku provjere u kojem navodi je li izvješće na temelju članka 14. stavka 3. zadovoljavajuće. U tom se izvješću navode i sva pitanja bitna za obavljeni posao. Izjava da je izvješće izrađeno u skladu s člankom 14. stavkom 3. zadovoljavajuće može se dati ako verifikator smatra da ukupne emisije nisu značajno netočne.
- Minimalni zahtjevi osposobljenosti verifikatora
12. Verifikator je neovisan o reguliranom subjektu, obavlja svoje aktivnosti temeljito, objektivno i profesionalno te razumije:
- (a) odredbe ove Direktive te relevantne standarde i smjernice koje je Komisija donijela na temelju članka 14. stavka 1.;

- (b) zakonodavne, regulatorne i upravne zahtjeve povezane s djelatnostima koje verificira; i
 - (c) način izrade svih informacija povezanih sa svim načinima na koje regulirani subjekt pušta goriva u potrošnju, a posebno onih koje su povezane s prikupljanjem, mjerenjem i izračunom podataka te izvješćivanjem o njima.”.
-